

سومین شهید محراب تبریز

سید محمد علی آل شام

ناصر کاوه

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

عنوان و نام پدیدآور: **سومین شهید محراب تبریز**
زندگینامه و خاطراتی از امام جمعه شهید تبریز، سیدمحمد علی ال هاشم
مشخصات نشر:
مشخصات ظاهری: ۱۸۰ ص.
شابک:
وضعیت فهرست نویسی:
یادداشت: کتابنامه.
موضوع: شهیدان — ایران — بازماندگان — خاطرات
موضوع: Martyrs — Iran — Survivors — Diaries
موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ — خاطرات
موضوع: Personal narratives — ۱۹۸۸-۱۹۸۰، Iran-Iraq War
رده بندی کنگره:
رده بندی دیویی:
شماره کتابشناسی ملی:

«سومین شهید محراب تبریز»

زندگینامه و خاطراتی از امام جمعه شهید تبریز

سیدمحمد علی ال هاشم

نویسنده: ناصرکاوه

نشر: نوآوران سینا

شابک:

گرافیک و طراح: علی کربلائی

مشاور طرح: مهدی کاوه

حروف نگار: نرگس کاوه

روابط عمومی و پشتیبانی: فاطمه عاقلی

مسئول رسانه: لیلا عاقلی

قیمت: ۲/۰۰۰/۰۰۰ ریال

شمارگان:

چاپ:

این کتاب تقدیم می‌شود

به ائمه معصومین (صلوات الله علیهم اجمعین)

امام خمینی (ره)، شهدا از صدراسلام تا تمامی شهدای نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران و رئیس جمهور شهید، سیدابراهیم رئیسی و هئیت همراه

«امام خامنه ای»

رزمنده تا زمانی که خاطراتش را ثبت نکرده، هنوز به تاریخ و آینده و آرمانش بدهکار است. خاطره نویسان جنگ مقتل خوانان دفاع مقدس هستند که، صحنه‌های جنگ را دیدند و نوشتند. اگر این دسته از نویسندگان این کار را انجام ندهند شاید نسل‌های بعدی حقایق را باور نکنند و کارهای بزرگ در زمان خود خفه شوند، چرا که ترس‌ها، امیدها و فداکاری‌ها در تاریکی و گمنامی جبهه‌ها اتفاق افتاده که جز خدا هیچ کس از آن خبر ندارد. هیچ کس این حقایق و بهجت‌هایی که رزمندگان هنگام عملیات‌ها داشتند را نمی‌بینند، مگر اینکه جهاد بزرگی رخ دهد و آن ثبت خاطرات برای دیگران است.

منشور روح

شعر

افتخار و آفرین

که در هنگامه‌ی

بحث و مدرسه را بُر

از پایِ حقیقت علم برگ

عرشیان رفتند و در مجمع ملکوت

حضور

من بر شهدای حوزه و روحانیت
س نبرد، رشته‌ی تعلقات درس،
پیدند، عقال تمنیات دنیا را
رفتند، سبکبالان به میهمانی
بان، شعرِ حضور سروده اند.

فهرست

مقدمه / ۷

فصل اول

زندگینامه شهید آل هاشم / ۱۴

فصل دوم

خاطرات شهید آل هاشم / ۴۸

فصل سوم

منشور روحانیت / ۱۵۶

مقدمه

مردان بزرگ به مانند قله‌های افراشته‌ای هستند که ما با شوق و حسرت به سوی آن‌ها صف می‌کشیم تا در دورترین نقطه اوج گرایی آنان را بنگریم. اینان همیشه با ما هستند اگر چه در میان ما فاصله‌هایی دور از زمان و مکان وجود داشته باشد. چون نه زمان می‌تواند آوای آنان را در گوش ما خاموش کند و نه مکان می‌تواند صورت شان را از ذهن مان محو سازد.

بی‌تردید شهید حجت‌الاسلام والمسلمین آل‌هاشم یکی از ائمه جمعه موفقی بود که هرگز از یاد و خاطر مردم شریف تبریز و آذربایجان شرقی و ایران نخواهد رفت. از مهم‌ترین ویژگی‌های آقای آل‌هاشم توجه به فرد یا به افراد انسان‌ها یعنی اصل و مبداء عمل و دعوت در ادیان الهی (فرد فرد انسان‌ها) و همت گماردن در خدمت به خلق با هدف ساختن جامعه به حد مطلوب بود

شهید آل‌هاشم از جمله طلاب جوانی بود که در دوران نهضت اسلامی در کنار پدر خود و تحت نظر آیت‌الله شهید قاضی طباطبایی به فعالیت‌های مبارزاتی پرداخت. در یکی از اسناد به جای مانده از آن دوران، ساواک از اثرگذاری محمدعلی هاشم بر روی افکار جوانان گزارش داده بود

به همین خاطر از زمانی که امام جمعه تبریز شد، سعی می‌کرد با مردم یکنرنگ شود و این از نکات اساسی مشخصات و ممیزات او در مقایسه با دیگران بود. به اعتقاد حقیر نمونه‌هایی که عرض شد ارزش دقت خاص را دارد و از متن قرآن و روایات معصومین علیهم‌السلام هم قرائن بین فراوان در این زمینه را می‌توان جست‌وجو کرد. آیت‌الله آل‌هاشم عاشق شهادت بود

شهید آیت الله آل هاشم خستگی را خسته کرد. آل هاشم در ارتش بر قلبها نفوذ داشت. خانواده آل هاشم علی‌وار زندگی کردند و به همین خاطر محبوبیت‌شان تکرار نخواهد شد. تبریز را باید دیار مؤمنان و صالحان نامید. دیار مردانِ مرد، تبریز در همیشه تاریخ این مرزوبوم افتخار بوده و خیزش گاه غیور مردانی که در عرصه‌های گوناگون افتخار آفریده‌اند

آذربایجان و تبریز تا ملت ایران زنده است، تا قامت بلند سبلان برپاست و تا سرود عاشقانه شه‌ریار به محضر مولای متقیان امام علی (ع) بر لب پیر و جوان جاری است، همواره پاسدار تشیع و جزو لاینفک و گسست ناپذیر سرزمین، فرهنگ و تمدن ایران اسلامی و شیعه بوده، هست و خواهد بود.

شما می‌توانستی در مسجد، بازار، مترو، اتوبوس و... با او صحبت کنی و هر موقع خواستی سلفی بگیری، نباد جای خاصی دنبالش می‌گشتی. بار اول که تاکسی گرفت برخی فکر کردند اداست. بعد فهمیدند او می‌داند نماینده ولی باید در قلب مردم باشد. داغ شهید آل هاشم برای مردم تبریز هیچگاه سرد نخواهد شد. ایشان نفر اول مردم‌داری بود و تلفن شخصی‌اش برای پیگیری مشکل مردم همواره در دسترس بود؛ **شهید آل هاشم جلوه‌ای از امام جمعه تراز انقلاب اسلامی را به نمایش گذاشت.**

شهید آل هاشم، امام جمعه و خطیب نماز جمعه تبریز، حرکت برای تحقق جهاد تبیین، گفتگوهای چهره به چهره، تولید محتوا در فضای مجازی و بازنشر آن برای تبیین و تشریح دستاوردهای نظام اسلامی را از مهمترین راهکارهای مقابله با توطئه‌های فرهنگی دشمنان علیه ملت ایران و به خصوص نسل جدید و جوان می‌دانست

آل هاشم همیشه می گفتند: روحانیون و علما از سناریو جوی علیه روحانیون ناراحت نشوند، ما که بیشتر از رسول خدا نیستیم، پیامبری که به او سنگ پرتاب می کردند و او را ساحر صدا می زدند ولی الان دین او در کل جهان گسترانیده شده است. تبریز همیشه خاستگاه بزرگان دین و شهر علامه هاست و نباید از چنین ظرفیت عظیم غافل بود. آیت الله طباطبایی مفسری بزرگ فیلسوفی عارف و وارسته و فقیهی عالی مقام و صاحب آواری وزین برای جهان اسلام است؛ آثار ارزشمند علامه نه تنها برای جهان اسلام بلکه متعلق به جهان بشریت است. جبهه انقلاب لکنت زبان دارد و باید این لکنت برداشته شود و باید با زبان گویا، گره ها را باز کرد

آیت الله آل هاشم زیبا شهید شد، در ماموریت و در راه خدا شهید شد و این مرگ عادی نیست و همین برای ما تسلی است. اخلاق و رفتار او و اینکه مردم را درک می کند، او را محبوب کرده بود. حاج آقا آل هاشم در همه جا حضور به موقع داشت و هر کاری می توانست برای مردم انجام می داد. در دفتر او به روی همه باز بود، صبح ها به مشکلات مردم می رسید و عصرها هم در مراسمات ختم مردم حاضر می شد. این رفتار مردمی ایشان را از روزی که به عنوان نماینده ولی فقیه در استان به تبریز آمدند، به خوبی می شد که شاهد بود. برداشتن نرده های مصلی تبریز و برداشتن فاصله ها بین مردم و مسئولان از جمله گام های ابتدایی ایشان در تبریز بود. ایشان با همه اقشار و در همه سنین، متناسب با خودشان رفتار می کردند. با کودکان به زبان کودک و با بزرگان با زبان بزرگان صحبت می کردند. در یکی از روزها مراسمی برگزار شده و آقایی با یک گرایش سیاسی متفاوت و زاویه دار با انقلاب حضور داشتند. همه حاج آقا را به دوری از این فرد دعوت می کردند اما آل هاشم می گفتند که من امام جمعه همه مردم تبریز هستم.

در این زمینه حتی به منزل این فرد نیز رفته و او را مورد تفقد قرار دادند. به گونه ای که آن آقا بعدها تعریف می کردند که این رفتار، دید من را نسبت به انقلاب و انقلابی ها عوض کرد. ایشان عامل وحدت و مودت بوده و شهادت را ارزوی همیشگی خود می دانستند. بعد از نتایج انتخابات خبرگان، و مقام اول را که در سراسر ایران به دست آورد از ایشان درباره آرزوی شان پرسیدم که ال هاشم، آرزوی خود را شهادت دانسته و گفتند که هر زمان که تبریز را ترک می کنم، این موضوع با عزت همراه باشد

آل هاشم با یک حالت خاصی توام با خوشحالی، می گفتند که هر دو امام جمعه شهید تبریز، سید بودند که امیدوارم سومین سید شهید نیز من باشم. آل هاشم زیبا شهید شد، در ماموریت و در راه خدا شهید شد و این مرگ عادی نیست و همین برای ما تسلی است. برای شناخت شخصیت یک فرد از چهار راه می توان ورود کرد، یک راهش نگاه ولی زمان در مورد آن فرد است، راه دیگر گفته ها و نوشته های خود شخص را بررسی کنیم، راه دیگر نگاه مردم را قضاوت و مورد بازخوانی قرار بدهیم و راه چهارم اینکه کارنامه ای اجتماعی و عملکرد این فرد در جامعه چه آثاری را از خود به جا گذاشته است؟

از نظر ولی زمان چند کلید واژه در مورد آل هاشم از طرف رهبر معظم انقلاب داریم، یکی "سید شریف" است که خیلی مهم است که نائب امام زمان در مورد انسان یک چنین قضاوتی داشته باشد. کلید واژه دیگر "امام جمعه ای معتبر" است و اینطور ولی زمان، شهید آل هاشم را این گونه مورد تکریم و احترام قرار داده اند که به ما می فهماند این انسان، این عالم مجاهد، یک انسان ویژه ای است. از منظر مردم آل هاشم امام جمعه ای مردم دار، مردم دوست و عاشق مردم بود، امام جمعه ای متواضع، مهربان، خیرخواه و از همه مهمتر، شهید آل هاشم امام همه ای روزه بود

این شخصیت بزرگوار، متواضع، مهربان، خیرخواه بوده که امام همه‌ی روزها بود. ما معمولا می‌گوئیم امام جمعه؟! ولی مردم آذربایجان می‌گویند: آل هاشم فقط امام جمعه نبود، بلکه امام همه‌ی روزها در کل هفته بود. شهید آل هاشم به همه در هر شرایطی عشق می‌ورزید

قرآن فرموده هر کسی اهل ایمان و عمل صالح باشد خدا محبت و احترام او را در دل اهل ایمان می‌گنجاند، چون آل هاشم مومن همراه با عمل صالح بود عزت و احترام را نه تنها در آذربایجان بلکه در کل ایران قرار داده و می‌توانم بگویم آل هاشم فراتر از ایران هم خاطر خواه دارد. آل هاشم در همه‌ی ایران مثل آذربایجان مورد محبت و احترام مردم است.

اگر خواستیم کسی را به درستی بشناسیم باید ببینیم چه تحولی و چه اقدام اثر گذاری را از خود بر جای گذاشته است. شهید آل هاشم در حوزه‌ی امامت جمعه، بنیان گذار یک فرهنگ نوینی شده‌اند که بنده از آن به عنوان مکتب مردم داری و مردم یاری و در نهایت با مردم بودن را تعبیر می‌کنم. آل هاشم خورشید بی غروب آسمان معنویت و هدایت آذربایجان است و تا دنیا است نام آل هاشم، بلند خواهد ماند. آل هاشم اسوه جهاد، تلاش و مردم داری بوده و قریب به همه‌ی سال‌های دفاع مقدس را در جبهه‌ها گذرانده‌است. سرزمین‌های داغ خوزستان و سرد کردستان آل هاشم را می‌شناسند. او برای دفاع از حیثیت، ناموس و ارزش‌های این کشور جانش را در کف دست گرفت

کتاب را بنند و بقیه را خودت ورق بزن و بخوان. با حول و قوه الهی، با توسل به چهارده خورشید منور و با استعانت از شهدا از میان هزاران خاطره و به رسم چیدن بهترین گل‌های معطر و تهیه خوش بوترین عطرها و با امید برآمدن هزاران آرزو با نام مقدس و مبارک «امام زمان (عج)» و «با» رمز یا زهرا(س)» نوشتن «کتاب سومین شهید محراب تبریز» را شروع می‌کنیم، تا انشاءالله مورد رضایت و خشنودی «خداوند عزوجل» واقع گردد... ارادتمند: ناصرکاوه

«شهادای روحانی»

صلوات و سلام خدا و رسول خدا بر ارواح طیبه شهیدان خصوصاً شهدای عزیز حوزه ها و روحانیت. افتخار و آفرین بر شهدای حوزه و روحانیت که در هنگامه نبرد رشته تعلقات درس و بحث و مدرسه را بریدند و عقال تمنیات دنیا را از پای حقیقت علم برگرفتند و سبکبالان به میهمانی عرشیان رفتند و در مجمع ملکوتیان شعر حضور سروده اند. سلام بر آنان که تا کشف حقیقت تفقه به پیش تاختند و برای قوم و ملت خود منذران صادق شدند که بندبند حدیث صداقتشان را قطرات خون و قطعات پاره پاره پیکرشان گواهی کرده است و حقا از روحانیت راستین اسلام و تشیع جز این انتظاری نمی رود که در دعوت به حق و راه خونین مبارزه مردم خود، اولین قربانی ها را بدهد و مهر ختام دفترش شهادت باشد. آنان که حلقه ذکر عارفان و دعای سحر مناجاتیان حوزه ها و روحانیت را درک کرده اند در خلسه حضورشان آرزوی جز شهادت ندیده اند و آنان از عطایای حضرت حق در میهمانی خلوص و تقرب جز عطیه شهادت نخواسته اند.

قسمتی از سخنان امام خمینی، منشور روحانیت، صحیفه امام، ج ۲۱

شهادای روحانی

زندگیشهاد

«شهدای روحانی»

روحانیون همیشه دعوت به خیر می کنند؛ اگر چنانچه خود داعی الی الخیر در عرصه‌ی خیر پیش قدم باشد، تأثیرش بیشتر است؛ کونوا دُعَاةً لِلنَّاسِ بِغَيْرِ أَلْسِنَتِكُمْ. (کافی، ج ۲، ص ۷۸) این علمای شهید ما کسانی هستند که دعوت کردند مردم را، هم با زبان شان، هم با عمل شان. بنده در دفاع مقدّس، مکرّر دیدم طلبه‌های جوانی را که لباس نظامی تن شان بود، عمامه سرشان بود و از اوّل به عنوان تبلیغ در وسط یگانهای رزمی آمده بودند تا برای جوان هایی که مشغول جهاد هستند، احکام دین را، نصایح را بیان کنند و وظایف روحانی را انجام بدهند لکن به این اکتفا نمی کردند و خودشان در صفوف مقدّم وارد میدان جنگ می شدند؛ و تعداد زیادی هم به شهادت رسیدند. در بین روحانیون اهل سنّت هم همین جور؛ [این مخصوص شیعه نیست؛ هم در جنگ کسانی را داشتیم، هم در بعد از جنگ در دورانهای مختلف... اینها افتخارات روحانیت است.

قسمتی از سخنان امام خامنه ای
خطاب به دست‌اندرکاران کنگره شهدای روحانی

شهدای روحانی

زندگیشان شهدی
میراثی است از شهدا

«نگاهی به زندگینامه شهید محمد علی آل هاشم»

سید محمد علی آل هاشم متولد ۱۳۴۱ در تبریز، امام جمعه تبریز و نماینده ولی فقیه است. فارغ التحصیل دروس حوزه تا سطح چهار و دارنده مدرک دکترای فقه و مبانی اسلام می باشد که از عقیدتی ارتش به امام جمعه تبریز رسید

خانواده و اصالت

سید محمدعلی آل هاشم در تبریز استان آذربایجان شرقی به دنیا آمده است و پدرش آیت الله سید محمدتقی آل هاشم از روحانیون برجسته تبریز می باشد مادرش اشرف السادات ناظمی چند سال پیش از فوت کرده است و سه برادر و یک خواهر دارد که هیچ کدام روحانی نیستند یکی از برادرانش سید محمدحسین آل هاشم قائم مقام سابق صدا و سیماست استان آذربایجان شرقی بوده و یکی از برادرانش معلول ذهنی است

سبکبال بر موجی از مه، به قاف تماشا رسیدند
به صبح تشریف به خورشید، به دیدار فردا رسیدند
از این حسرت روزمره، کشیدندشان ذره ذره
که بی حاشیه، بی تکلف، به متن و به معنا رسیدند
من المؤمنین رجالٌ... که دنیا شب قدرشان بود
شنیدند «من ينتظر...» را، به «قرآن»، به «احیا» رسیدند
به تاریکِ شب، هدیه دادند درخشیدن اشک شان را
از آن تیرگی‌ها گذشتند، به این روشنی‌ها رسیدند
به دل، زخم و بر لب، تبسم...

همه دردشان درد مردم
به آغوش گرم شهادت برای مداوا رسیدند
پس از سالها رنج دنیا، نیفتاده بودند از پا
مقام رضا رزق شان شد، به لبخند زهرا رسیدند
دریغا و دردا که ماندیم، عجب سهمگین است ماندن
چه جانانه از جان گذشتند، شگفتا چه زیبا رسیدند
نه از مدعی‌ها نبودند، گرفتار دنیا نبودند
بین این صف اولی‌ها، به آغوش مولا رسیدند

میلاد عرفان پور

منشور روح

راز ترس است

هدف اساسی است

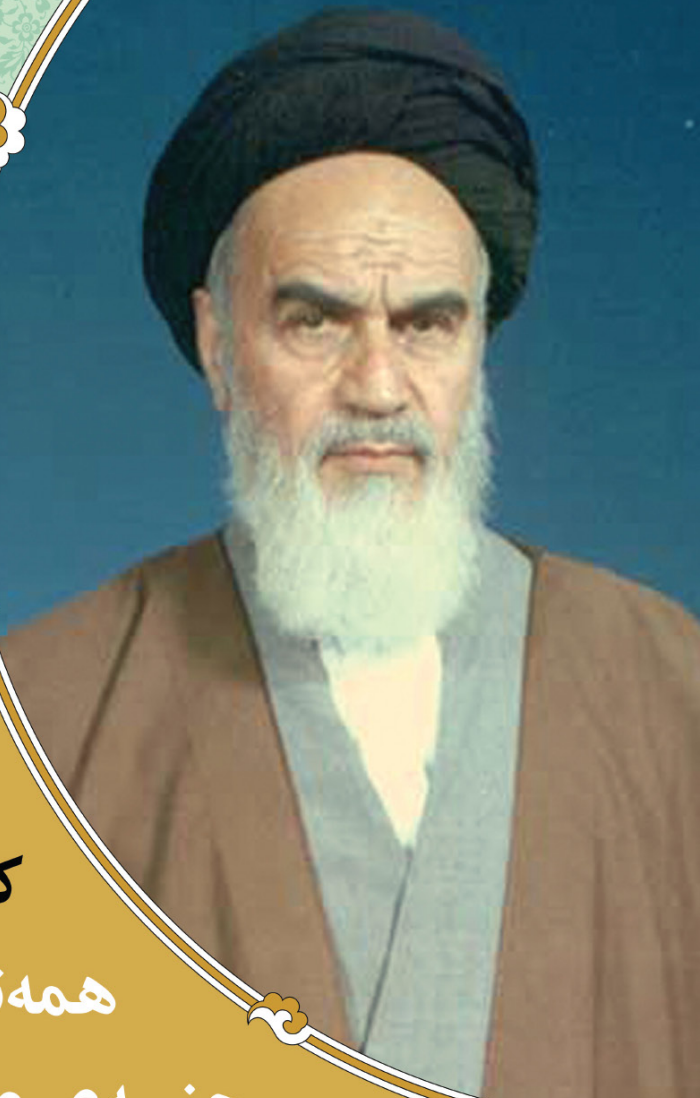
اصول محکم فقه

کنیم، بتوانیم برای

همه ترس استکبار از هدف

جنبه‌ی عینی و عملی پیدا

مسلمانان به وجود آورد.

ستکبار از روحانیت انقلابی

این است که، چگونه می‌خواهیم
 فقه را در عمل فرد و جامعه پیاده
 معضلات جواب داشته باشیم و
 مین مسئله است که فقه و اجتهاد
 پیدا کند و قدرتِ برخورد در

تحصیلات

تحصیلات مقدماتی خود را در تبریز گذراند و سپس برای تحصیل علوم دینی به قم رفت و تحصیلات حوزوی را تا مقطع سطح چهار حوزوی گذراند به مدت ۱۴ سال در درس خارج سید علی خامنه ای حضور داشته و مدرک دکترای فقه و مبانی کسب کرده است
آل هاشم همچنین دارای تالیفات تخصصی برای نیروهای مسلح، طلاب و روحانیون و تالیفات عمومی می باشد

عقیدتی سیاسی ارتش

سال ۱۳۸۸ در ۴۷ سالگی با حکم رهبری به عنوان رئیس سازمان عقیدتی سیاسی ارتش منصوب گردید و تا ۱۱ تیر ۱۳۹۶ در این سمت حضور داشت
آل هاشم در این دوره ۳ بار موفق به کسب مقام اول بین سازمان های عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح در اشراف فرماندهی معظم کل قوا شد

نماینده ولی فقیه در آذربایجان شرقی

۱۰ خرداد ۱۳۹۶ در ۵۵ سالگی از سوی آیت الله خامنه ای به عنوان امام جمعه تبریز و نماینده ولی فقیه در استان آذربایجان شرقی برگزیده شد و تا موقع شهادت این سمت را دارا بود

برداشتن نرده های مصلی

شهید سید محمد علی آل هاشم، اولین امام جمعه ای بود که دستور داد نرده های مصلی که بین مردم و مسئولان فاصله ایجاد می کرد برداشته شود که این حرکت با استقبال و تحسین مردم تبریز روبرو شد

منشور روح

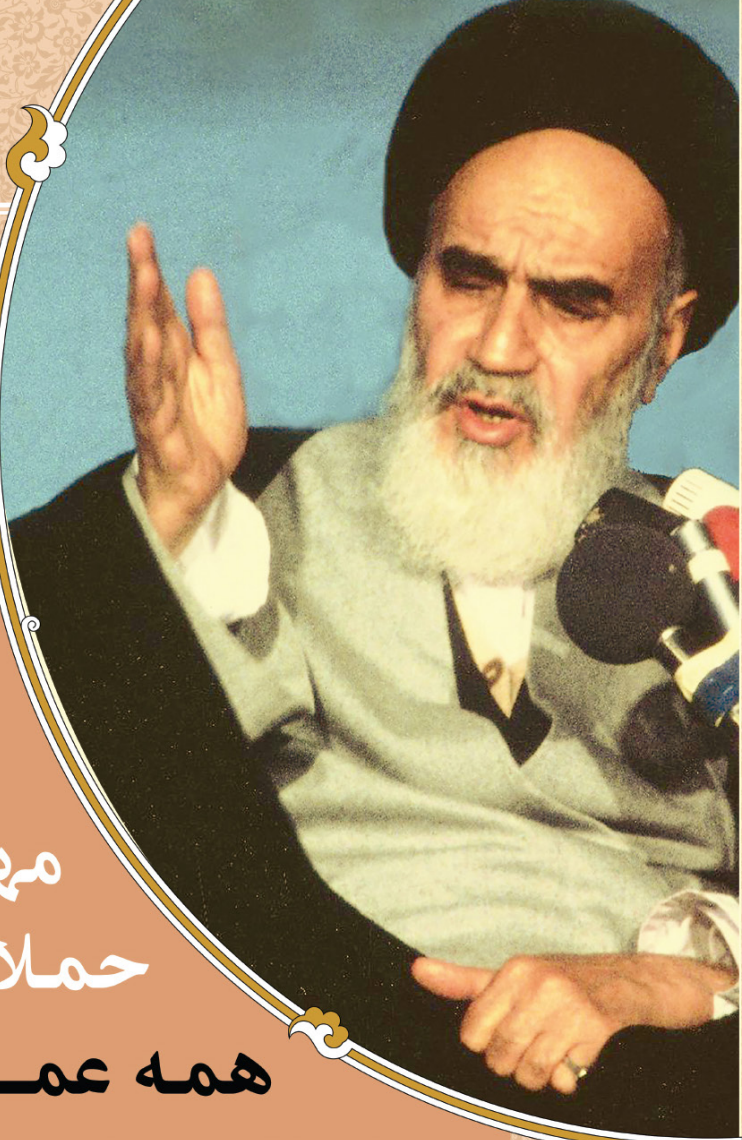
روحانیت

تردیدی نیست
علمای متعصب

مهم‌ترین پیام
حملات، انحرافات

همه عمر خود تلاش

حرام الهی را بدون دخل و تصرف

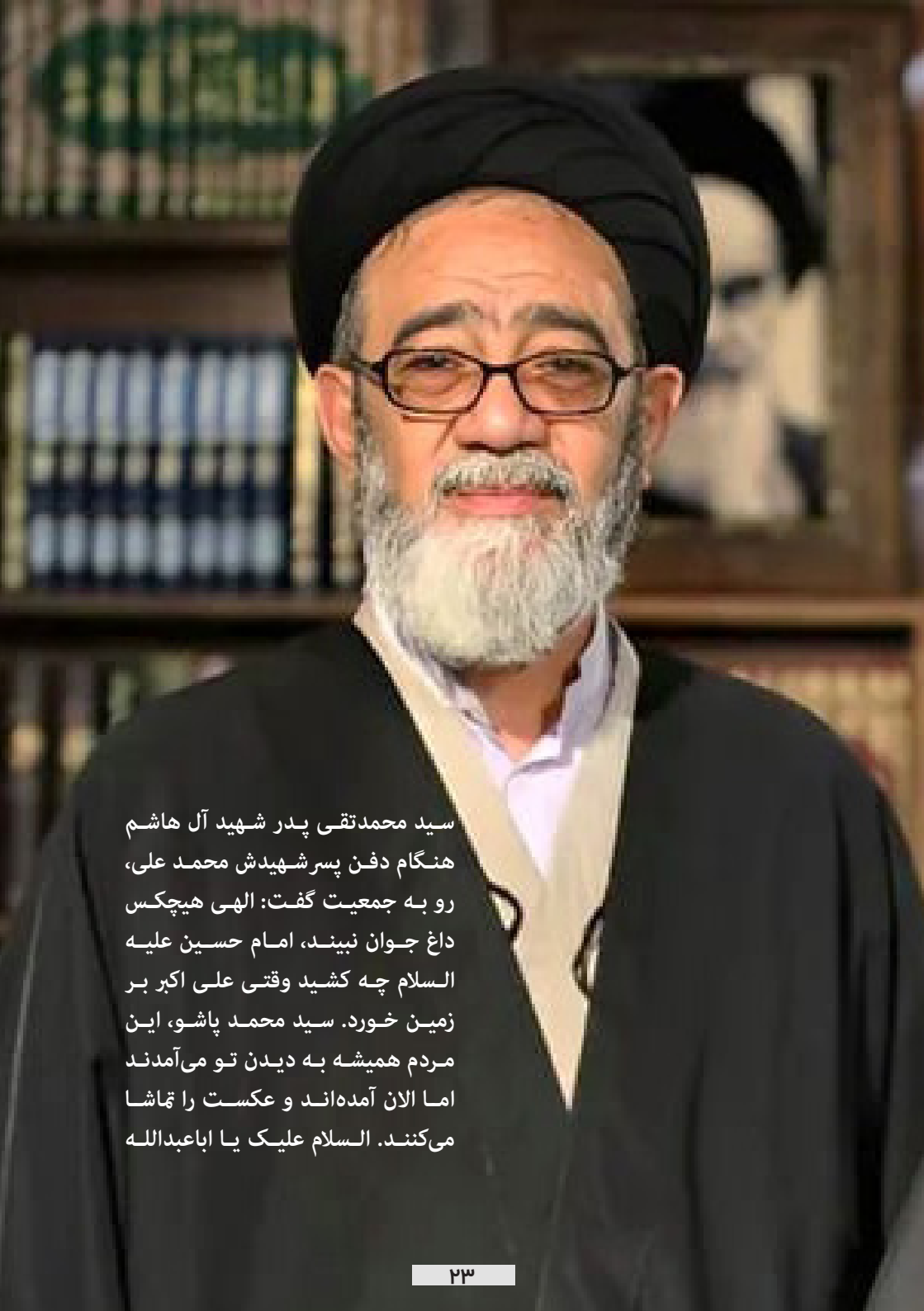

مهم‌ترین پایگاه اسلام

است که حوزه‌های علمیه و
 بدنی تاریخی اسلام و تشیع،
 نگاه محکم اسلام در برابر
 و کجروی‌ها بوده‌اند و در
 نموده‌اند مسائل حلال و
 صرف ترویج نمایند.

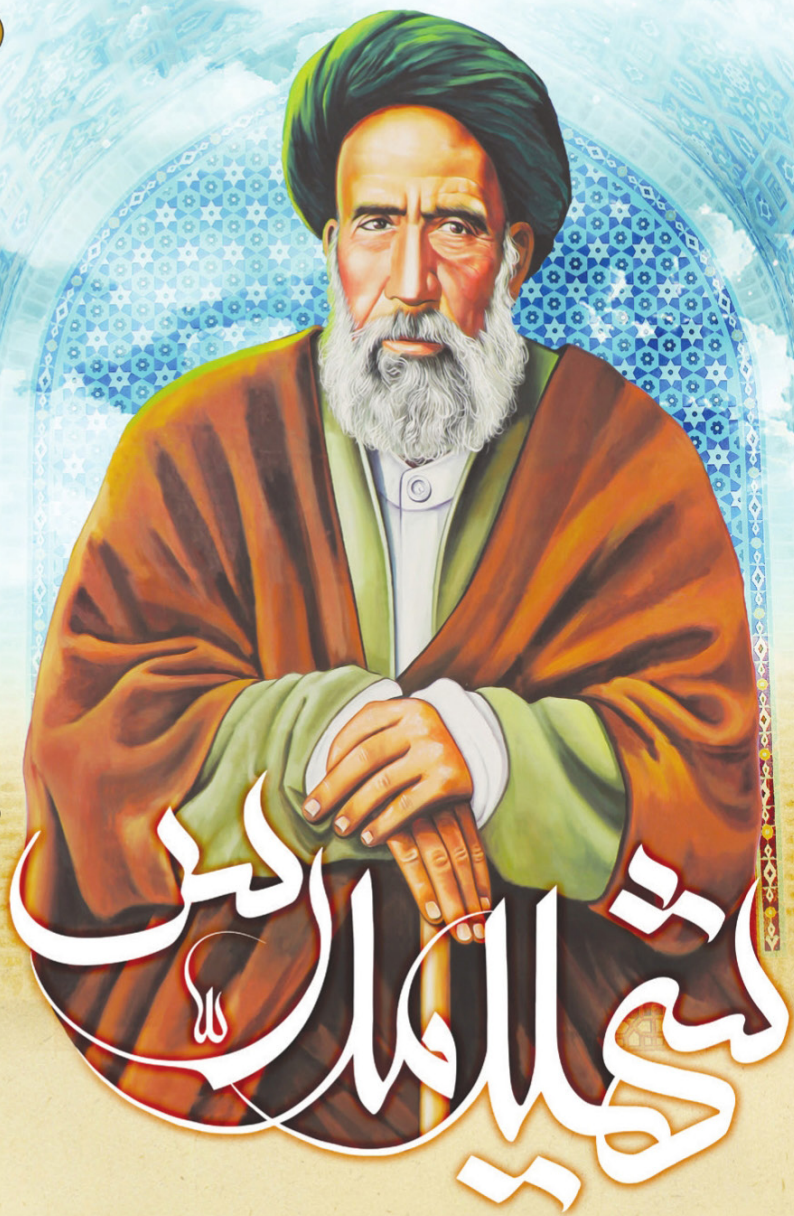
پدر شهید آیت‌الله آل‌هاشم
در مراسم تدفین فرزندش
وقتی متوجه می‌شود، صندلی
خودش از صندلی میهمانش
راحت‌تر است، از جایش بلند
می‌شود و از او می‌خواهد روی
آن صندلی بنشیند

A portrait of a man with a full white beard and glasses, wearing a black turban and a dark jacket over a light-colored shirt. He is looking directly at the camera with a slight smile. The background is a bookshelf filled with books.

سید محمدتقی پدر شهید آل هاشم
هنگام دفن پسر شهیدش محمد علی،
رو به جمعیت گفت: الهی هیچکس
داغ جوان نبیند، امام حسین علیه
السلام چه کشید وقتی علی اکبر بر
زمین خورد. سید محمد پاشو، این
مردم همیشه به دیدن تو می آمدند
اما الان آمده اند و عکست را تماشا
می کنند. السلام علیک یا ابا عبدالله

منش

روحانیت
زالو صف
سرآستی
آنان بازه
پس از ک
همان شی
عدم تعلق
هرگز زیر ب

سور روحانیت

ن متعهّد، به خون سرمایه‌داران
ت تشنه است و هرگز با آنان
نداشتند و نخواهند داشت.

د و تقوا و ریاضت درس خوانده‌اند و
سب مقامات علمی و معنوی نیز به
وهی زاهدانه و با فقر و تهیدستی و
س به تجملات دنیا زندگی کرده‌اند و
ار منت و ذلت نرفته‌اند.

شکست آرای خبرگان

آیت‌الله سید محمد علی آل هاشم اسفند ۱۴۰۲ در انتخابات ششمین دوره مجلس خبرگان رهبری توانست با ۸۳۴ هزار و ۱۰۸ رای بیشترین رای ادوار خبرگان در آذربایجان شرقی را از آن خود کند

بعد از ایشان علی ملکوتی با ۲۵۲ هزار ۹۲۷ رای به عنوان نفر دوم راهی خبرگان شد تا به خوبی اختلاف رای نفر اول و دوم مشهود باشد

خواندن نماز خانواده شهدا

در زمان دفاع مقدس نماز کلیه شهدای منطقه را پدرم خوانده است و من هم برای نماز پدران و ماردان و خانواده شهدا بدون منت می روم

کلا از خانواده شهدا و جانبازان اگر کسی در بیمارستان بستری شود می روم و از آنها عیادت می کنم

ازدواج و فرزندان

آیت‌الله آل هاشم سال‌ها پیش با دختر آیت‌الله سیدمجتبی اسداللهی ازدواج کرده است که ثمره این زندگی یک دختر و یک پسر می باشد
از دخترش صاحب ۳ نوه و از پسرش صاحب یک نوه پسر بوده و هر دو ساکن تهران هستند

از حزب تا مجمع تشخیص

در کنار تصدی جایگاه امام جمعه تبریز عضو شورای مرکزی جامعه روحانیت مبارز تهران و عضو شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه کشور است

حجت الاسلام شهید سید محمد علی الخانقہ
امام جمعہ محبوب و محترم تیریز

حجت الاسلام
سید محمد علی الخانقہ
۱۳۶۲/۰۷/۲۳

منشور

توصیه به طلاب

اگر طلاب و مدرّسین
هماهنگ نباشند، نمی‌توان
موفقیت از آن کیست و اگر بر
فکری از آن روحانی‌نماها و متحر
انقلابی جواب خدا و مردم را چ

لاب و جامعه مدرسین

حوزه‌ی علمیه با یکدیگر
ن پیش‌بینی نمود که
فرض محال حاکمیت
تجربین گردد، روحانیت
چه می‌دهد؟

جبهه و سایر مسئولیت‌ها

در دوران دفاع مقدس شهید ال حسینی سابقه حضور در مناطق عملیاتی را دارد.

در طی سال‌های فعالیت‌های خود مسئول ستاد نماز جمعه تبریز، مسئول عقیدتی سیاسی مرکز آموزش پشتیبانی نیروهای زمینی ارتش، رئیس عقیدتی سیاسی لشکر ۲۱ حمزه آذربایجان بوده است

همچنین رئیس اداره عقیدتی سیاسی منطقه ای آذربایجان، معاون روابط عمومی سازمان عقیدتی سیاسی منطقه ای آذربایجان، جانشین اداره عقیدتی سیاسی نیروی دریایی ارتش، جانشین اداره عقیدتی سیاسی نیروی زمینی ارتش، معاون هماهنگ کننده سازمان عقیدتی سیاسی ارتش از دیگر پست‌های وی می باشد

مدتی نیز جانشین سازمان عقیدتی سیاسی ارتش با تصویب فرماندهی معظم کل قوا و رئیس اداره عقیدتی سیاسی نیروی زمینی ارتش با تصویب فرماندهی معظم کل قوا بوده است

تربییون نماز جمعه به بانوان

ما جدای از تشکلاتی که با آقایان داریم از تربییون نماز جمعه سهمی هم به بانوان می دهیم

مثلا مدیرکل گمرک ما خانم است، من روز گمرک از آن خانم می خواهم صحبت کند یا مدیرکل بهزیستی ما خانم است و من روز بهزیستی و کمیته از آن خانم می خواهم صحبت کنند

منشور روح

شرایط

یک مجتهد

هدایت یک

غیراسلامی را دانش

تقوا و زهدی که در خود

مدیر و مدبّر باشد.

جتهاد در عصر انقلاب

باید زیرکی و هوش و فراست
جامعه‌ی بزرگ اسلامی و حتی
منته باشد و علاوه بر خلوص،
بر شأن مجتهد است، واقعاً

حتی یکبار هم به دلیل اینکه من یک نماینده مجلس خانم را برای سخنرانی در نماز جمعه دعوت کرده بودم به من خرده گرفتند

من هم گفتم من این ها حالیم نیست و اگر باز هم نماینده خانم داشته باشیم من باز هم دعوت می کنم

استفاده از وسایل نقلیه عمومی

آل هاشم در توصیه های خود همواره بر لزوم استفاده از وسائل نقلیه عمومی تاکید داشته و گاهی اوقات خود نیز از مترو و تاکسی برای رفت و آمد استفاده می کند

دعوت به تماشای فیلم سینمایی

اولین نفری بودم که به سینما رفتم و فیلم به وقت شام را دیدم بعداً ۱۰ دقیقه در مورد آن صحبت کردم و از مردم خواستند سینما بروند و آن را ببینند

مدیون مردمیم

ما مدیون مردم اینجا هستیم و به نظرم هر کسی به این مردم خدمت کند بزرگترین عبادت را کرده است برای اینکه این مردم همیشه دژ مستحکمی برای این کشور بودند

آرزوی شهادت

تبریز دو تا امام جمعه شهید دارد که یکی از آن ها شهید آیت قاضی طباطبایی و دیگری شهید آیت الله مدنی است که هر دو آنها سید هستند. ان شالله سومی هم به آنها اضافه شود و اشاره به خودش می کند

ششمین سید محمد علی آل‌هاشمی

نماینده ولی فقیه در آذربایجان شرقی
و امام جمعه محبوب و مردمی تبریز

منشور روح

فقه ج

در مورد دروس

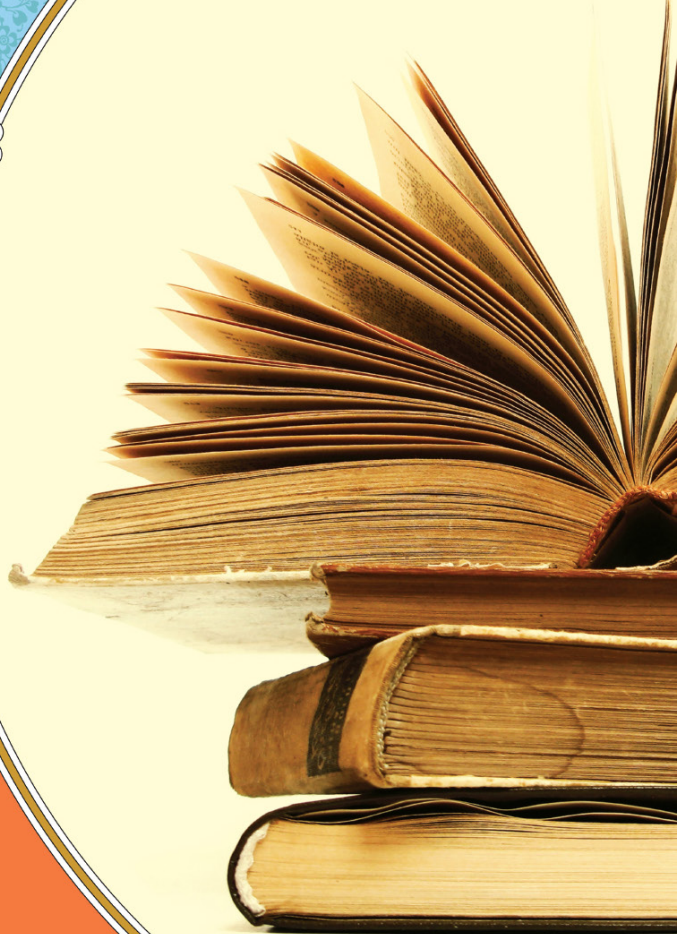
اینجانب معتد

جواهری هستم و

اجتهاد به همان سبک

معنا نیست که فقه اس

دو عنصر تعیین کننده در اجتهاد

واهری پویا

س تحصیل و تحقیق حوزه‌ها،
 تقد به فقه سنتی و اجتهاد
 تخلف از آن را جایز نمی‌دانم.
 صحیح است، ولی این بدان
 ملامت پویا نیست، زمان و مکان
 ند.

شهید قاضی، به دلیل تسلطی که به زبان عربی داشت، مقالاتی به زبان عربی برای مجلات کشورهای عربی نیز می نگاشت. مقالات زیادی از ایشان در مجلات مصر چاپ شده است، مطالعات تبلیغاتی ایشان به تصریح دوستان و آشنایان کم نظیر و اطلاعات ادبی ایشان بسیار وسیع بود...

شهید قاضی همیشه سدّ مستحکمی در مقابل خطوط انحرافی در جریانات ضد انقلابی بود و از اوایل پیروزی انقلاب علیه جریانات منحرف و وابسته، نظیر "خلق مسلمان" افشاگریهایی لازم را می نمود و منحرفان با وجود ایشان، قدرت و جرأت ابراز وجود پیدا نمی کردند. ایشان از طرف امام به سمت امام جمعه تبریز منصوب شدند و اولین نماز جمعه را در این شهر بزرگ برپا کردند... آیت الله قاضی طباطبایی، بعد از ادا فریضه نماز مغرب و عشاء و در حال مراجعت از مسجد به منزل، مورد هجوم عوامل سرسپرده استکبار تحت نام گروه "فرقان" قرار گرفت و شربت شهادت را نوشید...

زندگی به سبک شهدا، ناصرکاوه
 خاطره ای از اولین شهید محراب،
 آیت الله آیت الله سید محمود قاضی طباطبایی،
 اولین امام جمعه شهید تبریز

طباطبایی
 قاضی
 شهید

زندگی شهید

الله

شهید آیت الله مدنی در نطقی در جمع خبرگان ملت در سال های اول انقلاب با اشاره به ماجرای یوسف و زلیخا در قرآن حکیم به آن قسمت داستان اشاره کرد که وقتی زلیخا از عیب گیری زنان مصر با خبر شد آنان را به ضیافتی دعوت کرد و به دست آنان وارد ترنجی داد و در میان مهمانی به یوسف دستور داد که وارد ضیافت شود... آمدن یوسف همان و بریده شدن دست زنانی که ملامت گر زلیخا بودند همان!...

سپس آیت الله مدنی با گریه دردناک پشت تریبون ادامه دادند: "آقایان! نکنند در محشر و قیامت، محمدرضا (پهلوی) جلوی ما را بگیرد و بگوید دیدید شما هم وقتی به دست تان ترنج دادند دستتان را بریدید و مثل من کاخ نشین و طاغوتی شدید!..."

زندگی به سبک شهدا، ناصرکاوه
خاطره ای از شهید محراب،
آیت الله سید اسداله مدنی امام جمعه شهید تبریز

مدنی
اسداله
سید
شهید

سید اسداله مدنی

بازگشت آرزوی ما

زندگی به سبک شهید

الحمد لله الذي جعلنا من آل أبي طالب
وآل محمد وآل علي وآل جعفر

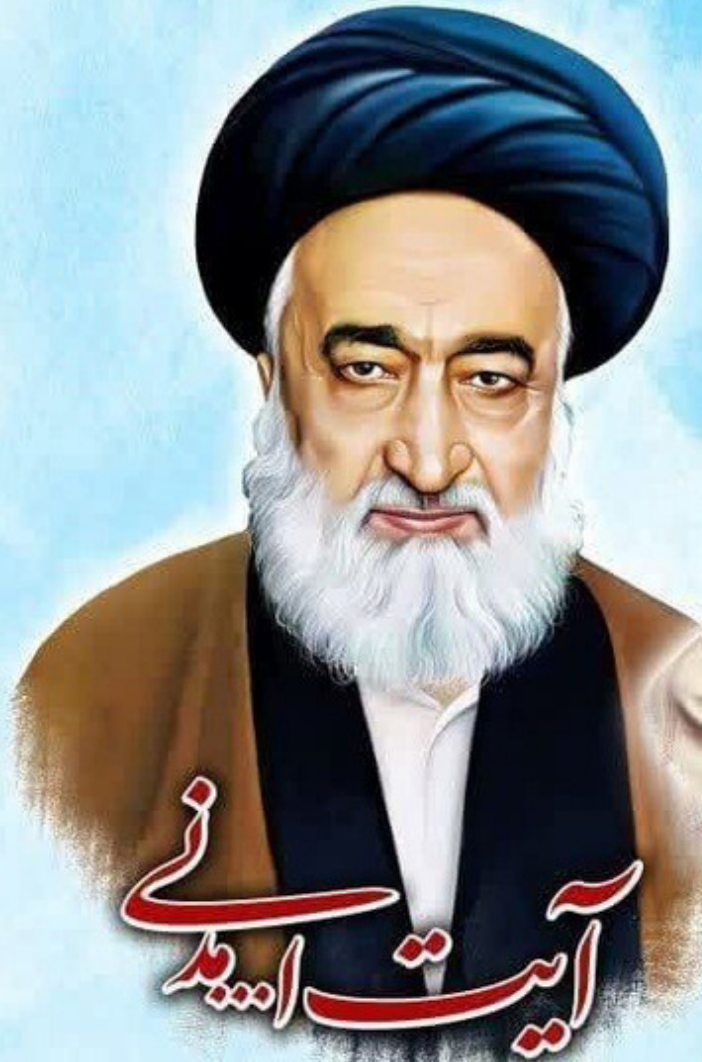

شہید

شہید محراب

اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنْ حَيْزِ قَوْمِ

آیت امین

شہید محراب

آیت امین

محراب

هنش

خصوص
شجاع
عدم وا
تر از ه
برابر تو
پایدار

سور روحانیت

بیات بزرگی چون: قناعت،
ت، صبر، زهد، طلب علم و
بستگی به قدرت‌ها و مهم
مه احساس مسئولیت در
وده‌ها، روحانیت را زنده،
و محبوب ساخته است.

شهداء خدمت

احترام مردم در هر حال

دست و پای این مردم را باید انسان ببوسد، حتی اگر ببوسد هم کار مهمی نکرده استسید ابراهیم رئیسی است که در گنجینه تاریخ شفاهی مرکز اسناد انقلاب اسلامی ثبت و ضبط شده است و برای نخستین بار منتشر شد

حمایت از تیم فوتبال تراکتور تبریز

حجت الاسلام سید محمدعلی آل هاشم یکی از علاقمندان فوتبال و تیم تراکتور تبریز بود و در چندین بازی حساس این تیم در استادیوم نیز حاضر شد. به تازگی نیز گفته شده بود ایشان تلاش هایی برای حل مشکلات تراکتور را شروع کرده بود که به سرانجام نرسید

حادثه بالگرد و شهادت

۳۰ اردیبهشت ۱۴۰۳ در سفر ابراهیم رئیسی برای افتتاح سد قیز قلعه سی در استان آذربایجان شرقی که امام جمعه تبریز، رئیس جمهور را همراهی می کرد در مسیر بازگشت بالگرد حامل ایشان به همراه رئیس جمهور، حسین عبداللہیان وزیر امور خارجه، مالک رحمتی استاندار آذربایجان شرقی به همراه محافظان و کادر پرواز در منطقه حفاظت شده دیزمار دچار سانحه گردید

بلافاصله گروه های امدادی به محل سانحه بالگرد اعزام شدند ولی شرایط آب و هوایی تلاش امدادسانی به محل سانحه را با سختی رو به رو کرد. در نهایت یک روز بعد با کمک پهپادهای ایرانی، بالگرد سقوط کرده پیدا شد که متاسفانه تمام سرنشینان آن از جمله آیت الله آل هاشم به شهادت رسیده بودند

هنش

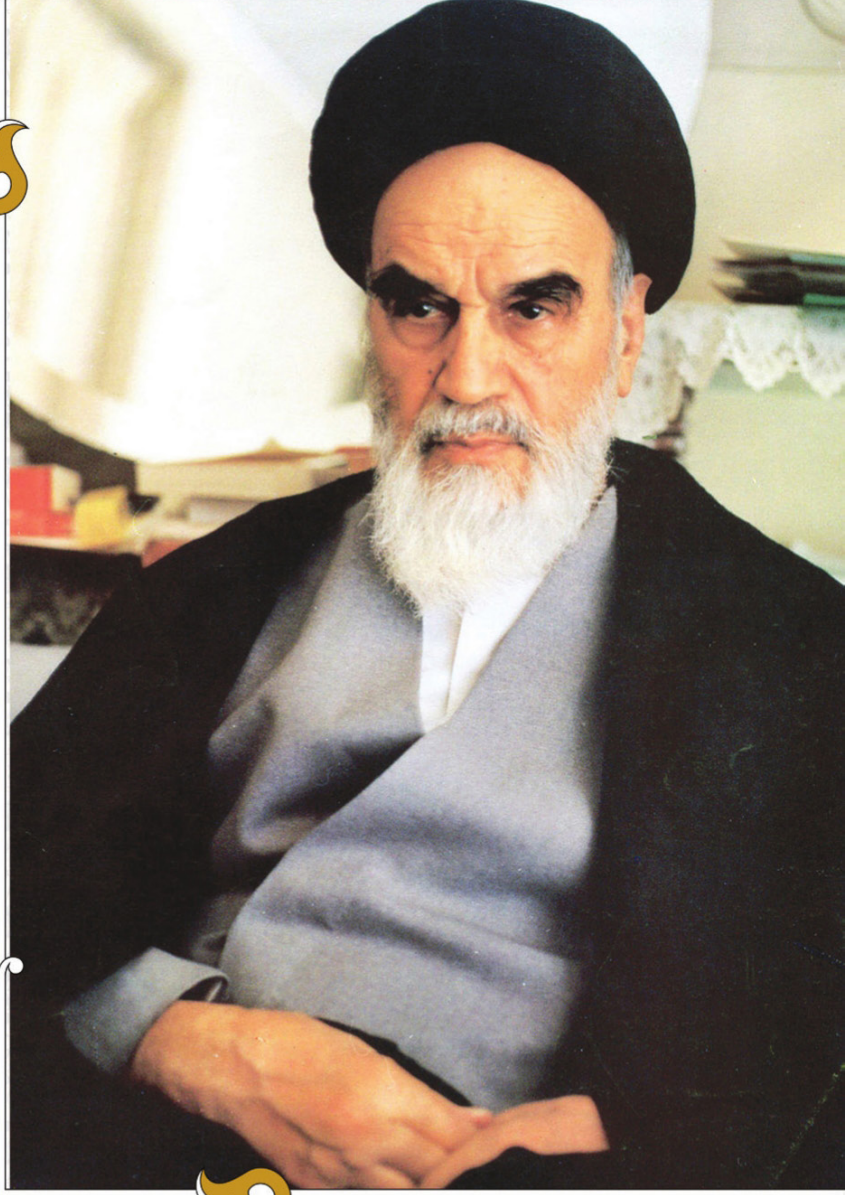
امروزه

وجود

و برداش

دلیل به

علمای

سور روحانیت

هیچ دلیل شرعی و عقلی ندارد که اختلاف سلیقه‌ها، تها و حتی ضعف مدیریت‌ها، هم خوردن الفت، وحدت طلاب و نعهد گردد.

مع آملر
روح البصر

روایتی از تشیع پیکر شهید آل هاشم

پیکر مطهر شهید آیت الله سیدمحمدعلی آل هاشم سومین امام جمعه‌ی شهید تبریز روز پنجشنبه، ۳ خرداد ماه در تبریز تشییع و سپس در گلزار شهدای وادی رحمت در قطعه‌ی صدیقین به خاک سپرده شد. در این مراسم مردم انقلابی و ولایت مدار تبریزی دوباره حماسه خلق کرده و با حضور پرشکوه و بی بدیل وفاداری خود را به امام جمعه‌ی مردمی، پدر معنوی آذربایجان اثبات کردند

پیکر مطهر نماینده ولی فقیه در استان آذربایجان شرقی و امام جمعه شهید تبریز در میان سیلی از جمعیت شهرهای شمالغرب کشور از محل میدان شهدا تا میدان ساعت تبریز تشییع و خاکسپاری شد

میدان شهدای تبریز، از صبح پنجشنبه سوم خرداد ماه مملو از جمعیتی است که برای دومین بار، جهت شرکت در مراسم تشییع شهدای سانحه بالگرد حامل رئیس و تعدادی از همراهان به تبریز آمده‌اند که بی‌قراری، چشمان اشک‌بار و همدلی و مهربانی، نقطه اشتراک همه آنان است.

شهادت دو اعتبار تبریز، اتحاد و همدلی میان مردم را به نمایش گذاشته و ازدحام شدید هم سبب نشده است تا کسی تندی کند و همه خواهرانه و برادرانه پشت هم ایستاده‌اند و راه را به سختی برای ریش‌سفیدان، خانواده‌های شهدا و جانبازان باز می‌کنند. شاید این رویداد، پس از رحلت بنیانگذار کبیر انقلاب و دو تن از ائمه جمعه در تبریز، سومین تشییع پرشکوه تاریخ معاصر این شهر باشد. تصویر امام جمعه‌ی تکرانشدنی تبریز در دست اکثر قریب به اتفاق مردم مشاهده می‌شود، یکی تصویر را با اشک چشمانش غسل می‌دهد و دیگری آن را محکم به سینه‌اش چسبانده، نیازی به مصاحبه و صحبت زیادی نیست، به هر طرف که نگاه می‌کنی، همه از مردم‌داری آل هاشم و جوانی استانداری حرف می‌زنند که با افکاری جدید و سنت‌شکنی آمده بودند، آذربایجان را به اوج ببرند

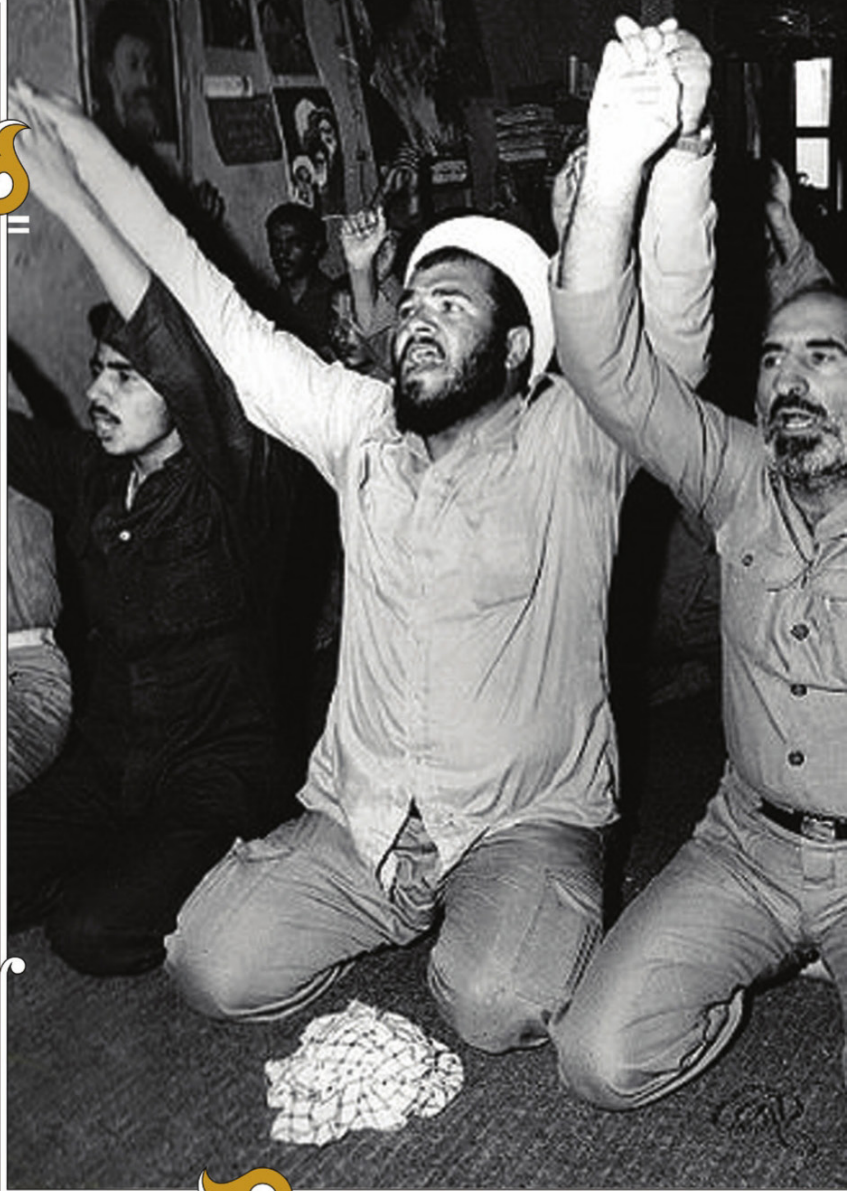
از همان چای‌فروش گم‌نام کف بازار و افسران ارشد ارتش و سپاه و مادر شهید و دانشجوی ساده بگیرید تا برادران و خواهران اهل سنت در کردستان، همه برای بدرقه امام جمعه آمده‌اند، امامی که، شب و روز نمی‌شناخت و کل روزهای تعطیل و مناسبت‌ها را به عشق خدمت به مردم، دور از خانواده و در میان مردم و مناطق عملیاتی، سر کرده بود. مرد روزهای داغ خوزستان و کوه‌های سرد کردستان. هر لحظه به تعداد جمعیتی که روانه میدان شهدای تبریز هستند، افزوده می‌شود و پدری که قامتش در حسرت از دست دادن فرزند، خم شده، به هنگام احترام نظامی به محضر پاک شهدا، بلند می‌شود و جمعیتی میلیونی حاضر در محل تشییع همه احترام نظامی را به جا آورده‌اند

هیات‌های مذهبی و حسینی تبریز، همگی حق مطلب را با نوای " ای شه مظلوم، حسین وای وای" ادا کرده و از زبان آقا سید محمد تقی، مویه می‌کنند. تعدادی از مسئولان کشوری و لشکری نمایندگان مردم آذربایجان شرقی در مجلس خبرگان رهبری و ائمه جمعه در معیت پدر و فرزند شهید آیت الله آل هاشم قرار دارند و هر بار یکی از آن‌ها دست بر روی شانه‌های نحیف پدر گذاشته و او را تسلی می‌دهند

هق هق گریه‌های جمعیت و آقا سید محمد تقی آل هاشم با اشاره حجت‌الاسلام والمسلمین عباس محمدحسینی، رئیس سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران به نوحه حضرت علی اکبر و ذکر مصیبت اباعبدالله هنگام رسیدن بر سر پیکر مظهر آن حضرت، تبدیل به شیون و ناله می‌شود؛ انگار کسی تحمل دیدن اشک‌های پدر را ندارد. مردم با خود زمزمه می‌کنند امسال ماه محرم چهل، پنجاه روز زودتر به آذربایجان رسید و ما تا ابد داغدار از دست دادن چنین مسئولانی هستیم

هنش

اولین و
است که
و روحا
و گرنه ش
موج و گ

سور روحانیت

وظیفه‌ی شرعی و الهی آن
ه، اتحاد و یکپارچگی طلاب
نیت انقلابی حفظ شود،
سب تاریک در پیش است و بیم
ودابی چنین هایل.

شهید مالک رحمتی

پوشش رسانه‌ای گسترده‌ای شکل گرفته و خبرنگاران و عکاسان در حال ثبت تصاویری بی‌بدیل از این رویداد مثال‌زدنی هستند. جمعیت حاضر که دیگر شمارشان از دست در رفته، در حال سوار شدن به اتوبوس‌ها و حرکت به سمت گلزار شهدای وادی رحمت هستند، صحنه‌هایی را شاهد هستیم که به گفته بزرگان حاضر در جمع، فقط در زمان تشییع و تدفین شهدای جنگ تحمیلی شاهدش بوده‌اند. محل تدفین از شب گذشته آماده شده و تصاویر آن که غرق در گلبرگ‌های پرپر شده است، موجی از همدردی با خانواده آل هاشم را در شبکه‌های مجازی به راه انداخته و بی‌قراری مردم آذربایجان در فراق پدر و پسر معنوی خود، تمامی یاوه‌گویی دشمنان را بی‌اثر کرده که در تلاش برای کم‌رنگ کردن حضور مردم و میزان محبوبیت شهدای این سانحه در بین اقشار مختلف مردم است

در حالی که ساعت ۱۲:۰۰ سوم خرداد ماه است و سیل جمعیت در حال حرکت به سمت میدان ساعت تبریز هستند، گلزار شهدای وادی رحمت تبریز نیز مملو از جمعیتی است که منتظرند تا پیکر مطهر امام جمعه محبوب تبریز در خانه ابدی خود جای بگیرد. صدای یا حسین در گلزار شهدای وادی رحمت تبریز پیچیده و مردم در غم از دست دادن امام جمعه خود و با صدای نوحه "باجین اولیدی قارداش" از زبان حضرت زینب در شهادت برادر، شیون و زاری می‌کنند.

پدر بلند شو، برخیز و ببین، مردم چگونه پای کار آمده‌اند و مثل همیشه از تو به یک اشاره و از ما به سر دویدن. پیکر را از تابوت، بیرون می‌آورند و مردم بر سر خود زده و قیامتی بر پا می‌شود که واژه‌ها در برابرش، زانو خم می‌کنند و صدای اذان بی‌تابی مردم و خانواده داغدار را صد چندان می‌کند.

حکومت

حکومت در نظر
عملی فقه در تمام زو
است. حکومت نشان ده
در برخورد با تمام معضلات اج
و فرهنگی است. فقه، تئوری واقعی
گهواره تا گور است.

ن؛ فلسفہی عملی فقہ

مجتہد واقعی، فلسفہی
ایای زندگی بشریت
ندہی جنبہی عملی فقہ
عتماعی، سیاسی، نظامی
و کامل ادارہی انسان از

"اوخشاما"ی آذری‌ها به امانت از موذن‌زاده‌ها، یکی از بهترین شیوه‌های بیان میزان داغداری و اندوه است که در گلزار شهدا غوغا کرده و فقط صدای یاحسین است که مردم داغدار را کمی تسلی می‌دهد و در این میان نجابت پیر مجلس، آقا سید محمد تقی، دل سنگ را هم آب می‌کند.

پدر بیدار شو و پیام قدردانی بده برای مردمی که همیشه آمدند، برای مردمی که فرق بین مسئول خوب و بد را با تو بهتر فهمیدند، بیدار شو و دست پدرت را بگیر که با نگاهی پر حسرت می‌گوید: محمد علی دور ایاقا، بلند شو و دست پدر را که آرزو داشت دستش را در پیروی بگیرد، در دستانت نگه دار. کوچه‌های تبریز، چشم انتظار قدم‌هایت هستند.

با وجود اعمال محدودیت‌های ترافیکی، ظرفیت میدان شهدا و ساعت و خیابان‌های منتهی به این دو میدان، کاملاً پر شده و گلزار شهدای تبریز، دیگر پاسخگوی ازدحام مردم نیست؛ مردمی که خستگی‌ناپذیر و بدون وسیله، خود را به محراب عشق رسانده‌اند برای وداع. حضور میلیونی مردم در آیین تشییع پیکر مطهر شهدا نشان داد می‌توان مسئول بود؛ اما غریبه با صندلی و از جنس مردم بود و سرانجام پیکر مطهر شهید آیت‌الله آل‌هاشم در قطعه‌ی صدقین گلزار شهدای وادی رحمت تبریز با بدرقه‌ی مردم به خاک سپرده شد

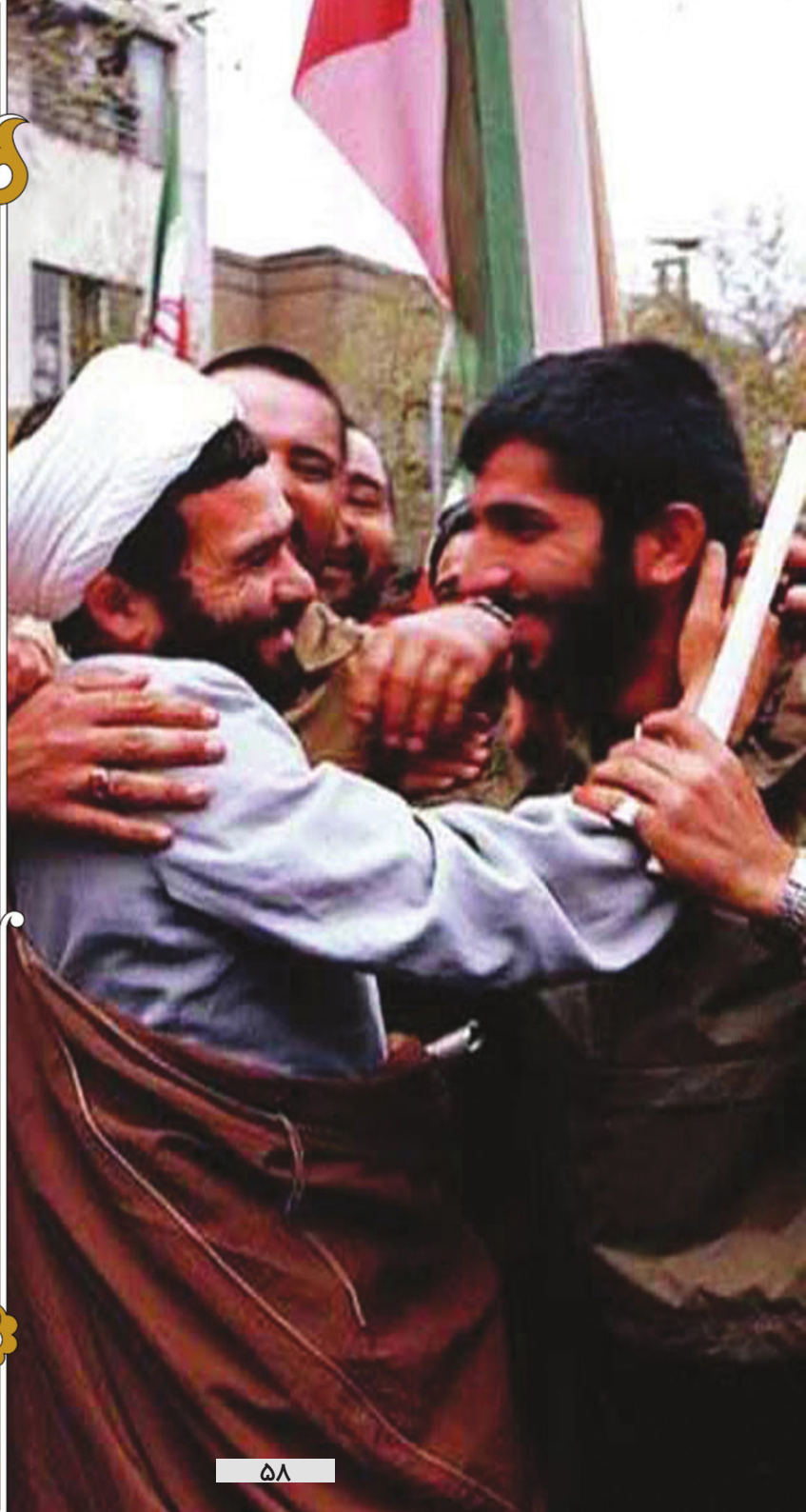

أبو الفضل العباس

آية الله
سيد محمد علي آل هاشم
عقيد

هنش

خطر تح
احمق د
طلاب عر
خوش
که اینها
دشمن
افعی ها
شود؟

سور روحانیت

سَجَّرايَان و مَقْدَّس نَمَايَان
ر حَوْزَه هَاي عِلْمِيَه كَم نِيَسْت.
زِيَز لِحْظَه اَي اَز فِكْر اَيْن مَارَهَاي
خَط و خَال كَوْتَاهِي نَكْنَنْد،
مَرْوَج اِسْلَام اَمْرِيكَايِي اَنْد و
رَسُولِ اللّٰه. اَيَا مَقَابِل اَيْن
نَبَايْد اِتِّحَاد طَّلَاب عَزِيَز حَفْظ

بازآرایی هسته سخت نظام

۱- انقلاب اسلامی در دو ساحت «ملک» و «ملکوت» در آستانه هزاره سوم میلادی پای در میدان هستی گذاشت
«ملک» انقلاب از مساحت کوچک و محقر یک خانه در قم، به نام مردی شروع شد، که قرن ما بدون نام او ناشناخته است
این «ملک» اکنون دامنه خاکی و سطح تصرفات خود را تا سواحل مدیترانه و از آنجا خیمه خود را در غرب آسیا برپا کرده است
صدای مردم انقلاب و انقلاب اسلامی مردم از زیر این خیمه در ۵ قاره جهان به ویژه در دانشگاه‌های معتبر جهان در میان خبرگان و نخبگان جهان شنیده می‌شود

۲- آنچه در چند روز اول این هفته در ایران به ویژه در قم، مشهد، تهران دیده شد نوعی بازآرایی هسته سخت نظام و ثبت و پذیرش رویش‌های جدید انقلاب اسلامی بود
هسته سخت نظام با شهادت آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی و یارانش دنبال تعمیر، بازسازی و ترمیم سازه‌های پولادین خود است
هسته سخت نظام، قدرت نرم خود را در ایران، منطقه و جهان با حضوری شکوهمند و حماسی در تهران دیروز به رخ دشمنان نظام و انقلاب اسلامی کشید

۳- اندر وسعت پیدا و پنهان «ملک» انقلاب اسلامی و نفوذ آموزه‌ها، و ایده‌های انقلاب در ذهن و قلب مردم جهان سخن بسیار است
می‌شود با چشم سر آن را دید و در گزارش‌های حتی ضدانقلاب ارتفاع آن را اندازه‌گیری کرد و به نظاره نشست

اما آنچه مهم‌تر از «ملک» انقلاب است، «ملکوت» انقلاب اسلامی است.

فقط اهل معنا اجازه ورود به تماشاگه زیبایی‌های آن را دارند.

آن‌ان که توفیق این رویت را پیدا می‌کنند همیشه زبان در کام می‌کشند و اجازه بازگویی آن را پیدا نمی‌کنند. قدرت سخت و نرم انقلاب اسلامی مستظهر

به پشتیبانی ملکوت انقلاب اسلامی است

آن‌هایی که شهیدانه از میان ملت پرکشیدند انقلاب اسلامی را رها نکردند. امدادهای غیبی آن‌ها به اذن الهی همان عاملی است که پشت ابرقدرت‌ها به‌ویژه صهیونیست‌ها را به خاک مذلت انداخته است. به همین دلیل است این انقلاب نه‌تنها یک روز عقب‌گرد نداشته بلکه روزبه‌روز پرقدرت‌تر شتابان به سمت اهداف خود با سرعت محیرالعقول در حرکت است

۴- هر وقت که به‌ظاهر مکثی یا سکنه‌ای در حرکت انقلاب پدید می‌آید ناگهان حادثه‌ای رخ می‌دهد و خون تازه‌ای در رگ‌های حیات انقلاب اسلامی جریان پیدا می‌کند آنچه دیروز در تشییع شهدای اخیر ملت ما رونمایی شد این بود که فاصله‌ای بین دولت و ملت وجود ندارد. آن‌ها که با چرتکه‌اندازی آراء در انتخابات فکر می‌کنند مشروعیت مردمی نظام نقصان دارد در محاسبات خود باید مؤلفه‌های دیگر به‌ویژه تساویری که از «ملک» و «ملکوت» انقلاب اسلامی وجود دارد را در نظر بگیرند. اشک‌های بی‌امان مردم در تشییع مردان میدان خدمت به‌ویژه رئیس‌جمهور شهید یک تفسیر ملکوتی از یک بدرقه کم‌نظیر تاریخی دارد

اگر این تفسیر ملکوتی را درک نکنیم در فهم مسائل بقای انقلاب به بیراه می‌رویم. قدرشناسی مردم در بدرقه تاریخی روز دوم خرداد ۱۴۰۳ یک نقطه نورانی در تاریخ حیات انقلاب اسلامی است

منشور روح

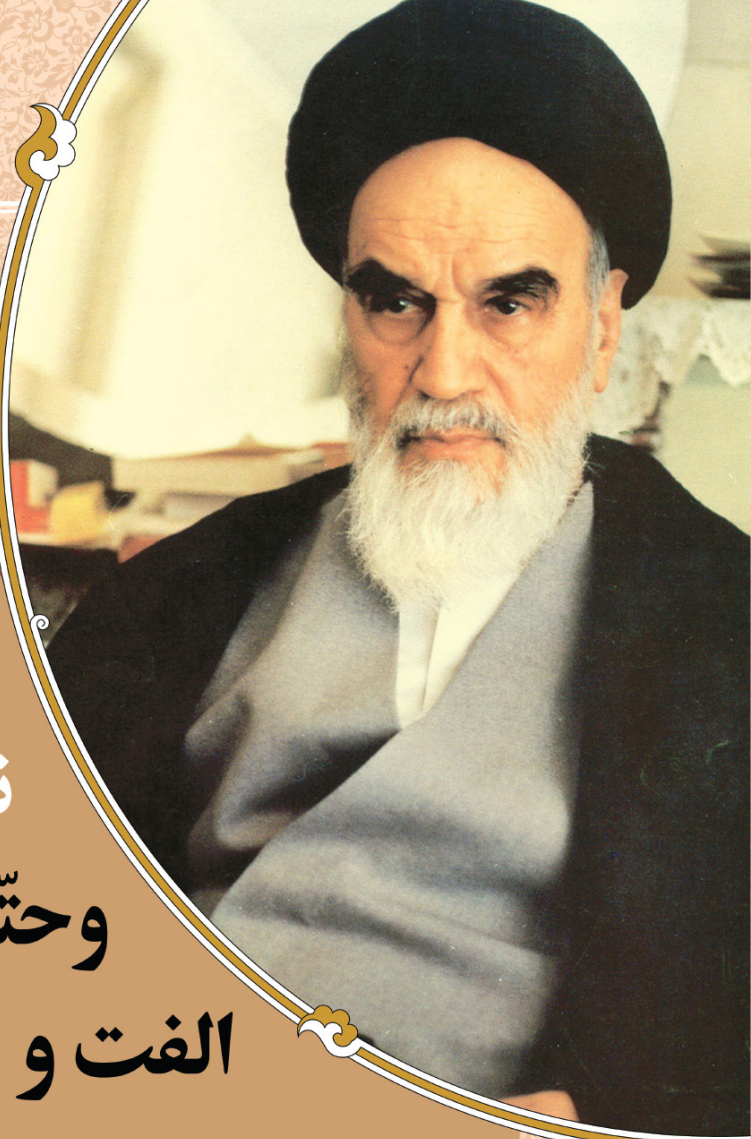
لزوم وحدت

امروز هیچ

ندارد که اخت

وحتی ضعف مدی

الفت و وحدت طلا

دست‌یاب و علمای متعهد

دلیل شرعی و عقلی وجود
تلاف سلیقه‌ها و برداشت‌ها
بریت‌ها، دلیل به هم خوردن
ب و علمای متعهد گردد.

منشأ

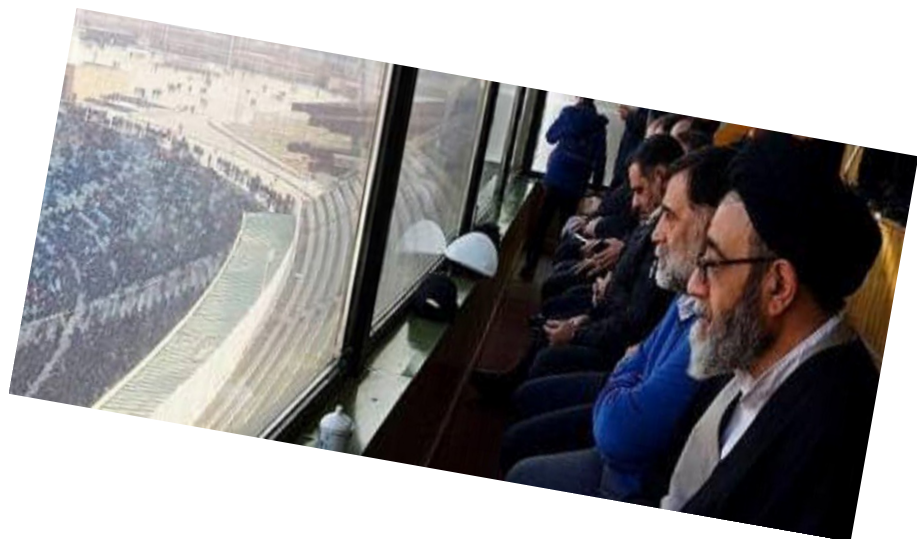
در مورد در
معتقد به ف
از آن را جای
است، ولی
نیست، زمان

سور روحانیت

روس تحصیل و تحقیق حوزه‌ها، اینجانب
فقه سنتی و اجتهاد جواهری هستیم و تخلف
ز نمی‌دانم. اجتهاد به همان سبک صحیح
این بدان معنا نیست که فقه اسلام پویا
و مکان دو عنصر تعیین کننده در اجتهادند.

حضور در استادایوم!؟

حجت الاسلام سید محمدعلی آل هاشم، یکی از تماشاگران بازی تراکتورسازی و استقلال بود. آل هاشم، البته در بین دو نیمه بازی به ورزشگاه یادگار امام تبریز آمد و با تشویق تماشاگران مواجه شد

در نیمه نخست این مسابقه، جو ورزشگاه با شعارهای تند و بعضاً ناسیونالیستی ملتهب بود؛ آن قدر که کارگردان تلویزیونی مسابقه مجبور شد صدای ورزشگاه را کم کند. بین دو نیمه بازی بلندگوی ورزشگاه خبر می دهد که امام جمعه وارد ورزشگاه شده اند. تلویزیون کاملاً صدای ورزشگاه را بسته بود، باین حال شاهدان می گویند فضای نیمه دوم بسیار بهتر از نیمه اول بوده. آقای آل هاشم، می خواستم درباره حضور شما در ورزشگاه یادگار امام تبریز سوال بپرسم. (خنده) این ورزشگاه رفتن ما هم دردمرست شده. حالا پشت سرهم زنگ می زنند و درباره این موضوع صحبت می کنند. برخی تقبیح می کنند و اکثریت هم این حرکت را تحسین می کنند.

چه کسانی تقبیح می کنند؟ عده قلیلی هستند که تقبیح می کنند و می گویند کار سبکی بود وگرنه عامه مردم و جوانان خیلی خوشحال هستند بهتر است که آدم به ورزشگاه برود، رفتار دوستانه ای داشته باشد. تذکر دوستانه ای هم بدهد و یادآوری کند که ما هم همراه مردم هستیم.

پیش از حضور شما شعارهای نامناسبی در ورزشگاه سر می دادند، طوری که صدای تماشاگران در تلویزیون کم شد تا بینندگان این شعارهای زننده را نشنوند. یک هفته قبل از بازی تراکتورسازی و استقلال فضا در ورزشگاه آزادی هم خوب نبود. منظورم بازی تراکتورسازی و پرسپولیس است. برادران عزیز پرسپولیسی عزیزان ما هستند. برادران عزیز استقلالی هم عزیزان ما هستند....

منشأ

من به ط

علاوه بر این

مقدس مآ

آمدن انقلا

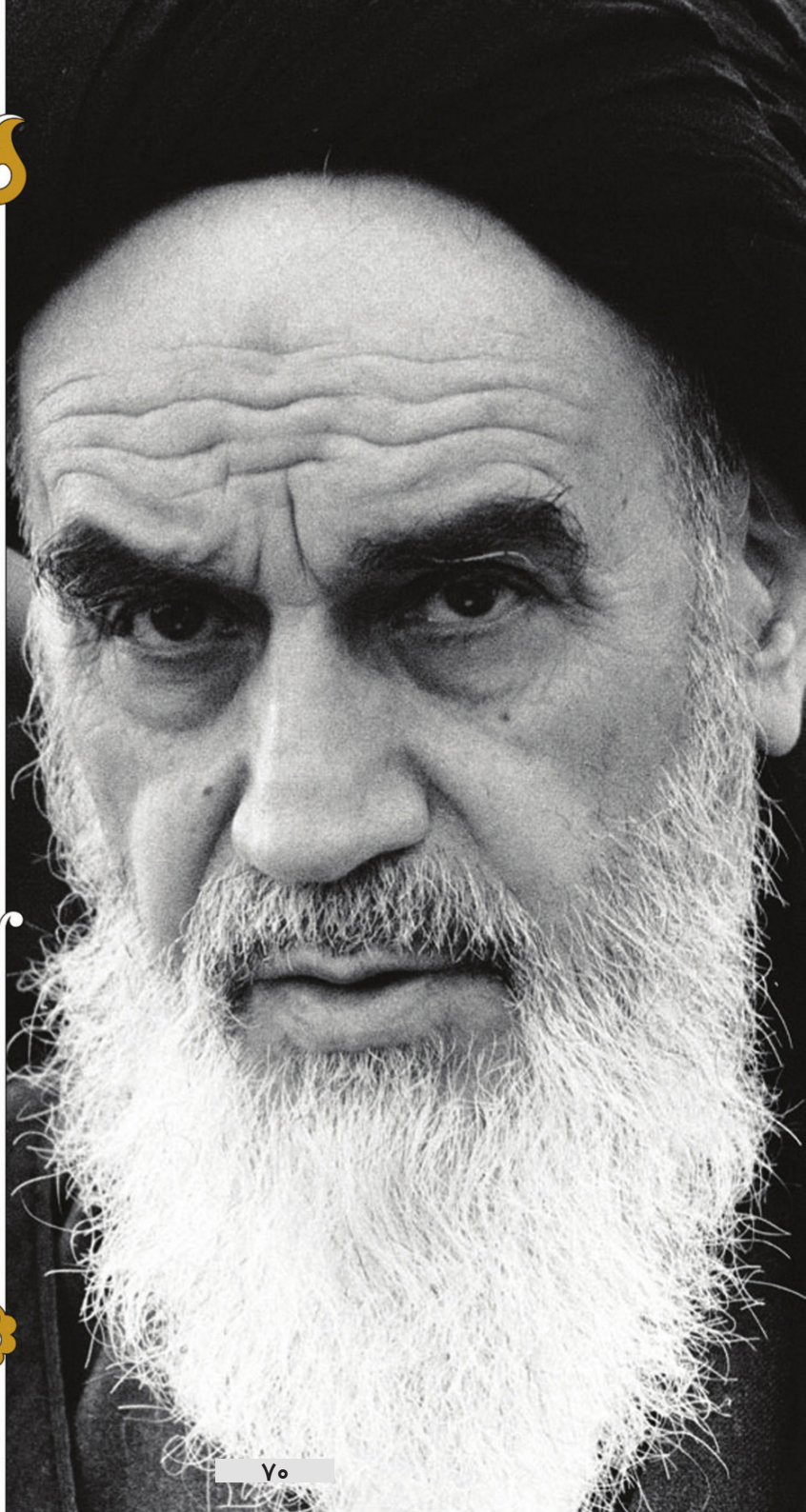
با اصول و

عبرت بگیر

فراموش و

سبب مرا

سرنوشت

سور روحانیت

سلاطین عزیز هشدار می‌دهم که،
باید مواظب القائنات روحانی نماها و
بی‌ها باشند، از تجربه‌ی تلخ روی کار
بی‌نماها و به ظاهر عقلای قوم - که هرگز
اهداف روحانیت آشتی نکرده‌اند -
ند که مبادا گذشته‌ی تفکر و خیانت آنان
دلسوزی‌های بی‌مورد و ساده‌اندیشی‌ها
جعتِ آنان به پُست‌های کلیدی و
ساز نظام شود.

حکم انتصاب شهید سیدمحمدعلی آل‌هاشم

متن حکم انتصاب توسط رهبر معظم انقلاب اسلامی

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب حجت‌الاسلام آقای حاج سید محمدعلی آل‌هاشم دامت‌افاضاته

اکنون که جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای مجتهد شبستری پس از سال‌ها خدمات مجاهدت‌آمیز در جایگاه باعظمت امامت جمعه در شهر قهرمان تبریز، از ادامه‌ی این تلاش مکرم معذور گشته و درخواست کناره‌گیری کرده‌اند، جنابعالی را که خود فرزند آن شهر عزیز و دارای سابقه‌ی خدمت موفق در مسئولیت‌های دیگر بوده و از شایستگی لازم برخوردار می‌باشید به نمایندگی خود در آن استان و امامت جمعه‌ی تبریز منصوب می‌کنم

از جنابعالی انتظار می‌رود که با سلوک صمیمانه و تلاش خردمندانه با آن مردم مؤمن و پرانگیزه و شجاع که گامهای بلندشان در مجاهدتهای بزرگ در همه‌ی دورانها، کم‌نظیر است به‌ویژه با قشر جوان انقلابی و پرشور، جایگاه معتبر امامت جمعه را بیش از پیش در خدمت پیشرفتهای فکری و عملی انقلاب قرار دهید

تأکید بر وحدت کلمه‌ی عموم مردم، ارتباط مستحکم با روحانیت معظم و علمای اعلام، رابطه‌ی صمیمی با دانشگاهیان و فرزندان، گسترش خدمات فرهنگی با کمک جوانان و مجموعه‌های مؤمن و انقلابی، و همدلی با اینتارگران و همدردی با ضعیفان، نیز همواره باید مدنظر باشد
توفیقات جنابعالی را از خداوند متعال مسألت می‌نمایم.

سیدعلی خامنه‌ای

۱۰ خرداد ماه ۱۳۹۶

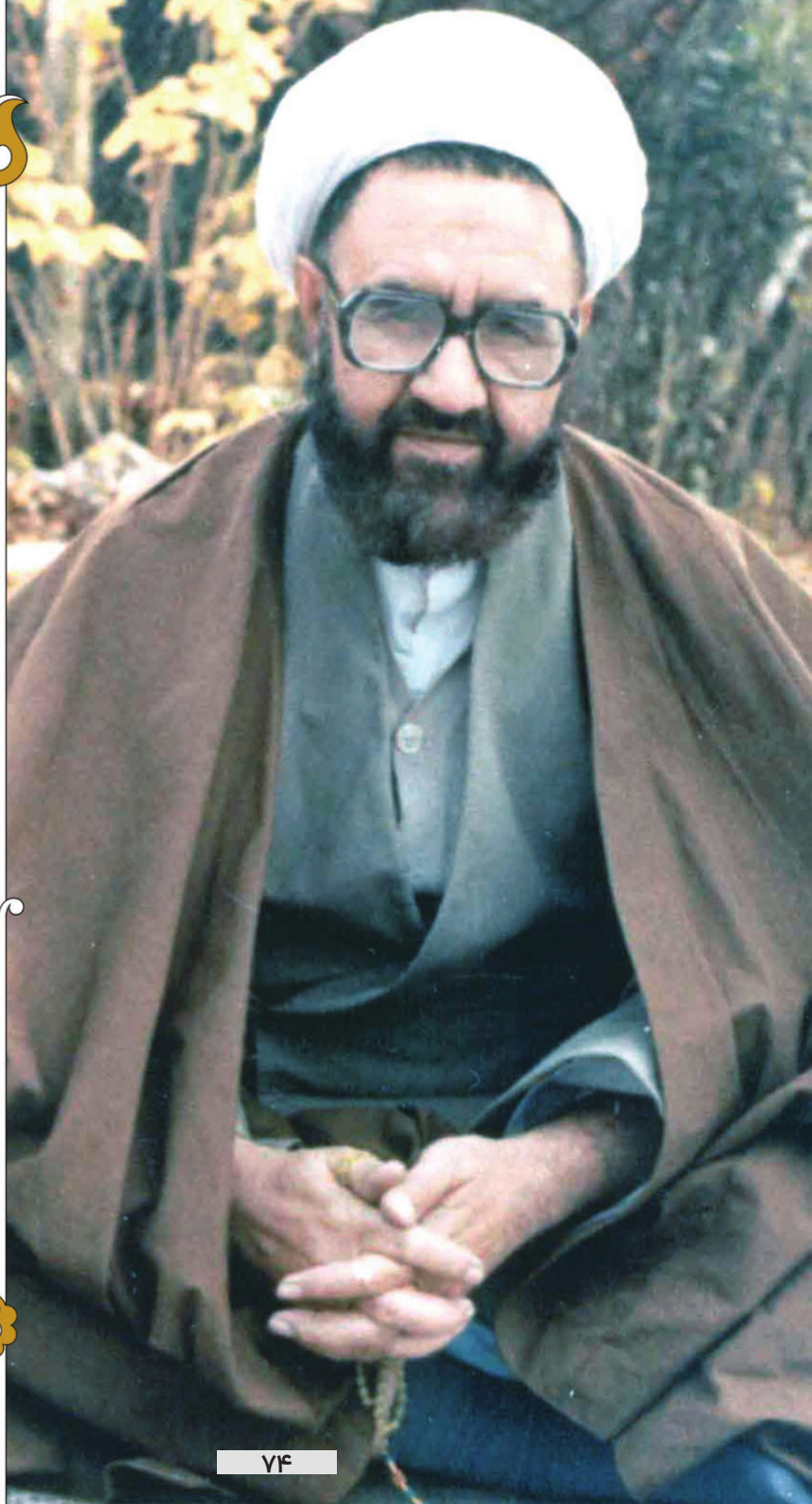

شهادت

منشأ

سلام بر آثار
برای قوم و
حدیث صد
پیکر شان گو
اسلام و تش
حق و راه خ
را بدهد و م

سور روحانیت

ن که تا کشف حقیقت تفقه به پیش تاختند و
ملت خود مُنذران صادقی شدند که بند بندِ
قششان را قطرات خون و قطعات پاره پاره‌ی
راهی کرده است و حقاً از روحانیت راستین
بیع جز این انتظار نمی‌رود که در دعوت به
وین مبارزه‌ی مردم، خود اولین قربانی‌ها
هر ختام دفترش شهادت باشد.

انتظاراتی که برآورده شد

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب در حکم انتصاب شهید آل‌هاشم به‌عنوان نماینده ولی‌فقیه در استان آذربایجان شرقی و امام‌جمعه تبریز انتظاراتی را از این شهید بزرگوار مطرح کردند که عملکرد چندین ساله فعالیت شهید آل‌هاشم در این سمت نشان‌دهنده برآورده شدن این انتظارات است

سلوک صمیمانه: همه تیریزی‌ها اذعان دارند شهید آل‌هاشم رفتار و برخورد صمیمانه‌ای با قشرهای مختلف مردم داشت؛ موضوعی که «قیام مردم تبریز» در آیین بدرقه این شهید بزرگوار شاهی برایین مدعاست

تلاش خردمندانه: بررسی سوابق فعالیت‌های شهید آل‌هاشم در جایگاه نماینده ولی‌فقیه در استان و امام‌جمعه تبریز از اقدام‌ها و تدابیر راهگشای این شهید بزرگوار در مسیر رفع مشکلات مردم دارد

ارتقای امامت‌جمعه در خدمت پیشرفت: شهید آل‌هاشم در مدت فعالیت خود در این جایگاه اقدامات موثری برای استمرار جریان پیشرفت‌های فکری و عملی انقلاب، به‌ویژه در استان آذربایجان شرقی انجام داد

تأکید بر وحدت کلمه عموم مردم: تیریزی‌ها تأکید دارند که شهید آل‌هاشم محور وحدت کلمه در استان بود؛ موضوعی که نشان‌دهنده برآورده شدن این انتظار رهبر معظم انقلاب است

ارتباط مستحکم با روحانیت معظم و علمای اعلام: عضویت شهید آل‌هاشم در سیاست‌گذاری ائمه‌جمعه و جامعه روحانیت مبارز تهران زمینه‌ساز پیوندهای

عمیق او با روحانیت معظم و علمای اعلام شده بود.

رابطه صمیمی با دانشگاهیان: بازدیدهای مستمر او از مراکز دانشگاهی و حضور در محیط های علمی و دانشگاهی از رویکردهای محوری شهید آل‌هاشم به حساب می‌آمد.

گسترش خدمات فرهنگی با کمک جوانان: یکی از مهم‌ترین رویکردهای شهید آل‌هاشم در مدت نمایندگی ولی‌فقیه در استان آذربایجان شرقی، توسعه تقویت زیرساخت‌های فرهنگی در استان بود

همدلی با ایثارگران و همدردی با ضعیفان: حضور مستمر در میان ایثارگران و پیگیری برای رفع مشکلات آنان در کنار تاکید به مسئولان استان برای رفع مشکلات قشرهای نیازمند جامعه از نکات محوری کارنامه فعالیت‌های شهید آل‌هاشم بوده است

تجلیل رهبر معظم انقلاب

رهبر معظم انقلاب در دیدار اخیر با خانواده شهدای خدمت، با تعبیر ویژه‌ای از شهید آل‌هاشم تجلیل کردند. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای یکی از نکات برجسته درباره مرحوم شهید آل‌هاشم را «تغییر معنای نماز جمعه» عنوان کردند؛ رویکردی که از نخستین روزهای فعالیت این شهید بزرگوار در سمت امام‌جمعه تبریز و رویکردهای مردم محور او، نمایان شد. رهبر معظم انقلاب همچنین تاکید کردند مرحوم آل‌هاشم از زمانی که به امامت جمعه تبریز منصوب شد، این نماز را از یک «عمل عبادی صرف» به یک عمل «جامع عبادی، معنوی، خدماتی و مردمی» تبدیل کرد

منشور روح

چشمه‌ی

چه عزتی با
کمی امکانات
سرزمین افکار
جاری ساخته است
در گلستان حیات و معنویت
نشسته است.

جوشان تفکر اسلام ناب

الاتر از اینکه روحانیت با
ت، تفکر اسلام ناب را بر
رواندیشه‌ی مسلمانان
ت و نهال مقدّس فقاہت
بت‌هزاران محقق به شکوفه

تغییر معنای نماز جمعه

۳ بهمن ۱۳۹۶ که اقدام جالب توجه امام جمعه شهید تبریز بازتاب گسترده‌ای در رسانه‌ها و افکار عمومی داشت. شهید آل‌هاشم به مسئولان برگزارکننده نماز جمعه تاکید کرد نرده‌های جداکننده میان مردم و مسئولان در داخل مصلاي نماز جمعه تبریز را جمع کنند تا دیگر فاصله‌ای میان مردم و مسئولان در نماز عبادی - سیاسی روز جمعه نباشد. این اقدام از مهم‌ترین رویکردهای شهید آل‌هاشم در تغییر مدل نماز جمعه بود. از سوی دیگر پیگیری مشکلات مردم با انجام دیدارهای رودررو در حاشیه نماز جمعه در کنار ارائه تعالیم عبادی و معنوی، از مهم‌ترین اقدام‌های آن شهید بزرگوار در راستای تغییر مدل نماز جمعه بود؛ رویکردی که تحلیل رهبر معظم انقلاب را نیز به دنبال داشت

روایت‌های ماندگار از سلوک رفتاری «سید شریف»

۱ حضور در صف نانوایی

مردم‌داری شهید آل‌هاشم طی سال‌های گذشته بازتاب گسترده‌ای در رسانه‌ها داشته است که یکی از نمونه‌های آن، حضور در صف نانوایی همانند دیگر شهروندان بود

۲ بی‌تکلف در میان مردم

دیدار با امام جمعه تبریز در اماکن عمومی، از جمله مترو، دیگر برای تبریزی‌ها موضوع عجیبی نبود؛ آنها بارها امام جمعه تبریز را بدون محافظ و همراه در میان خود دیده بودند

منشور

مُنذِران

سلام بر آنان که تا کشف
تاختند و برای قوم و ملت
شدند که بند بندِ حدیثِ صدا
قطعات پاره پاره‌ی پیکرشان گواه
روحانیت راستین اسلام و تشیع
در دعوت به حق و راه خونین مبارک
قربانی‌ها را بدهد و مهر ختام دفتر

صادق

ف حقیقت تفقه به پیش
 ن خود مُنذران صادقی
 قتشان راقطرات خون و
 هی کرده است و حقاً از
 بز این انتظار نمی رود که
 رزه‌ی مردم، خود اوّلین
 ش شهادت باشد.

۳ آشنایی با مشکلات مردم

یکی از دلایل محبوبیت شهید آل‌هاشم در میان مردم تبریز، آشنایی بی‌واسطه آن شهید بزرگوار با مشکلات مردم بود؛ موضوعی که رهاورد حضور بی‌تکلف او در معابر بود

۴ همکلامی با بازاریان

بازاریان تبریز و برخی دیگر از شهرهای استان، بارها نماینده ولی‌فقیه در استان آذربایجان شرقی را بدون محافظ و تشریفات مرسوم در میان خود دیده بودند. آن شهید بزرگوار بارها با حضور بی‌واسطه در بازار در جریان مشکلات مردم و بازاریان قرار گرفته بود. ماجرای «امام شنبه تا جمعه» چه بود؟ | انتظارات برآورده شده رهبر معظم انقلاب از شهید آل‌هاشم

۵ ارتباط صمیمی با دانشجویان

دانشجویان از جمله قشرهایی بودند که شهید آل‌هاشم ارتباط مستمری با آن داشت و پای دردل‌ها و مشکلات آنان می‌نشست. طی سال‌های اخیر، عکس‌های حضور بی‌تکلف شهید آل‌هاشم در خوابگاه‌های دانشجویی بارها در رسانه‌ها بازتاب یافته است. برگزاری دیدارهای مستقیم و رودررو با مردم در حاشیه برگزاری نماز جمعه تبریز، جزو سیره عملی شهید آل‌هاشم بود که او را به چهره‌های محبوب و مردمی در میان مردم استان تبدیل کرده بود

۶ حضور ورزشی

پیگیری مشکلات حوزه ورزش و حضور در ورزشگاه‌ها از جمله رویکردهای مردمی و جالب توجه امام جمعه شهید تبریز بود؛ رویکردی که قاب‌های ماندگاری از حضور او در میان ورزش‌دوستان به یادگار گذاشت

منش

آشنایی با
فرهنگ
اقتصادی،
برجهان، ش
فرمول‌های
قوت و ضعف
حقیقت، اس
از ویژگی

سور روحانیت

ه روش برخورد با حيله‌ها و تزويرهاى
اکم بر جهان، داشتن بصيرت و دید
اطّلاع از کیفیت برخورد با اقتصاد حاکم
ساخت سیاست‌ها و حتّى سياسيون و
ديکته‌شده‌ی آنان و درک موقعیت و نقاط
دو قطب سرمایه‌داری و کمونیزم. که در
تراژدی حکومت بر جهان را ترسیم می‌کنند.
های یک مجتهد جامع است.

۷ اتوبوس سواری آقای امام جمعه

حضور شهید آل‌هاشم در میان مردم منحصر به محیط و شرایط خاصی نمی‌شد؛ برای همین هم بود که دیگر حضور امام جمعه تبریز در معابر و خیابان‌ها از جمله در اتوبوس شهری برای تبریزی‌ها دور از انتظار نبود

۸ پای درد دل رانندگان

در این سال‌ها همه قشرها و صنف‌ها فرصت طرح بی‌واسطه مشکلات‌شان با «سید شریف» را داشتند، از جمله رانندگان فعال در پایانه مسافربری تبریز که شهید بدون محافظ و تشریفات در میان‌شان حاضر شد و درد دل‌هایشان را شنید

۹ ملاقات عمومی در حاشیه نماز جمعه

برگزاری دیدارهای مستقیم و رودررو با مردم در حاشیه برگزاری نماز جمعه تبریز، جزو سیره عملی شهید آل‌هاشم بود که او را به چهره‌های محبوب و مردمی در میان مردم استان تبدیل کرده بود

۱۰ پیگیری مشکلات مردمی

پیگیری مستمر مشکلات مردم، به‌ویژه در مواقع بروز سوانح طبیعی از جمله رویکردهای شهید آل‌هاشم بود. در مواقع بروز سیل یا زلزله این شهید بزرگوار بی‌تکلف در میان مردم حاضر می‌شد و در جریان مشکلات مردم قرار می‌گرفت...

منبع: روزنامه همشهری

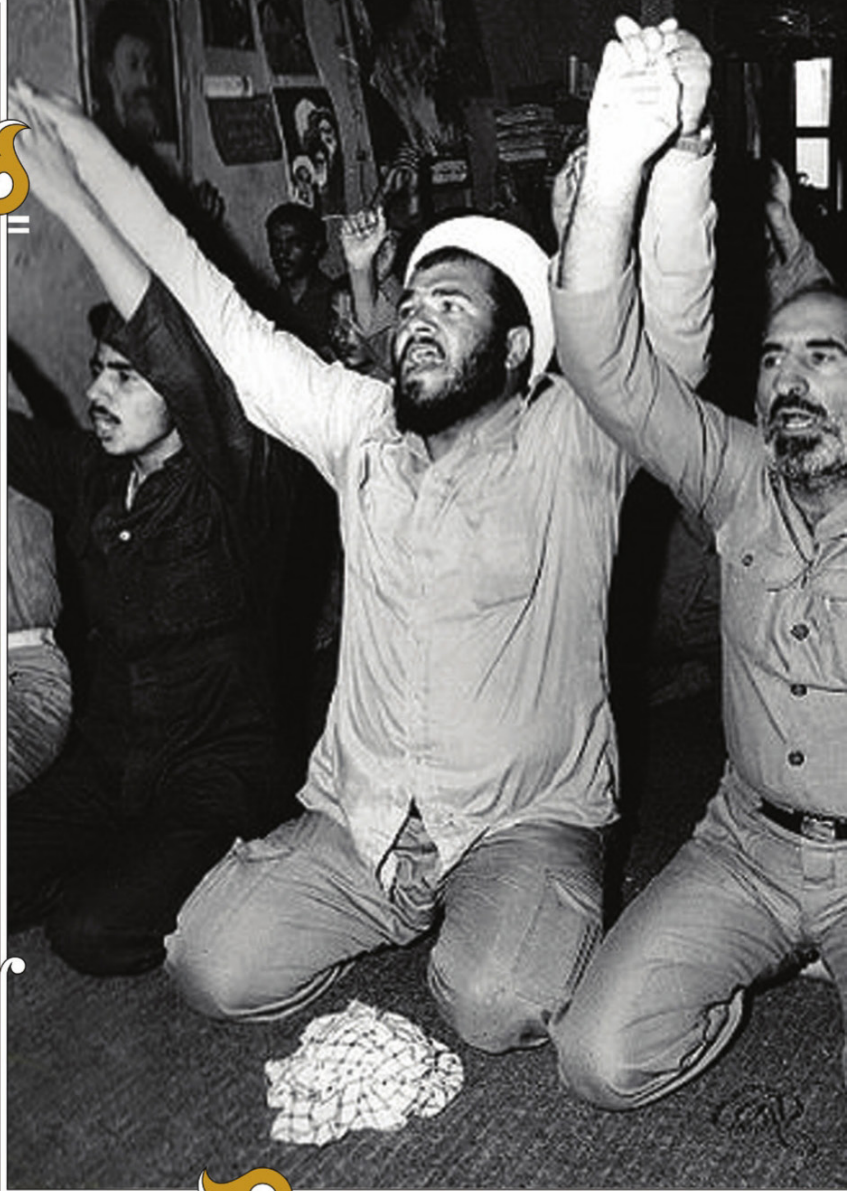
شهادت

دسّم امام جمعه‌های تبریز

دین‌گشای آفتاب

هنش

اولین و
است که
و روحا
و گرنه ش
موج و گ

سور روحانیت

وظیفه‌ی شرعی و الهی آن
ه، اتحاد و یکپارچگی طلاب
نیت انقلابی حفظ شود،
سب تاریک در پیش است و بیم
ودابی چنین هایل.

مسئولیت‌ها و سوابق اجرایی شهید سید محمد علی آل‌هاشم

تاریخ تولد: ۱۳۴۱ در شهر تبریز

تاریخ شهادت: ۱۴۰۳/۰۲/۳۰ (در سانحه سقوط بالگرد)

نماینده ولی فقیه و رئیس سازمان عقیدتی
سیاسی ارتش جمهوری اسلامی از ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۶

رئیس اداره عقیدتی سیاسی
منطقه‌ای آذربایجان

رئیس عقیدتی سیاسی
لشکر ۲۱ حمزه آذربایجان

مسئول ستاد
نماز جمعه تبریز

رئیس اداره عقیدتی سیاسی
نیروی زمینی ارتش

جانشین سازمان
عقیدتی سیاسی ارتش

جانشین اداره عقیدتی سیاسی
نیروی دریایی ارتش

مسئول عقیدتی سیاسی مرکز آموزش پشتیبانی نیروهای زمینی ارتش

سرزده مهمان هیات‌های عزاداری می‌شد؟

«شهید آیت‌الله آل هاشم بدون برنامه قبلی و به عبارتی سرزده در شب‌های محرم به یک هیات می‌رفت و تا پایان برنامه که حدود نیمه شب بود در هیات می‌ماند. عزاداری می‌کرد و با مردم محله صحبت می‌کرد.»

«در مورد عملکرد و مردمی بودن ایشان خاطرات برای ما تبریزی‌ها بسیار است. برای همین باید گفت که امروز پدر خود را از دست دادیم. خودش را به هیچ جریان سیاسی منتسب نمی‌کرد و با همه گروه‌ها با رافت و مهربانی تعامل داشت.»

«با از دست دادن آیت‌الله آل هاشم استان ما یتیم شد. بین همه ما تبریزی‌ها اصطلاحی رواج داشت که می‌گفتیم ایشان فقط امام جمعه نیست. امام هر روز هفته است. چون هر روز هفته پاسخگوی مردم بودند.»

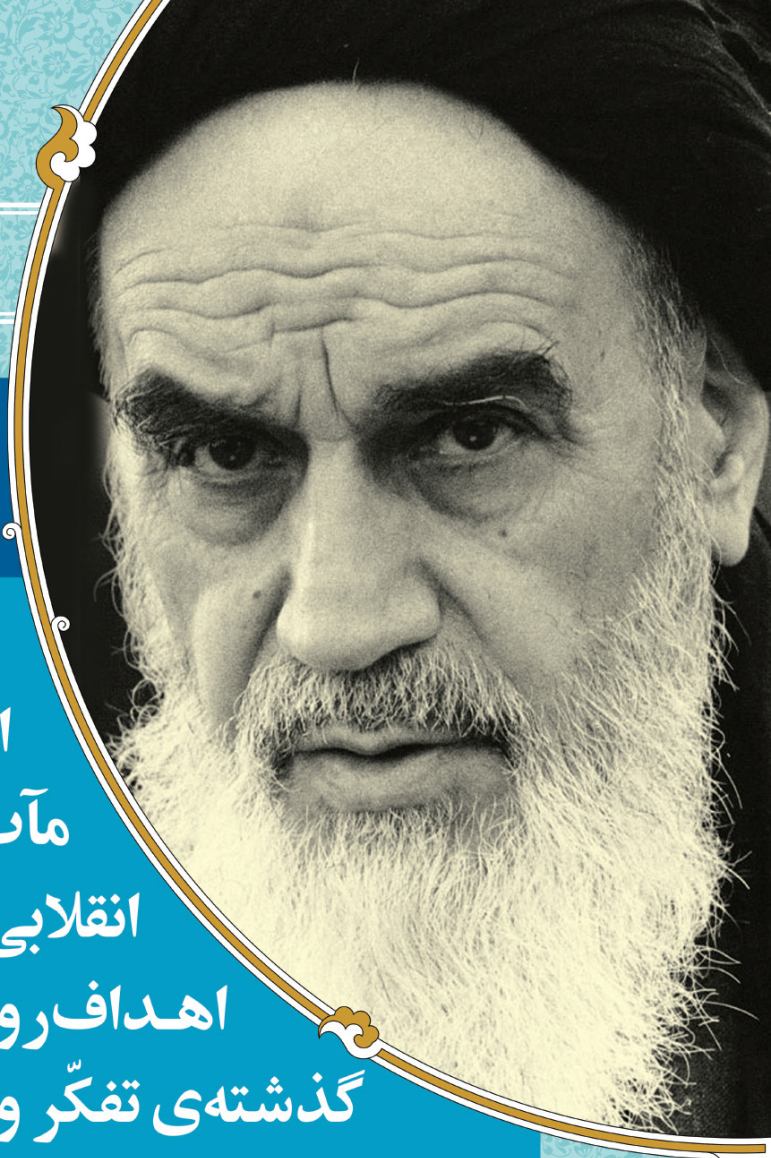
«حضور ایشان فقط در حوزه مسائل دینی و عقیدتی و سیاسی نبود. به مسائل فرهنگی، ورزشی و اجتماعی هم اشراف داشتند. یک بار یادم هست به تئاتری در تبریز آمدند و پای نمایش نشستند. به قدری شوق و اشتیاق داشتند که ما باورمان نمی‌شد این قدر به مسائل فرهنگی اهمیت بدهند و با میل خودشان به سالن تئاتر بیایند.»

«روز بازی تراکتور و استقلال یادم هست که جو بسیار ملتهبی در استادیوم در تبریز ایجاد شده بود. آیت‌الله آل هاشم خواستند به استادیوم بیایند و بازی را از نزدیک تماشا کنند. وقتی اعلام شد ایشان در استادیوم حضور دارند فضایی دوستانه برای رقابت فوتبال شکل گرفت. دیگر نه خبری از الفاظ نامربوط بود و نه جو ملتهب. یک بازی دوستانه و خوشایند برقرار شد که به لطف حضور ایشان بود. بعد از بازی هم گفتند که تمام لیدرهای باشگاه ناهار مهمان من هستند.» روایتی از علی مراتبی ادامه می‌دهد: معاون فرهنگی باشگاه تراکتور _ به نقل از همشهری آنلاین

منشور روح

خطر انقلاب

من به طلاب عرض
اینکه باید مواظب
مآب‌ها باشند، از
انقلابی‌نماها و به ظاهر
اهداف روحانیت آشتی
گذشته‌ی تفکر و خیانت آنان فر
ساده‌اندیشی‌ها سبب مراجعتِ آ
سرنوشت‌ساز نظام شود.

نلابی نماها

مزیز هشدار می دهیم که، علاوه بر
 ب القائنات روحانی نماها و مقدّس
 تجربه‌ی تلخ روی کار آمدن
 عقلای قوم - که هرگز با اصول و
 نکرده‌اند - عبرت بگیرند که مبادا
 اموش و دلسوزی‌های بی‌مورد و
 نان به پُست‌های کلیدی و

شهادت

منشور

روحانیت؛ چرا

من با یقین شهادت ه
غیر از روحانیت جلودار حر
بودند، امروز جز ننگ و ذلت
جهانخواران و جز عدول از هم
انقلابی چیزی برایمان نماند

ملودار حرکت انقلاب

بی‌دهم که اگر افرادی
کت انقلاب و تصمیمات
و عار در برابر امریکا و
سه معتقدات اسلامی و
ه بود.

حکم انتصاب شهید سیدمحمدعلی آل‌هاشم

انتصاب حجت‌الاسلام سیدمحمدعلی آل‌هاشم
به ریاست سازمان عقیدتی سیاسی ارتش

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی
و فرمانده کل قوا طی حکمی حجت‌الاسلام
سید محمدعلی آل‌هاشم را به ریاست سازمان عقیدتی سیاسی
ارتش جمهوری اسلامی ایران منصوب کردند.
متن حکم حضرت آیت‌الله خامنه‌ای به این شرح است:

بسم‌الله‌الرحمن‌الرحیم

جناب حجت‌الاسلام آقای حاج سید محمدعلی آل‌هاشم

نظر به تعهد و شایستگی و تجارب ارزنده،
شما را به ریاست سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران منصوب
می‌کنم. انتظار می‌رود با زمینه‌ی مساعدی که در ارتش برای فعالیت‌های
عقیدتی سیاسی و آموزش معارف دینی فراهم است، با استفاده از راهکارهای
نو، معنویت و اخلاق به سطح قابل توجهی ارتقاء یابد. از تلاش‌های ارزشمند
جناب حجت‌الاسلام آقای علوی در طول خدمت تشکر و قدردانی می‌کنم
توفیق همگان را از خداوند متعال مسئلت دارم.

سیدعلی خامنه‌ای

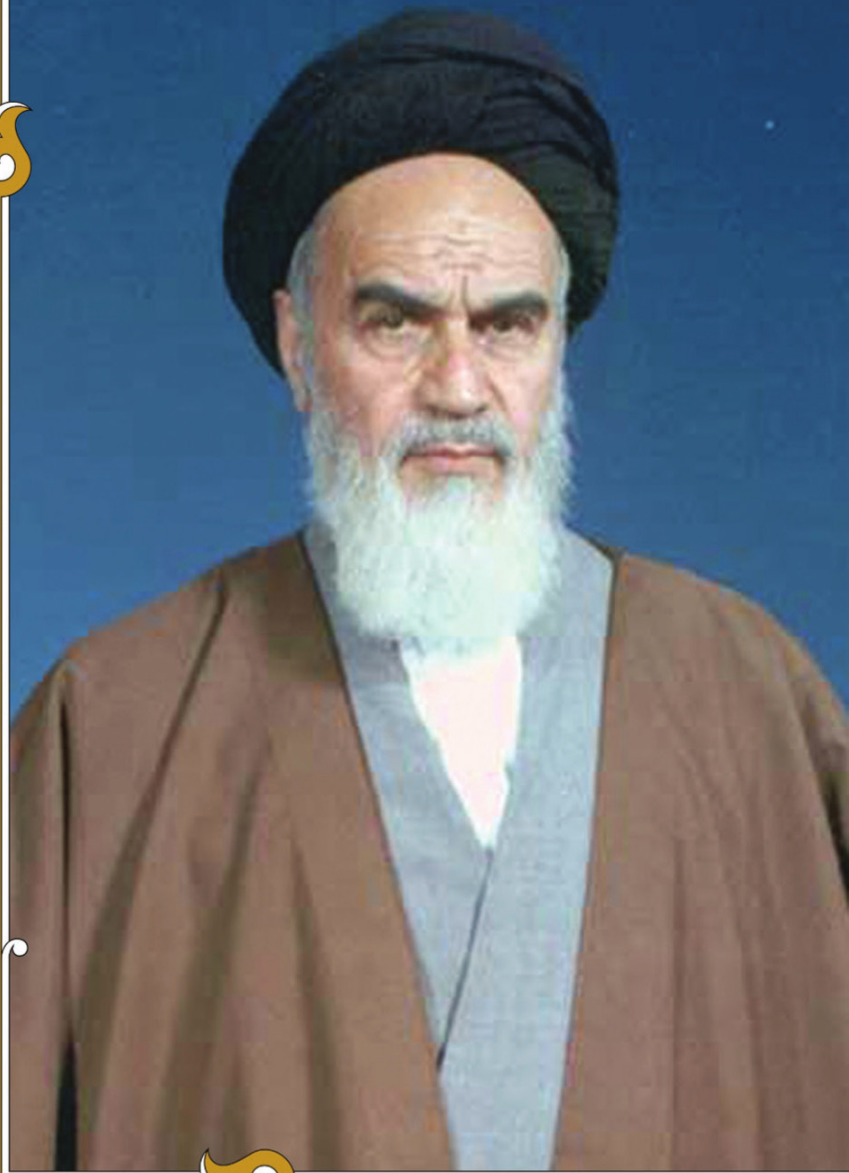
۲۸ تیرماه ۱۳۸۸

شیخ سیدان شمس

منشأ

هدف اس
می خواهد
و جامعه
جواب دا
از همین
جنبه ی
برخورد

پیام امام خمینی
روح الباقی

سور روحانیت

سبب سبب این است که، چگونه
پیام اصول محکم فقه را در عمل فرد
پیاده کنیم، بتوانیم برای معضلات
پیدا شده باشیم و همه ترس استکبار
مسئله است که فقه و اجتهاد
عینی و عملی پیدا کند و قدرت
در مسلمانان به وجود آورد.

سید محمد علی آل شام

حضور در استادایوم؟!

آل‌هاشم فقط به خاطر حضور در ورزشگاه نبود که بین هواداران تراکتور جایگاه خاصی داشت؛ او بارها نسبت به برطرف کردن مشکلات این باشگاه پیش‌قدم شده و بعضاً تذکرات جدی‌تری هم داده بود

جالب آنکه او از وضعیت کیفیت تصاویر تلویزیونی هنگام پخش بازی تراکتور هم شکایت داشت و درصدد آن بود که این مشکل برطرف شود. پیگیری اقدامات واگذاری مالکیت این باشگاه هم از دیگر کارهایی بود که امام‌جمعه تبریز برای این باشگاه پرهوادار انجام داده بود.

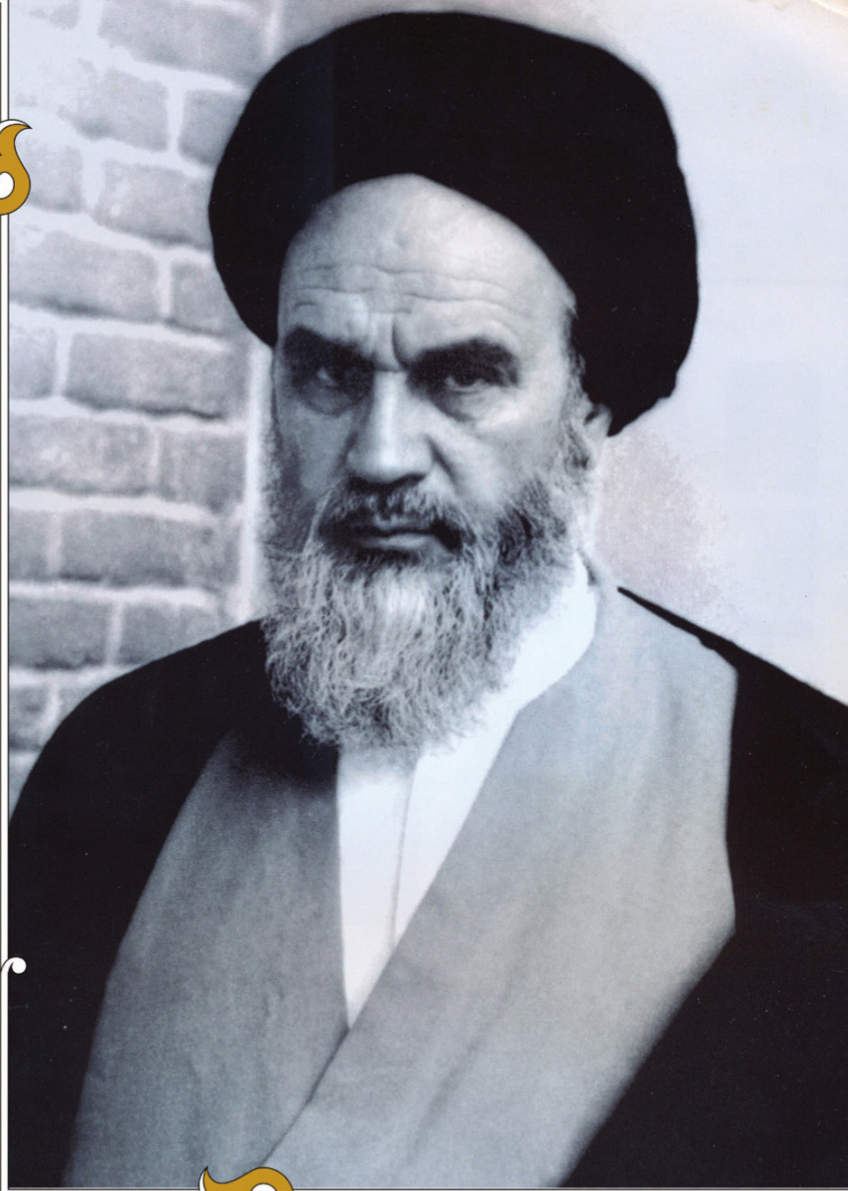
حتی پیش از سانحه اخیر، درست در روزهایی که محمدرضا زنوزی برای بار چندم تصمیم به واگذاری مالکیت این باشگاه گرفته بود، با امام‌جمعه مکاتبه‌ای صورت گرفت تا او را هم در جریان امور بگذارند. آن روزها عنوان شده بود که پاکو خمس، سرمربی پرتغالی و وقت باشگاه تراکتور، تمایل زیادی به ارائه فوتبال روی زمین دارد، ولی کیفیت چمن چنین اجازه‌ای به تیم او نمی‌دهد. اینجا دوباره محمدعلی آل‌هاشم وارد میدان شده و نقل‌قول خبرسازی از او ذکر شده است. «باید چمن ورزشگاه یادگار امام تبریز ترمیم یا تعویض شود تا بازیکنان راحت بتوانند تاکتیک سرمربی را در زمین پیاده کنند و تکنیک خودشان را به نمایش بگذارند».

از قول سیدمحمدعلی آل‌هاشم امام‌جمعه تبریز نیز روایت شد: «تقاضا دارم جو استادایوم‌ها سالم بماند تا دردمسری برای تیم ایجاد نشود، اگرچه کنترل این موضوع در عرصه ورزش کمی سخت است»

منبع: روزنامه شرق

هنش

اولین و
جدایی
متأسفانه
تا اندازه
در سیاست
معرکه‌ی
اجانب را

سور روحانیت

مهم ترین حرکت، القای شعار
دین از سیاست است که
این حربه در حوزه و روحانیت
ای کارگر شده است که دخالت
ست، دونِ شأنِ فقیه و ورود در
سیاسیون، تهمت و ابستگی به
ا به همراه می آورد.

شهید سید محمد علی آل
منبری، یک پیش نماز به
که حتی آقا محمدتقی ک
نمونه آخوند مردمی در تبریز
«چون پدر»

ماشم، یک آخوند بود، یک
سیره پدری. از آن منبری‌ها
سه خود بیش از شش دهه
بزر بود در وصفش بگوید:
«رم بود.»

منشور

رمز پایداری

خصوصیات بزرگی چون
قناعت، شجاعت، صبر، زهد
وابستگی به قدرت‌ها و مذهب
مسئولیت در برابر توده‌ها، روح
محبوب ساخته است.

و ماندگاری روحانیت

نون:

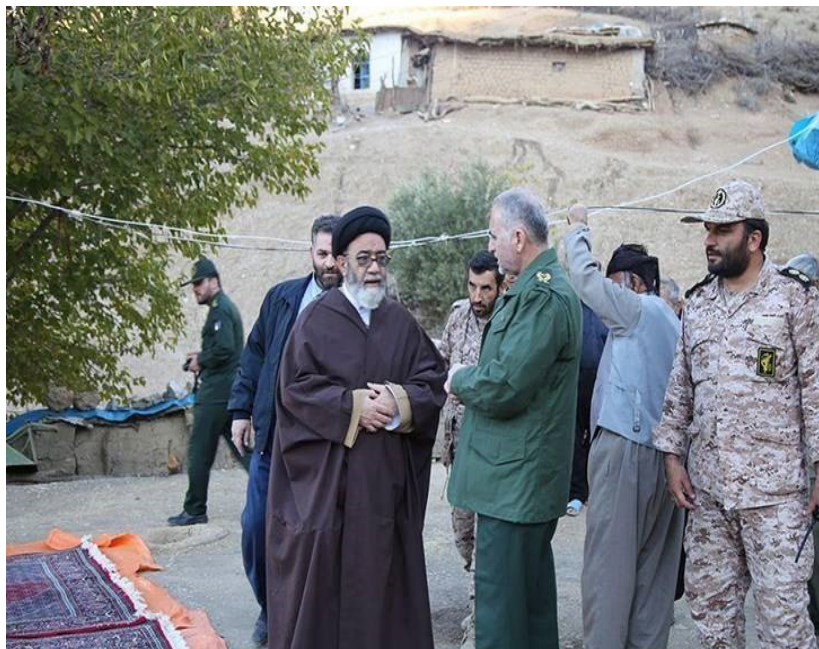
هد، طلب علم و عدم
متر از همه احساس
انیت رازنده، پایدار و

حضور امام جمعه تبریز در مناطق زلزله زده

حجت الاسلام والمسلمین آل هاشم در این بازدید پیام تسلیت و همدردی مقام معظم رهبری را به آسیب دیدگان زلزله ابلاغ کرد. همچنین در این بازدید با حضور در چادرهای زلزله زدگان و گفتگو با امدادگران در جریان آخرین وضعیت این مناطق قرار گرفت

منشور روح

هشدارند

خطر تحجّ

احمق در حو

طلّاب عزیز لح

خوش خط و خال

مروّج اسلام امریکای

آیا مقابل این افعی ها نباید ا

سبب به خطر تحجرگرایان

رگرایان و مقدّس نمایان
 حوزه‌های علمیه کم نیست.
 مظه‌ای از فکر این مارهای
 کوتاهی نکنند، که اینها
 می‌اند و دشمن رسول الله.
 صادق طلاب عزیز حفظ شود؟

خطبه انقلابی شهید سیدمحمدعلی آل‌هاشم، در نماز جمعه تبریز

امروز من هم با اجازه سردار فرماندهی سپاه عاشورا لباس سپاهی بر تن کردم، همان لباس افتخار و شجاعت و شرف؛ همگان بدانند دشمنان نمی‌توانند در مقابل سپاه بایستند. وی با بیان اینکه پارلمان اروپا در اقدام ناشایست و نمایشی خود، سپاه را در لیست سازمان‌های تروریستی قرار داده است، افزود: این اقدام در بعد تبلیغاتی شاید کارکرد داشته باشد وگرنه در میدان عمل هیچ نتیجه‌ای ندارد. جناب اروپا یادت رفته است که در سال ۲۰۱۹ ترامپ سپاه را در لیست تروریستی قرار داده بود! مگر چه اتفاقی افتاد که شما می‌خواهید همان مسیر تنش را ادامه دهید؟ آن دوران نتیجه چه شد؟ آیا جز استقلال و خوداتکایی ما در ابعاد نظامی بود؟ پس این اقدام هیچ حرکت و تاثیری در رشد و بالندگی سپاه نخواهد داشت. نماینده ولی فقیه در استان متذکر شد: سپاه رشد و اثرگذاری و بالندگی خود را با قدرت ادامه خواهد داد و همان‌طور که سابقه هم نشان داده است این تحرکات اثری نخواهد داشت. وی در توضیح بیشتر گفت: البته کاملاً مشخص است که دشمنان می‌خواهند تلافی شکست‌های منطقه‌ای و آشوب اخیر را انجام دهند؛ چرا که کشورهای تروریست‌پرور در یک فقره داغش را به وجود آوردند و امروز سپاه مقدس را می‌خواهند تروریست بدانند. اروپا از خود بپرسد که کدام نهاد در مقابل تروریست تکفیری ایستاد؟ جز سپاه! جز جمهوری اسلامی ایران و نیروهای مسلح؛ باز هم تکرار می‌کنم این اقدام در میدان عمل هیچ تاثیری ندارد و اروپا به خوبی می‌داند که یک اقدام موضع است نه اقدام موثر. هم از دست داده است، ادامه داد: اروپا از خود بپرسد که کدام نهاد در مقابل تروریست تکفیری ایستاد؟ جز سپاه! جز جمهوری اسلامی ایران و نیروهای مسلح؛ باز هم تکرار می‌کنم این اقدام در میدان عمل هیچ تاثیری ندارد و اروپا به خوبی می‌داند که یک اقدام موضع است نه اقدام موثر.

منشور

مأمور به ادای

همه ما مأمور به ادای تکلیف

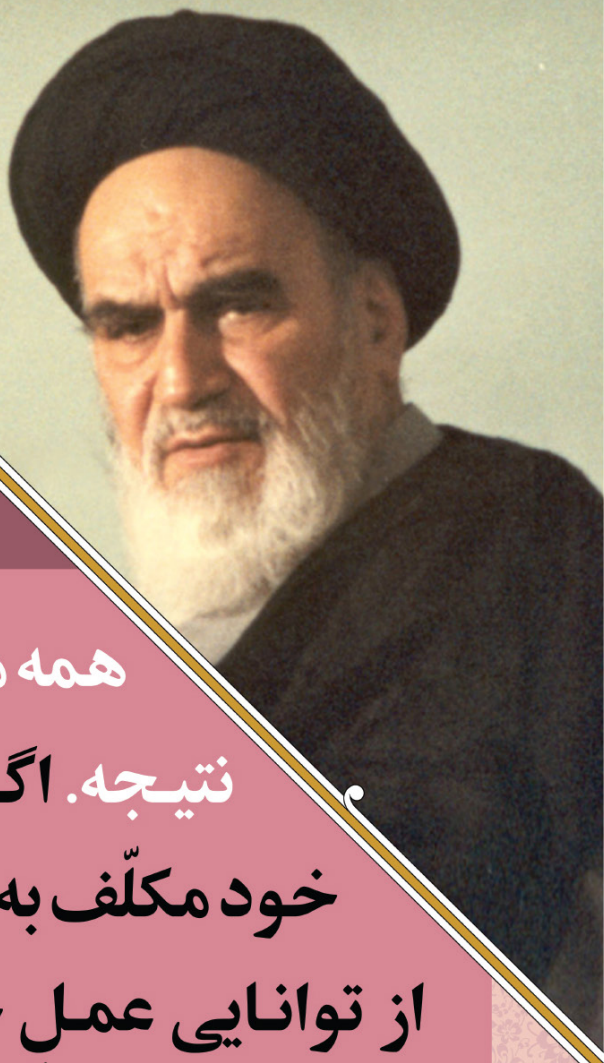
نتیجه. اگر همه انبیا و معصومان

خود مکلف به نتیجه بودند، هرگز

از توانایی عمل خود فراتر بروند،

کلی و بلند مدتی که هرگز در حیات

نیوشیده است، ذکری به میان آورند.

ادای تکلیف

سف و وظیفه ایم، نه مأمور به
مبین عَلَيْهِمُ السَّلَامُ در زمان و مکان
می بایست از فضای بیشتر
سخن بگویند و از اهداف
ظاهری آنان جامه‌ی عمل

فرزند شهید در آغوش شهید آل هاشم

در حاشیه تشییع پیکر شهید اکبر زوار جنت غازی فرزند شهید از ابتدای مراسم در آغوش حجت الاسلام والمسلمین سید محمدعلی آل هاشم آرام گرفت که توجه مردم را به خود جلب کرده بود و نشان از مردمی بودن این روحانی بزرگوار می باشد..

به گزارش خبرگزاری تسنیم از تبریز

منشأ

جامعه‌ی

زحمت کث

خود بدان

نظریات آنا

مدرّسین

با دیده‌ی ا

فرصت طلب

و شهادت د

سور روحانیت

مدرّسین باید طلاب عزیز انقلابی،
نمیده، کتک خورده و جبهه رفته را از
سند، حتماً با آنان جلسه بگذارند، از طرح‌ها و
ن استقبال نمایند و طلاب انقلابی نیز
عزیز طرفدار انقلاب را محترم بشمارند،
مترام به آنان بنگرند، مقابل طیف بی‌عرضه،
و نقزن یدِ واحد باشند و خود را برای ایثار
راه هدایت مردم آماده‌تر کنند.

مشارکت‌های جوانان علیّه

در این حادثه‌ی س
برجسته‌ئی مانند
هاشم امام جمعه
تبریز... نیز به رحم
مقام معظم ره

سنگین شخصیت‌های
حجة الاسلام آل
ی محبوب و معتبر
ست الهی پیوستند
فهری

منشور

راه‌های نفوذ

استکبار وقتی که از ناب
و حوزه‌ها مایوس شد، دوراد
نمود؛ یکی راه ارباب و زور و دی
در قرن معاصر. وقتی حربه‌ی ار
کارگرنشد، راه‌های نفوذ تقویت

ذاستکبار

بودی مطلق روحانیت
برای ضربه زدن انتخاب
نگری راه خدعه و نفوذ
عاب و تهدید چندان
ن گردید.

خادم ایران بود در طوق کفر رضا

وصیت پدر شهید آل هاشم
که دیگر اجرا نمی شود؟!
آیت الله سید محمد تقی
آل هاشم در تشیع پیکر پسر
شهیدش از وصیت خود مبنی
بر خواندن نماز میت توسط
پسرش صحبت به میان می
آورد. اما دست تقدیر این
حادثه شرایطی دیگر را به
وجود آورد. در وصیت نامه ام
گفته ام که نماز میت را پسر
بخواند، من ایشان را عادل و
متمقی میدانم. ایشان با اینکه
پسر ماست اما ایشان را برای
خودم پدر میدانم..

شهید سید محمد علی آل هاشم

منشور

همدلی رو

اوّلین وظیفه‌ی شرعی
اتّحاد و یکپارچگی طلاب
حفظ شود، وگرنه شب تاریک
موج و گردابی چنین هایل.

روحانیت انقلابی

... و الهی آن است که،
... و روحانیت انقلابی
... در پیش است و بیم

گفت وگوي منتشر نشده شهيد آل هاشم

وظايف امام جمعه در قبال اقشار مختلف مردم مثل زنان و جوانان چيست و چگونه بايد با آنها ارتباط برقرار کند؟

امام جمعه شبیه روحاني روستا و شهر است و وظیفه دارد در خیر و شرّ مردم شرکت کند. يکي از موفقیت‌هاي بزرگ امام جمعه این است که جانبداري از شخص، جريان و گروه نکند؛ همان چيزي که مقام معظم رهبري همیشه سفارش کرده‌اند. شما ببينید در مراسم افطاري مقام معظم رهبري تمام جناح‌ها حضور دارند؛ این يعني ايشان پدر همه جريان‌ها و احزاب هستند. لذا امام جمعه بايد نقش پدري داشته باشد، تمام افراد را تحت حمايت خود قرار دهد و دست تفقد بر سر همه افراد بکشد. بنابراین ما هر جا دیدیم که امام جمعه‌اي طرفدار شخص یا جريان خاصي بوده، موفق نبوده است

خاطره‌اي از مرحوم آيت‌الله ملکوتي بگويم؛ من در زمان آيت‌الله ملکوتي مسوول ستاد نماز جمعه تبريز بودم و نزديک انتخابات مجلس بود. به ايشان گفتم: «نماینده‌گان مجلس از جناح‌هاي مختلف توقع دارند که پيش از خطبه‌ها سخنراني کنند، من چه کار کنم؟» ايشان فرمودند: «این هفته هر شش نماینده را دعوت کن.» من گفتم: «حاج آقا، من شش نماینده را در هفته چگونه دعوت کنم؟» ايشان گفت:

«اگر براي نماينده‌اي وقت نشد، وي را براي هفته بعد دعوت کنید.» نماينده‌ها با من تماس گرفتند که ما را سر کار گذاشتي و همه را دعوت کردی؟! لذا هر کس تماس مي‌گرفت، مي‌گفتم: شما هفته آینده صحبت کن. به ديگري مي‌گفتم: شما دو هفته بعد صحبت کن.

بنابراین آیت‌الله ملکوتی نمی‌خواست یکی از نمایندگان را بر دیگری ترجیح دهد و پدری می‌کرد. همان‌گونه که امروز مقام معظم رهبری، نقش پدری را دارند ما هم سعی کردیم، این را حفظ کنیم. من یکی از رمزهای موفقیت خود را عدم ورود به جریان‌های سیاسی می‌دانم؛ من به هیچ جناحی وابسته نیستم و به جز خط امام، ولایت و رهبری، هیچ خطی را نمی‌شناسم

دو سال پیش بود که به یکی از نمایندگان مجلس گفتم که برای سخنرانی پیش از خطبه، هر شش نماینده را دعوت کنید که یکی از آنها خانم بود. برخی اعتراض کرده و به جاهایی منعکس کرده بودند که ایشان نماینده خانم را برای سخنرانی قبل از خطبه دعوت کرده است! من گفتم: «چه اشکال دارد؟ مردم رأی داده‌اند، ایشان نماینده است و باید گزارشی از فعالیت‌های خود ارائه کند.» یا به مناسبت‌های مختلف از برخی مدیران کل از جمله زنان دعوت می‌کنیم و هیچ ایرادی هم نمی‌بینیم

به نظر شما، امروز کم‌رنگ شدن نام حضرت امام چه تبعات منفی می‌تواند در جامعه داشته باشد؟

نام حضرت امام کم‌رنگ نشده است، روز به روز پررنگ‌تر می‌شود و ما تا مقام رهبری را داریم، هیچ‌وقت احساس نمی‌کنیم که خط و نام امام کم‌رنگ شده است.

سخنرانی‌های رهبر معظم انقلاب در سالگرد ارتحال امام را اگر بخوانید، می‌بینید که هیچ کس به اندازه ایشان به خط، راه و منش امام توجه ندارند. لذا خط امام هیچ‌وقت کم‌رنگ نمی‌شود. حضرت امام فرمودند «جمهوری اسلامی نه يك كلمه كم و نه يك كلمه زياد»

هنش

در هر نهضت

اولین کس

شهادت نقش

اسلامی

روحانیت

اند، بر

مطهرش

خونین

سور روحانیت

ت و انقلاب الهی و مردمی، علمای اسلام
نی بوده‌اند که بر تارک جبینشان خون و
ن بسته است. کدام انقلاب مردمی
را سراغ کنیم که در آن حوزه و
ن پیشکسوت شهادت نبوده
بالای دار نرفته‌اند و اجساد
ان بر سنگفرش‌های حوادث
به شهادت نایستاده است؟

دنیاگریزی و

روحانیتِ متعهد، به خ
صفت تشنه است و هرگز بی
و نخواهند داشت. آنان با زهد
خوانده‌اند و پس از کسب مقام
به همان شیوه‌ی زاهدانه و با ف
تعلق به تجملات دنیا زندگی ک
منت و ذلت نرفته‌اند.

ظلم ستیزی روحانیت

خون سرمایه داران زالو
با آنان سرآشتی نداشتند
و تقوا و ریاضت درس
بات علمی و معنوی نیز
مقرر و تهیدستی و عدم
برده اند و هرگز زیر بار

از دیدگاه حضرتعالی شالوده‌های جمهوری اسلامی از منظر امام کدام است؟
اوایل پیروزی انقلاب بسیاری از افراد تلاش می‌کردند تا انقلاب را از مسیر
خود منحرف کنند؛ برخی «جمهوری دموکراتیک اسلامی» را مطرح می‌کردند و
دیگران چیزهای دیگری می‌گفتند، اما امام گفتند: «جمهوری اسلامی نه یک
کلمه کم و نه یک کلمه زیاد».

دشمنان نظام و انقلاب از اولین ماه اول پیروزی انقلاب تلاش کردند تا به این
انقلاب ضربه بزنند و به دنبال براندازی بودند اما به لطف حضور و هدایت
صحيح امام نتوانستند این کار را کنند.

۱۹ ماه در کشور شاهد ترور، شهادت، انفجار و تخریب بودیم. بعد از ۱۹ ماه
گفتند که فقط از طریق نظامی می‌توانیم نظام را از بین ببریم. هشت سال
جنگ تحمیلی طول کشید، اما هیچ کاری نتوانستند انجام دهند.

دشمنان گفتند که امیدواریم امام از دنیا برود و اگر امام از دنیا رفت ما
می‌توانیم نظام را از بین ببریم. اما امروز شاهدیم که در سایه هوشمندی
مجلس خبرگان رهبری، مقام معظم رهبری انتخاب شد، مرحوم حاج احمد خمینی
هم از مقام معظم رهبری بسیار تجلیل کردند و فرمودند

«وظیفه همه ما اطاعت از شما است.» ۳۴ سال است که با همان صلابت و
اقتدار امام، انقلاب ما رهبری می‌شود و مسلمانان جهان هدایت می‌شوند

این خیلی مهم است. خداوند متعال را نسبت به این نعمتی که به ما داده
است شاکر هستیم و طول عمر همراه با عزت و عظمت مقام معظم رهبری
را از خداوند خواهانیم

رهبر معظم انقلاب درباره خانم‌های بی‌حجاب فرمودند که اینها فرزندان ما هستند. از نظر شما روش برخورد با مقوله بی‌حجابی در جامعه چگونه باید باشد؟

همان روشی که مقام معظم رهبری فرمودند؛ نه یک کلمه کم و نه یک کلمه زیاد. ما از روش مقام معظم رهبری خارج نمی‌شویم و همان روشی که ایشان فرمودند، معیار عمل ما باید باشد. من چند هفته قبل به دانشگاه شهید مدنی و بین دانشجویان رفتم. دانشگاه شهید مدنی در آذرشهر است و دانشجویان با قطار رفت و آمد می‌کنند. من هم رفتم، سوار قطار شدم، با دانشجویان در مسیر حرف می‌زدیم و نصف سرنشینان قطار خانم‌ها بودند. خیلی هم احترام و محبت می‌کردند. در اوج اغتشاشات پاییز سال گذشته من به دانشگاه فرهنگیان رفتم، دانشجویان بسیار محبت کردند.

همچنین شب بدون اطلاع مسوولان به خوابگاه دانشجویان رفتم. بلافاصله آقای صحرائی که اخیراً وزیر آموزش و پرورش شده و آن زمان رییس دانشگاه فرهنگیان بود، شبانه زنگ زد و از من تشکر کرد. در مناسبت‌های مختلف به خوابگاه‌های دانشجویی می‌روم. یک بار در مسیر دانشگاه به من گفتند: «شما پیش دانشجویان بدون اطلاع نروید، چون خوب نیست.» پرسیدم: «چرا؟» گفتند: «چون دانشجویان شلواری می‌پوشند و فلان کار را می‌کنند.» گفتم: «ایراد ندارد.» ما به دانشگاه رفتیم، با همه دانشجویان در یک اتاق جمع شدیم و با هم گفت‌وگو کردیم. از این کارها بسیار انجام می‌دهم. یا ظهرها بدون اطلاع به سلف غذاخوری دانشجویان می‌روم و با آنها غذا می‌خورم. یا برخی اوقات شب‌ها بدون اطلاع به حجره طلاب می‌روم و می‌گویم که مسوولان نیایند؛ می‌نشینیم و با طلاب درد می‌کنیم و بعضاً با هم غذا می‌خوریم. خانم‌ها هم از این کارها استثناء نیستند

منشور روح

لزوم پره

جامعه‌ی مدرّس

کشیده، کتک خور

با آنان جلسه بگذارند

نمایند و طلاب انقلابی نیز

بشمارند، با دیده‌ی احترام به

فرصت طلب و نق‌زنی‌یاد واحد باشند و خود

مردم آماده‌تر کنند.

عزیز از اختلاف در حوزه

این باید طلاب عزیز انقلابی، زحمت
 داده و جبهه رفته را از خود بدانند، حتماً
 از طرح‌ها و نظریات آنان استقبال
 و مدرسین عزیز طرفدار انقلاب را محترم
 بدانان بنگرند، مقابل طیف بی‌عرضه،
 و در برابر ایشان و شهادت در راه هدایت

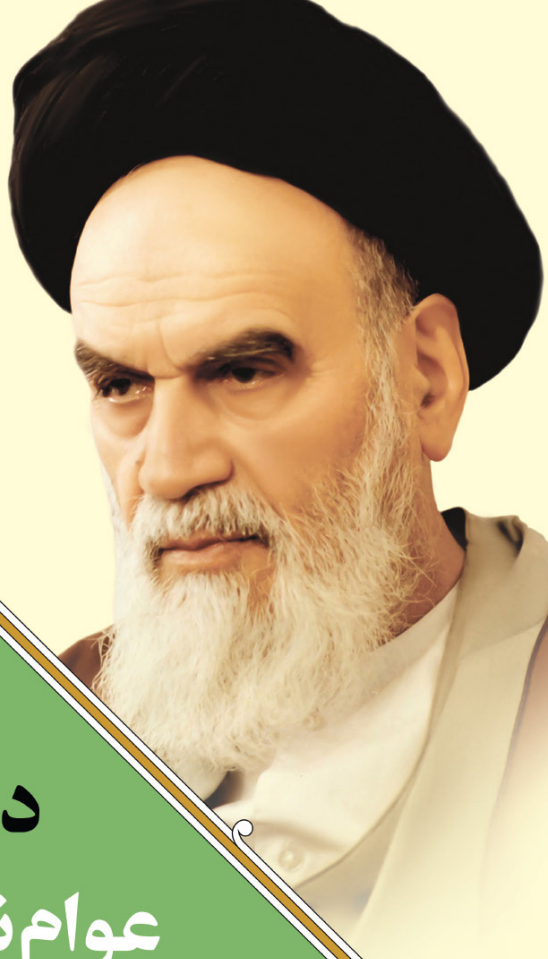

بصیرت

مجتهد باید به مردم
داشته باشد. برای مردم
عوام نیز قابل قبول نیست
بگویند من در مسائل سیاسی

واجتہاد

سائل زمان خود احاطه
بمردم و جوانان و حتی
آنکه مرجع و مجتهدش
اظهار نظر نمی‌کنم.

این مسئله مهمی است که باید نسبت به آن تأکید کرد، اگر مسئله‌ای در ذهن‌ها شکل بگیرد و شما بخواهید آن را تغییر دهید، کار سختی است. خیلی‌ها در قضایای اخیر (فتنه ۱۴۰۱) به وظیفه‌شان عمل نکردند، خیلی از خواص در قضایای اخیر مردود شدند و وظیفه قانونی، شرعی، اخلاقی و انقلابی خودشان را در تنویر افکار عمومی انجام ندادند. وقتی می‌پرسیم چرا حقایق را برای مردم بیان نمی‌کنید و به وظیفه اخلاقی و انقلابی خود عمل نکردید گفتند: از فضای مجازی می‌ترسیم". می‌گویند از جوسازی می‌ترسیم، جوسازی چنین سلاح برنده‌ای است، که اگر نبود خداوند نمی‌فرمود قلب‌ها در دست من است. کسی که قلم خوبی دارد، هنرمند است، چرا حقایق را مطرح نمی‌کند؟ می‌گوید از جوسازی و فضای مجازی می‌ترسم، فضای مجازی اینقدر تعیین‌کننده است؟ آقای محترم، خانم محترم، فرهیخته و گرامی، نخبه سیاسی، شما نخبه‌اید، نخبگی در چیست؟ منتخب بودن در این است که در زمان خودش زمان‌شناسی کند؛ ببیند، قبل از اینکه دیگران ببینند، رصد کند، قبل از اینکه دیگران رصد کنند، دشمن را بشناسد و در زمان خودش هشدار دهد، نخبگی به این است، نخبگی یعنی اینکه دیده‌بانی و تیزبینی و شرایط را رصد کند. فرهنگ اسلامی از جهاد تبیین که سخن حکمیانه رهبر انقلاب در مقطعی که بیان فرمودند و بارها بر آن تأکید کردند که نیاز کشور نیز جهاد تبیین است. کار جهادی با کار عادی متفاوت است، راه رفتن عادی و اقدامات معمولی را اقدامات جهادی نمی‌دانند، در حرکت جهادی، جهادگر باید توانایی و رسالت خودش و اقدامات خودی‌ها را و دشمن و توانایی‌هایش را ببیند، دویدن و شتابش را متناسب با آنچه که اقتضای یک حرکت جهادی است، کند و با شناختی که از دشمن به دست می‌آورد، بتواند بر او پیروز شود. رئیس‌جمهور در همایش جهاد تبیین، ۲۶ آبان در محل سالن اجلاس سران

این کارها تأثیری داشته و دانشجویان جذب نماز جمعه شده‌اند؟

گفتن این جمله شاید صحیح نباشد، اما به جرأت می‌توانم بگویم که حضور مردم در نماز جمعه تبریز نسبت به آمار جمعیت این شهر، از نماز جمعه تهران کمتر نیست. در خطبه اول نماز جمعه، اغلب بحث‌های خانوادگی و زیست محیطی مطرح می‌کنم. بانی «میزهای خدمت» در کشور من بودم و اولین بار میز خدمت را ما در تبریز دایر کردیم.

برنامه‌ریزی می‌کنیم، هر هفته چند مدیرکل می‌آیند و به صورت حضوری به مشکلات مردم رسیدگی می‌کنند. الحمدلله در بسیاری از استان‌ها در نماز جمعه میزهای خدمت دایر است. کاری که از اول کردیم و تأثیر زیادی داشت درباره حافظان قرآن بود. هر هفته بین دو نماز از چند نفر حافظ قرآن خانم یا آقا تجلیل می‌کنیم

از مقام معظم رهبری، بعد یا قبل از تصدی امامت جمعه خاطره خاصی دارید؟

حضرت آقا به علمای تبریز بسیار مسلط بودند، به من فرمودند: «هوای علما را داشته باشید.» بعد گفتند: «کو علمای تبریز؟ کو آیت‌الله میرزا نصرالله شبستری که مفسر قرآن بود؟ کو آیت‌الله اشراقی؟ کو آیت‌الله مولاناها؟ کو آیت‌الله انگجی‌ها؟ کو آیت‌الله غروی؟»

من تعجب کردم، انگار ایشان در تبریز زندگی می‌کنند. به من هم محبت کردند و فرمودند که همین روش را که انتخاب کردید ادامه دهید. معلوم بود که روش من مورد پسندشان است.

منشور روح

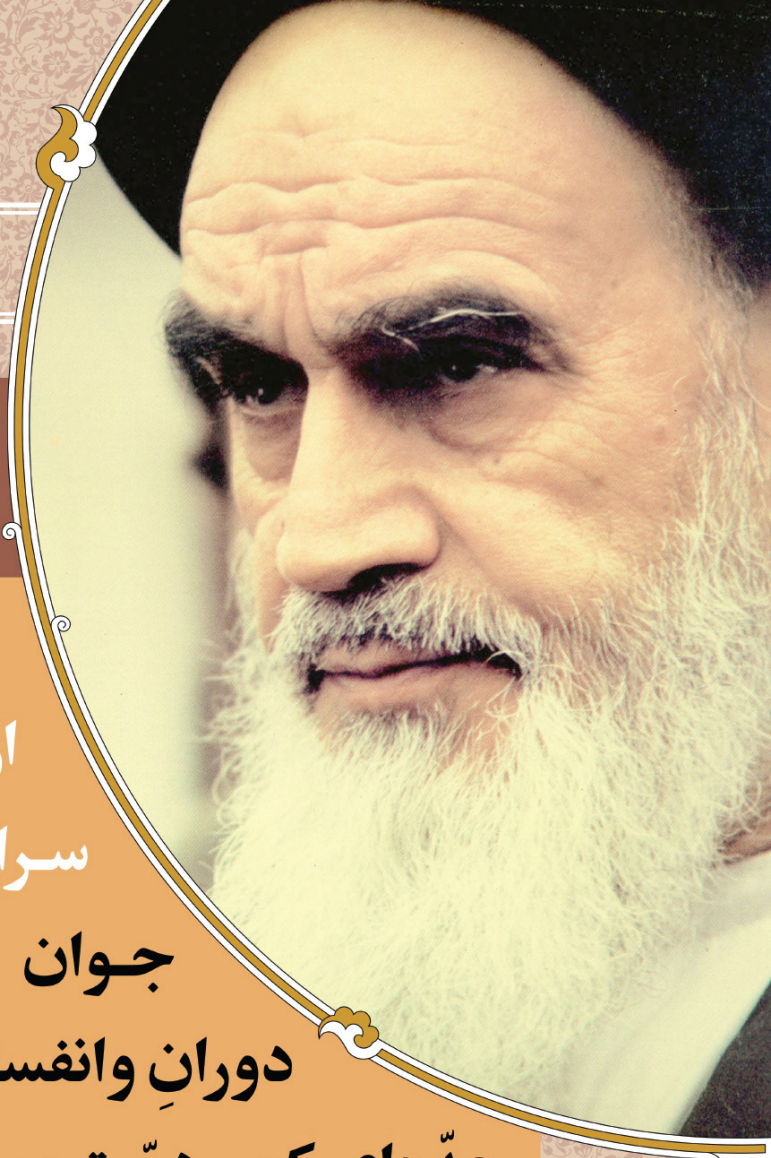
خطر جا

باید مراقب بود
از لایه‌های تفکّر
سرایت نکند و یکی

جوان ترسیم شود،

دورانِ وانفسای نفوذ مقدّس

عده‌ای کمر همّت بسته‌اند و برای نجات
جان و آبرو سرمایه گذاشته‌اند.

جدایی دین از سیاست

د که تفکر جدایی دین از سیاست
 گر اهل جمود به طلاب جوان
 س از مسائلی که باید برای طلاب
 عمین قضیه است که چگونه در
 بن نافهم و ساده لوحان بی سواد،
 حات اسلام و حوزه و روحانیت از

من هم افتخار می‌کنم چه در ارتش و چه در امامت جمعه موجبات رضایت ایشان، امام عظیم‌الشأن و امام زمان (عج) را فراهم آورده‌ام. الحمدلله، خدا را شکر و همه اینها از پدرم است. روز اول که خدمت آقا رسیدیم و می‌خواستیم به تبریز بیاییم، من و آقایان محمدی گلپایگانی، مروی و تقوی نزد رهبر معظم انقلاب بودیم. یکی از این آقایان به ایشان عرض کرد: «آقا مستحضرید که پدر آقای آل‌هاشم، امام جمعه موقت آقای شبستری هستند؟» آقا فرمودند: «شما دخالت نکنید، خودشان کنار می‌آیند.» من بعد از اینکه حکم گرفتم و به تبریز آمدم، خدمت ابوی رسیدم و به ایشان گفتم: «خدمت آقا چنین مساله‌ای مطرح شد. لذا اگر معذب هستید که پدر امام جمعه موقت و پسر امام جمعه دایم باشد، دیگر نماز جمعه اقامه نکنید.» ایشان گفت: «تا دیروز فرزند من بودید، اما از دیروز که حکم رهبری را گرفتید هم فرزند من و هم پدر من هستید. بنابراین شما باید تصمیم بگیرید که نماز جمعه بخوانم یا نخوانم.» این جملات اوج ولایت‌مداری پدرم را می‌رساند. پدرم چند سال نماز جمعه را اقامه کردند، اما متأسفانه دو سال است که کمر و پایشان درد می‌کند و دیگر نمی‌توانند... مشروح گفت‌وگوی خبرنگار جماران با شهید حجت‌الاسلام والمسلمین آل‌هاشم امام جمعه فقید تبریز که در خردادماه ۱۴۰۲ انجام شد، منبع: روزنامه اعتماد

عکسی که آل‌هاشم وصیت کرده بود بعد از شهادت منتشر شود
 آیت‌الله آل‌هاشم امام جمعه تبریز از عکاس خواسته بود این تصویر را بعد از شهادت منتشر کند. براساس آنچه صبح نو منتشر کرده، سعید بامرام، یک کاربر فضای مجازی، در حساب توئیتر خود با انتشار عکسی از آیت‌الله آل‌هاشم، امام جمعه تبریز نوشت: از آقای بهزاد پروین (عکاس) نقل است که آیت‌الله آل‌هاشم هنگام انداختن این عکس گفته بود روزی که به عنوان سومین شهید محراب به شهادت رسیدم این تصویر مرا چاپ کنید ..

حضور میلیونی مردم تبریز در مراسم بدرقه شهید

سید آیت‌الله سیدابراهیم رئیسی و هیئت همراه

منشور روحانیت حضرت امام

خدمت حضرات روحانیون سراسر کشور و مراجع بزرگوار اسلام، مدرسین گرام و طلاب عزیز حوزه‌های علمیه و ائمه‌ی محترم جمعه و جماعات دامت برکاتهم

صلوات و سلام خدا و رسول خدا بر ارواح طیبه‌ی شهیدان، خصوصاً شهدای عزیز حوزه‌ها و روحانیت. درود بر حاملان امانت وحی و رسالت؛ پاسداران شهیدی که ارکان عظمت و افتخار انقلاب اسلامی را بر دوش تعهد سرخ و خونین خویش حمل نموده‌اند

سلام بر حماسه‌سازان همیشه جاوید روحانیت که رساله‌ی علمیه و علمیه‌ی خود را به دم شهادت و مُرکب خون نوشته‌اند و بر منبر هدایت و وعظ و خطابه‌ی ناس از شمع حیاتشان گوهر شب چراغ ساخته‌اند. افتخار و آفرین بر شهدای حوزه و روحانیت که در هنگامه‌ی نبرد، رشته‌ی تعلقات درس و بحث و مدرسه را بریدند و عقال‌تمنیات دنیا را از پای حقیقت علم برگرفتند و سبکبالان به میهمانی عرشیان رفتند و در مجمع ملکوتیان شعر حضور سروده‌اند.

سلام بر آنان که تا کشف حقیقت تفقه به پیش تاختند و برای قوم و ملت خود منذران صادقی شدند که بندگان حدیث صداقت شان را قطرات خون و قطعات پاره پاره‌ی پیکرشان گواهی کرده است و حقاً از روحانیت راستین اسلام و تشیع جز این انتظاری نمی‌رود که در دعوت به حق و راه خونین مبارزه‌ی مردم، خود اولین قربانی‌ها را بدهد و مُهر ختام دفترش شهادت باشد.

آنان که حلقه‌ی ذکر عارفان و دعای سحر مناجاتیان حوزه‌ها و روحانیت را درک کرده‌اند در خلسه‌ی حضورشان آرزویی جز شهادت ندیده‌اند و آنان از عطایای حضرت حق در میهمانی خلوص و تقرب، جز عطیه‌ی شهادت نخواستند. البته همه‌ی مشتاقان و طالبان هم به مراد شهادت نرسیده‌اند.

یکی چون من عمری در ظلمات حصارها و حجابها مانده است و در خانه‌ی عمل و زندگی جز ورق و کتاب منیت نمی‌یابد و دیگری در اول شب یلدای زندگی، سینه‌ی سیاه هوس‌ها را دریده است و با سپیده سحر عشق عقد وصال و شهادت بسته است. و حال من غافل که هنوز از کتم عدم‌ها به وجود نیامده‌ام، چگونه از وصف قافله‌سالاران وجود، وصفی بکنم. من و امثال من از این قافله فقط بانگ جرسی می‌شنویم؛ بگذارم و بگذرم

تردیدی نیست که حوزه‌های علمیه و علمای متعهد در طول تاریخ اسلام و تشیع، مهم‌ترین پایگاه محکم اسلام در برابر حملات و انحرافات و کج‌روی‌ها بوده‌اند. علمای بزرگ اسلام در هم‌هی عمر خود تلاش نموده‌اند تا مسایل حلال و حرام الهی را بدون دخل و تصرف ترویج نمایند.

اگر فقهای عزیز نبودند، معلوم نبود امروز چه علوم به‌عنوان علوم قرآن و اسلام و اهل بیت علیهم‌السلام به خورد توده‌ها داده بودند. جمع‌آوری و نگهداری علوم قرآن و آثار و احادیث پیامبر بزرگوار و سنت و سیره‌ی معصومین علیهم‌السلام و ثبت و تبویب و تنقیح آنان در شرایطی که امکانات بسیار کم بوده است و سلاطین و ستمگران در محو آثار رسالت همه‌ی امکانات خود را به‌کار می‌گرفتند، کار آسانی نبوده است که بحمدالله امروز نتیجه‌ی آن زحمات را در آثار و کتب با برکتی همچون کتب اربعه و کتاب‌های دیگر متقدمین و متأخرین از فقه و فلسفه، ریاضیات و نجوم و اصول و کلام و حدیث و رجال، تفسیر و ادب و عرفان و لغت و تمامی رشته‌های متنوع علوم، مشاهده می‌کنیم. اگر ما نام این همه زحمت و مرارت را جهاد فی سبیل‌الله نگذاریم، چه باید بگذاریم؟

یکی چون من عمری در ظلمات حصارها و حجابها مانده است و در خانه‌ی عمل و زندگی جز ورق و کتاب منیت نمی‌یابد و دیگری در اول شب یلدای زندگی، سینه‌ی سیاه هوس‌ها را دریده است و با سپیده سحر عشق عقد وصال و شهادت بسته است. و حال من غافل که هنوز از کتم عدم‌ها به وجود نیامده‌ام، چگونه از وصف قافله‌سالاران وجود، وصفی بکنم. من و امثال من از این قافله فقط بانگ جرسی می‌شنویم؛ بگذارم و بگذرم

تردیدی نیست که حوزه‌های علمیه و علمای متعهد در طول تاریخ اسلام و تشیع، مهم‌ترین پایگاه محکم اسلام در برابر حملات و انحرافات و کج‌روی‌ها بوده‌اند. علمای بزرگ اسلام در همه‌ی عمر خود تلاش نموده‌اند تا مسایل حلال و حرام الهی را بدون دخل و تصرف ترویج نمایند.

اگر فقهای عزیز نبودند، معلوم نبود امروز چه علوم به‌عنوان علوم قرآن و اسلام و اهل بیت علیهم‌السلام به خورد توده‌ها داده بودند. جمع‌آوری و نگهداری علوم قرآن و آثار و احادیث پیامبر بزرگوار و سنت و سیره‌ی معصومین علیهم‌السلام و ثبت و تبویب و تنقیح آنان در شرایطی که امکانات بسیار کم بوده است و سلاطین و ستمگران در محو آثار رسالت همه‌ی امکانات خود را به‌کار می‌گرفتند، کار آسانی نبوده است که بحمدالله امروز نتیجه‌ی آن زحمات را در آثار و کتب با برکتی همچون کتب اربعه و کتاب‌های دیگر متقدمین و متأخرین از فقه و فلسفه، ریاضیات و نجوم و اصول و کلام و حدیث و رجال، تفسیر و ادب و عرفان و لغت و تمامی رشته‌های متنوع علوم، مشاهده می‌کنیم. اگر ما نام این همه زحمت و مرارت را جهاد فی سبیل‌الله نگذاریم، چه باید بگذاریم؟

یکی چون من عمری در ظلمات حصارها و حجابها مانده است و در خانه‌ی عمل و زندگی جز ورق و کتاب منیت نمی‌یابد و دیگری در اول شب یلدای زندگی، سینه‌ی سیاه هوس‌ها را دریده است و با سپیده سحر عشق عقد وصال و شهادت بسته است. و حال من غافل که هنوز از کتم عدم‌ها به وجود نیامده‌ام، چگونه از وصف قافله‌سالاران وجود، وصفی بکنم. من و امثال من از این قافله فقط بانگ جرسی می‌شنویم؛ بگذارم و بگذرم

تردیدی نیست که حوزه‌های علمیه و علمای متعهد در طول تاریخ اسلام و تشیع، مهم‌ترین پایگاه محکم اسلام در برابر حملات و انحرافات و کج‌روی‌ها بوده‌اند. علمای بزرگ اسلام در هم‌هی عمر خود تلاش نموده‌اند تا مسایل حلال و حرام الهی را بدون دخل و تصرف ترویج نمایند.

اگر فقهای عزیز نبودند، معلوم نبود امروز چه علوم به‌عنوان علوم قرآن و اسلام و اهل بیت علیهم‌السلام به خورد توده‌ها داده بودند. جمع‌آوری و نگهداری علوم قرآن و آثار و احادیث پیامبر بزرگوار و سنت و سیره‌ی معصومین علیهم‌السلام و ثبت و تبویب و تنقیح آنان در شرایطی که امکانات بسیار کم بوده است و سلاطین و ستمگران در محو آثار رسالت همه‌ی امکانات خود را به‌کار می‌گرفتند، کار آسانی نبوده است که بحمدالله امروز نتیجه‌ی آن زحمات را در آثار و کتب با برکتی همچون کتب اربعه و کتاب‌های دیگر متقدمین و متأخرین از فقه و فلسفه، ریاضیات و نجوم و اصول و کلام و حدیث و رجال، تفسیر و ادب و عرفان و لغت و تمامی رشته‌های متنوع علوم، مشاهده می‌کنیم. اگر ما نام این همه زحمت و مرارت را جهاد فی سبیل‌الله نگذاریم، چه باید بگذاریم؟

یکی چون من عمری در ظلمات حصارها و حجابها مانده است و در خانه‌ی عمل و زندگی جز ورق و کتاب منیت نمی‌یابد و دیگری در اول شب یلدای زندگی، سینه‌ی سیاه هوس‌ها را دریده است و با سپیده سحر عشق عقد وصال و شهادت بسته است. و حال من غافل که هنوز از کتم عدم‌ها به وجود نیامده‌ام، چگونه از وصف قافله‌سالاران وجود، وصفی بکنم. من و امثال من از این قافله فقط بانگ جرسی می‌شنویم؛ بگذارم و بگذرم

تردیدی نیست که حوزه‌های علمیه و علمای متعهد در طول تاریخ اسلام و تشیع، مهم‌ترین پایگاه محکم اسلام در برابر حملات و انحرافات و کج‌روی‌ها بوده‌اند. علمای بزرگ اسلام در همه‌ی عمر خود تلاش نموده‌اند تا مسایل حلال و حرام الهی را بدون دخل و تصرف ترویج نمایند.

اگر فقهای عزیز نبودند، معلوم نبود امروز چه علوم به‌عنوان علوم قرآن و اسلام و اهل بیت علیهم‌السلام به خورد توده‌ها داده بودند. جمع‌آوری و نگهداری علوم قرآن و آثار و احادیث پیامبر بزرگوار و سنت و سیره‌ی معصومین علیهم‌السلام و ثبت و تبویب و تنقیح آنان در شرایطی که امکانات بسیار کم بوده است و سلاطین و ستمگران در محو آثار رسالت همه‌ی امکانات خود را به‌کار می‌گرفتند، کار آسانی نبوده است که بحمدالله امروز نتیجه‌ی آن زحمات را در آثار و کتب با برکتی همچون کتب اربعه و کتاب‌های دیگر متقدمین و متأخرین از فقه و فلسفه، ریاضیات و نجوم و اصول و کلام و حدیث و رجال، تفسیر و ادب و عرفان و لغت و تمامی رشته‌های متنوع علوم، مشاهده می‌کنیم. اگر ما نام این همه زحمت و مرارت را جهاد فی سبیل‌الله نگذاریم، چه باید بگذاریم؟

البته این بدان معنا نیست که ما از همه‌ی روحانیون دفاع کنیم، چرا که روحانیون وابسته و مقدس‌نما و تحجرگرا هم کم نبودند و نیستند. در حوزه‌های علمیه هستند افرادی که علیه انقلاب و اسلام ناب محمدی فعالیت دارند. امروز عده‌ای با ژست تقدس‌مآبی چنان تیشه به ریشه‌ی دین و انقلاب و نظام می‌زنند که گویی وظیفه‌ای غیر از این ندارند. خطر تحجرگرایان و مقدس‌نمایان احمق در حوزه‌های علمیه کم نیست. طلاب عزیز لحظه‌ای از فکر این مارهای خوش خط و خال کوتاهی نکنند؛ این‌ها مروج اسلام آمریکایی‌اند و دشمن رسول‌الله. آیا در مقابل این افعی‌ها نباید اتحاد طلاب عزیز حفظ شود؟

استکبار وقتی که از نابودی مطلق روحانیت و حوزه‌ها مایوس شد، دو راه را برای ضربه زدن انتخاب نمود. یکی راه ارباب و زور؛ دیگری راه خدعه و نفوذ. در قرن معاصر وقتی حربه‌ی ارباب و تهدید چندان کارگر نشد، راه‌های نفوذ تقویت گردید. اولین و مهم‌ترین حرکت القای شعار جدایی دین از سیاست است که متأسفانه این حربه در حوزه و روحانیت تا اندازه‌ای کارگر شده است تا جایی که دخالت در سیاست، دون‌شان فقیه و ورود در معرکه‌ی سیاسیون، تهمت وابستگی به اجانب را به همراه می‌آورد. یقیناً روحانیون مجاهد از نفوذ بیشتر زخم برداشته‌اند. گمان نکنید که تهمت وابستگی و افتزای بی‌دینی را تنها اغیار به روحانیت زده است؛ هرگز. ضربات روحانیت ناآگاه و آگاه وابسته، به مراتب کاری‌تر از اغیار بوده و هست

در شروع مبارزات اسلامی اگر می‌خواستی بگویی شاه خائن است، بلافاصله جواب می‌شنیدی که شاه شیعه است! عده‌ای مقدس‌نمای واپسگرا همه‌چیز را حرام می‌دانستند و هیچ‌کس قدرت این را نداشت که در مقابل آن‌ها قد علم کند. خون دلی که پدر پیرتان از این دسته‌ی متحجر خورده است هرگز از فشارها و سختی‌های دیگران نخورده است.

وقتی شعار جدایی دین از سیاست جا افتاد و فقاقت در منطق ناآگاهان غرق شدن در احکام فردی و عبادی شد و قهراً فقیه هم مجاز نبود که از این دایره و حصار بیرون رود و در سیاست و حکومت دخالت نماید، حماقت روحانی در معاشرت با مردم فضیلت شد. به‌زعم بعض افراد، روحانیت زمانی قابل احترام و تکریم بود که حماقت از سراپای وجودش بیارد و الاً عالم سیاست و روحانی کاردان و زیرک، کاسه‌ای زیر نیم کاسه داشت. و این از مسایل رایج حوزه‌ها بود که هرکس کج راه می‌رفت متدین‌تر بود. یاد گرفتن زبان خارجی کفر و فلسفه و عرفان گناه و شرک به‌شمار می‌رفت. در مدرسه‌ی فیضیه، فرزند خردسالم- مرحوم مصطفی- از کوزه‌ای آب نوشید، کوزه را آب کشیدند؛ چرا که من فلسفه می‌گفتم. تردیدی ندارم اگر همین روند ادامه می‌یافت، وضع روحانیت و حوزه‌ها، وضع کلیساهای قرون وسطی می‌شد که خداوند بر مسلمین و روحانیت منت نهاد و کیان و مجد واقعی حوزه‌ها را حفظ نمود

لمای دین‌باور در همین حوزه‌ها تربیت شدند و صفوف خویش را از دیگران جدا کردند. قیام بزرگ اسلامی‌مان نشأت گرفته از همین بارقه است. البته هنوز حوزه‌ها به هر دو تفکر آمیخته‌اند و باید مراقب بود که تفکر جدایی دین از سیاست از لایه‌های تفکر اهل جمود به طلاب جوان سرایت نکند؛ و یکی از مسایلی که باید برای طلاب جوان ترسیم شود، همین قضیه است که چگونه در دوران وانفسای نفوذ مقدسین نافهم و ساده‌لوحان بی‌سواد، عده‌ای کمر همت بسته‌اند و برای نجات اسلام و حوزه و روحانیت از جان و آبرو سرمایه گذاشته‌اند. اوضاع مثل امروز نبود؛ هرکس صد در صد معتقد به مبارزه نبود، زیر فشارها و تهدیدهای مقدس‌نماها از میدان به در می‌رفت. ترویج تفکر شاه سایه‌ی خداست و یا با گوشت و پوست نمی‌توان در مقابل توپ و تانک ایستاد و این‌که ما مکلف به جهاد و مبارزه نیستیم و یا جواب

خون مقتولین را چه کسی می‌دهد و از همه شکننده‌تر، شعار گمراه‌کننده‌ی حکومت قبل از ظهور امام زمان علیه‌السلام باطل است و هزاران *إن قلت* دیگر، مشکلات بزرگ و جانفرسای‌ی بودند که می‌شد با نصیحت و مبارزه‌ی منفی و تبلیغات جلوی آن‌ها را گرفت. تنها راه حل، مبارزه و ایثار و خون بود که خداوند وسیله‌اش را آماده نمود

علما و روحانیت متعهد سینه را برای مقابله با هر تیر زهرآگینی که به طرف اسلام شلیک می‌شد، آماده نمودند و به مسلخ عشق آمدند. اولین و مهم‌ترین فصل خونین مبارزه در عاشورای ۱۵ خرداد رقم خورد. در ۱۵ خرداد ۴۲ مقابله با گلوله تفنگ و مسلسل شاه نبود که اگر تنها این بود، مقابله را آسان می‌نمود. بلکه علاوه بر آن، از داخل جبهه خودی گلوله‌ی حيله و مقدس‌مآبی و تحجر بود؛ گلوله‌ی زخم زبان و نفاق و دو رویی بود که هزار بار بیشتر از باروت سرب، جگر و جان را می‌سوخت و می‌درید. در آن زمان روزی نبود که حادثه‌ای نباشد، ایادی پنهان و آشکار آمریکا و شاه به شایعات و تهمت‌ها متوسل شدند؛ حتی نسبت *تارك الصلوة* و کمونیست و عامل انگلیس به افرادی که هدایت مبارزه را به‌عهده داشتند، می‌دادند

واقعاً روحانیت اصیل در تنهایی و اسارت، خون می‌گریست که چگونه آمریکا و نوکرش پهلوی می‌خواهند ریشه‌ی دیانت و اسلام را برکنند و عده‌ای روحانی مقدس‌نمای ناآگاه یا بازی خورده و عده‌ای وابسته که چهره‌شان بعد از پیروزی روشن گشت، مسیر این خیانت بزرگ را هموار می‌نمودند. آنقدر که اسلام از این مقدسین روحانی‌نما ضربه خورده است، از هیچ قشر دیگر نخورده است؛ و نمونه‌ی بارز آن مظلومیت و غربت امیرالمؤمنین علیه‌السلام که در تاریخ روشن است. بگذارم و بگذرم و ذائقه‌ها را بیش از این تلخ نکنم

یکی چون من عمری در ظلمات حصارها و حجابها مانده است و در خانه‌ی عمل و زندگی جز ورق و کتاب منیت نمی‌یابد و دیگری در اول شب یلدای زندگی، سینه‌ی سیاه هوس‌ها را دریده است و با سپیده سحر عشق عقد وصال و شهادت بسته است. و حال من غافل که هنوز از کتم عدم‌ها به وجود نیامده‌ام، چگونه از وصف قافله‌سالاران وجود، وصفی بکنم. من و امثال من از این قافله فقط بانگ جرسی می‌شنویم؛ بگذارم و بگذرم

تردیدی نیست که حوزه‌های علمیه و علمای متعهد در طول تاریخ اسلام و تشیع، مهم‌ترین پایگاه محکم اسلام در برابر حملات و انحرافات و کج‌روی‌ها بوده‌اند. علمای بزرگ اسلام در همه‌ی عمر خود تلاش نموده‌اند تا مسایل حلال و حرام الهی را بدون دخل و تصرف ترویج نمایند.

اگر فقهای عزیز نبودند، معلوم نبود امروز چه علوم به‌عنوان علوم قرآن و اسلام و اهل بیت علیهم‌السلام به خورد توده‌ها داده بودند. جمع‌آوری و نگهداری علوم قرآن و آثار و احادیث پیامبر بزرگوار و سنت و سیره‌ی معصومین علیهم‌السلام و ثبت و تبویب و تنقیح آنان در شرایطی که امکانات بسیار کم بوده است و سلاطین و ستمگران در محو آثار رسالت همه‌ی امکانات خود را به‌کار می‌گرفتند، کار آسانی نبوده است که بحمدالله امروز نتیجه‌ی آن زحمات را در آثار و کتب با برکتی همچون کتب اربعه و کتاب‌های دیگر متقدمین و متأخرین از فقه و فلسفه، ریاضیات و نجوم و اصول و کلام و حدیث و رجال، تفسیر و ادب و عرفان و لغت و تمامی رشته‌های متنوع علوم، مشاهده می‌کنیم. اگر ما نام این همه زحمت و مرارت را جهاد فی سبیل‌الله نگذاریم، چه باید بگذاریم؟

چه باید کرد؟ گرچه کار مشکل است ولی چاره چیست، باید فکری کرد. اولین وظیفه‌ی شرعی و الهی آن است که اتحاد و یکپارچگی طلاب و روحانیت انقلاب حفظ شود وگرنه شب تاریک در پیش است و بیم موج و گردابی چنین حایل

امروز هیچ دلیل شرعی و عقلی وجود ندارد که اختلاف سلیقه‌ها و برداشت‌ها و حتی ضعف مدیریت‌ها دلیل به‌هم خوردن الفت و وحدت طلاب و علمای متعهد گردد. ممکن است هر کس در فضای ذهن و ایده‌های خود نسبت به عملکردها و مدیریت‌ها و سلیقه‌های دیگران و مسؤولین انتقادی داشته باشد، ولی لحن و تعابیر نباید افکار جامعه و آیندگان را از مسیر شناخت دشمنان واقعی و ابرقدرت‌ها که همه‌ی مشکلات و نارسایی‌ها از آنان سرچشمه گرفته است، به طرف مسایل فرعی منحرف کند و خدای ناکرده همه‌ی ضعف‌ها و مشکلات به حساب مدیریت و مسؤولین گذاشته شود و از آن تفسیر انحصارطلبی گردد؛ که این عمل کاملاً غیرمنصفانه است و اعتبار مسؤولین نظام را از بین می‌برد و زمینه را برای ورود بی‌تفاوت‌ها و بی‌دردها به صحنه‌ی انقلاب آماده می‌کند.

من امروز بر این عقیده‌ام که مقتدرترین افراد در مصاف با آن‌همه توطئه‌ها و خصومت‌ها و جنگ‌افروزی‌هایی که در جهان علیه انقلاب اسلامی است، معلوم نبود موفقیت بیشتری از افراد موجود به دست می‌آوردند. در یک تحلیل منصفانه از حوادث انقلاب، خصوصاً از حوادث ده‌سال پس از پیروزی، باید عرض کنم که انقلاب اسلامی ایران در اکثر اهداف و زمینه‌ها موفق بوده است و به یاری خداوند بزرگ در هیچ زمینه‌ای مغلوب و شکست خورده نیستیم؛ حتی در جنگ پیروزی از آن ملت ما گردید و دشمنان در تحمیل آن‌همه خسارات چیزی به‌دست نیاوردند

البته اگر همه‌ی علل و اسباب را در اختیار داشتیم در جنگ به اهداف بلندتر و بالاتری می‌نگریستیم و می‌رسیدیم ولی این بدان معنا نیست که در هدف اساسی خود که همان دفع تجاوز و اثبات صلابت اسلام بود، مغلوب خصم شده‌ایم. هر روز ما در جنگ برکتی داشته‌ایم که در همه‌ی صحنه‌ها از آن بهره‌جسته‌ایم. ما انقلابان را در جنگ به جهان صادر نموده‌ایم؛ ما مظلومیت خویش و ستم متجاوزان را در جنگ ثابت نموده‌ایم؛ ما در جنگ پرده از چهره‌ی تزویر جهان‌خواران کنار زدیم؛ ما در جنگ دوستان و دشمنانمان را شناخته‌ایم؛ ما در جنگ به این نتیجه رسیده‌ایم که باید روی پای خودمان بایستیم؛ ما در جنگ ابهت دو ابرقدرت شرق و غرب را شکستیم؛ ما در جنگ ریشه‌های انقلاب پرپار اسلامی‌مان را محکم کردیم؛ ما در جنگ حس برادری و وطن‌دوستی را در نهاد یک‌یک مردمان بارور کردیم؛ ما در جنگ به مردم جهان و خصوصاً مردم منطقه نشان دادیم که علیه تمامی قدرت‌ها و ابرقدرت‌ها سالیان سال می‌توان مبارزه کرد؛ جنگ ما کمک به فتح افغانستان را به دنبال داشت؛ جنگ ما فتح فلسطین را به دنبال خواهد داشت؛ جنگ ما موجب شد که تمامی سردمداران نظام‌های فاسد در مقابل اسلام احساس ذلت کنند؛ جنگ ما بیداری پاکستان و هندوستان را به دنبال داشت؛ تنها در جنگ بود که صنایع نظامی ما از رشد آن‌چنانی برخوردار شد و از همه‌ی این‌ها مهم‌تر استمرار روح اسلام انقلابی در پرتو جنگ تحقق یافت

همه‌ی این‌ها از برکت خون‌های پاک شهدای عزیز هشت سال نبرد بود؛ همه‌ی این‌ها از تلاش مادران و پدران و مردم عزیز ایران در ده‌سال مبارزه با آمریکا و غرب و شوروی و شرق نشأت گرفت. جنگ ما جنگ حق و باطل بود و تمام شدنی نیست؛ جنگ ما جنگ فقر و غنا بود؛ جنگ ما جنگ ایمان و رذالت بود و این جنگ از آدم تا ختم زندگی وجود دارد

چه کوتاه‌نظرند آن‌هایی که خیال می‌کنند چون ما در جبهه به آرمان‌نهایی نرسیده‌ایم، پس شهادت و رشادت و ایثار و از خودگذشتگی و صلابت بی‌فایده است! در حالی که صدای اسلام‌خواهی آفریقا از جنگ هشت‌ساله‌ی ماست؛ علاقه به اسلام‌شناسی مردم در آمریکا و اروپا و آسیا و آفریقا یعنی در کل جهان از جنگ هشت‌ساله‌ی ماست. من در این جا از مادران و پدران و خواهران و برادران و همسران و فرزندان شهدا و جانبازان به خاطر تحلیل‌های غلط این روزها رسماً معذرت می‌خواهم و از خداوند می‌خواهم مرا در کنار شهدای جنگ تحمیلی بپذیرد. ما در جنگ برای يك لحظه هم نادم و پشیمان از عملکرد خود نیستیم.

راستی مگر فراموش کرده‌ایم که ما برای ادای تکلیف جنگیده‌ایم و نتیجه فرع آن بوده است. ملت ما تا آن روز که احساس کرد که توان و تکلیف جنگ دارد به وظیفه‌ی خود عمل نمود. و خوشا به حال آنان که تا لحظه‌ی آخر هم تردید نمودند؛ آن ساعتی هم که مصلحت بقای انقلاب را در قبول قطعنامه دید و گردن نهاد، باز به وظیفه‌ی خود عمل کرده است! آیا از این که به وظیفه‌ی خود عمل کرده است نگران باشد؟ نباید برای رضایت چند لیبرال خودفروخته در اظهارنظرها و ابراز عقیده‌ها به گونه‌ای غلط عمل کنیم که حزب‌الله عزیز احساس کند جمهوری اسلامی دارد از مواضع اصولی‌اش عدول می‌کند. تحلیل این مطلب که جمهوری اسلامی ایران چیزی به دست نیاورده و یا ناموفق بوده است، آیا جز به سستی نظام و سلب اعتماد مردم منجر نمی‌شود! تأخیر در رسیدن به همه‌ی اهداف دلیل نمی‌شود که ما از اصول خود عدول کنیم. همه‌ی ما مأمور به ادای تکلیف و وظیفه‌ایم، نه مأمور به نتیجه. اگر همه‌ی انبیا و معصومین علیهم‌السلام در زمان و مکان خود مکلف به نتیجه بودند، هرگز نمی‌بایست از فضای بیشتر از توانایی عمل خود فراتر

و سخن بگویند و از اهداف کلی و بلندمدتی که هرگز در حیات ظاهری آنان جامه‌ی عمل نپوشیده است، ذکری به میان آورند. در حالی که به لطف خداوند بزرگ، ملت ما توانسته است در اکثر زمینه‌هایی که شعار داده است به موفقیت نایل شود. ما شعار سرنگونی رژیم شاه را در عمل نظاره کرده‌ایم؛ ما شعار آزادی و استقلال را به عمل خود زینت بخشیده‌ایم؛ ما شعار مرگ بر آمریکا را در عمل جوانان پرشور و قهرمان و مسلمانان در تسخیر لانه‌ی فساد و جاسوسی آمریکا تماشا کرده‌ایم؛ ما همه‌ی شعارهایمان را با عمل محک زده‌ایم. البته معترفیم که در مسیر عمل، موانع زیادی به وجود آمده است که مجبور شده‌ایم روش‌ها و تاکتیک‌ها را عوض نماییم. ما چرا خودمان و ملت و مسؤولین کشورمان را دست‌کم بگیریم و همه‌ی عقل و تدبیر امور را در تفکر دیگران خلاصه کنیم؟

من به طلاب عزیز هشدار می‌دهم که علاوه بر این که باید مواظب القائنات روحانی‌ها و مقدس‌مآب‌ها باشند، از تجربه‌ی تلخ روی کار آمدن انقلابی‌ها و به ظاهر عقلای قوم که هرگز با اصول و اهداف روحانیت آشتی نکرده‌اند، عبرت بگیرند که مبادا گذشته‌ی تفکر و خیانت آنان فراموش و دلسوزی‌های بی‌مورد و ساده‌اندیشی‌ها سبب مراجعت آنان به پست‌های کلیدی و سرنوشت‌ساز نظام شود. من امروز بعد از ده سال از پیروزی انقلاب اسلامی همچون گذشته اعتراف می‌کنم که بعضی تصمیمات اول انقلاب در سپردن پست‌ها و امور مهمه‌ی کشور به گروهی که عقیده‌ی خالص و واقعی به اسلام ناب محمدی نداشته‌اند، اشتباهی بوده است که تلخی آثار آن به راحتی از میان نمی‌رود؛ گرچه در آن موقع هم من شخصاً مایل به روی کار آمدن آنان نبودم ولی با صلاحدید و تأیید دوستان قبول نمودم و الآن هم سخت معتقدم که آنان به چیزی کمتر از انحراف انقلاب از تمامی اصولش

و حرکت به سوی آمریکا جهان خوار قناعت نمی‌کنند؛ در حالی که در کارهای دیگر نیز جز حرف و ادعا هنری ندارند. امروز هیچ تأسفی نمی‌خوریم که آنان در کنار ما نیستند چرا که از اول هم نبوده‌اند. انقلاب به هیچ گروهی بدهکاری ندارد و ما هنوز هم چوب اعتمادهای فراوان خود را به گروه‌ها و لیبرال‌ها می‌خوریم. آغوش کشور و انقلاب همیشه برای پذیرفتن همه‌ی کسانی که قصد خدمت و آهنگ مراجعت داشته و دارند گشوده است ولی نه به قیمت طلبکاری آنان از همه اصول؛ که چرا مرگ بر آمریکا گفتید! چرا جنگ کردید! چرا نسبت به منافقین و ضدانقلابیون حکم خدا را جاری می‌کنید؟ چرا شعار نه شرقی و نه غربی داده‌اید؟

چرا لانه‌ی جاسوسی را اشغال کرده‌ایم و صدها چرای دیگر؛ و نکته‌ی مهم در این رابطه این‌که نباید تحت تأثیر ترجم‌های بی‌جا و بی‌مورد نسبت به دشمنان خدا و مخالفین و متخلفین نظام، به گونه‌ای تبلیغ کنیم که احکام خدا و حدود الهی زیر سؤال بروند. من بعض از این موارد را نه تنها به سود کشور نمی‌دانم که معتقدم دشمنان از آن بهره می‌برند. من به آن‌هایی که دستشان به رادیو تلویزیون و مطبوعات می‌رسد و چه بسا حرف‌های دیگران را می‌زنند، صریحاً اعلام می‌کنم: تا من هستم نخواهم گذاشت حکومت به دست لیبرال‌ها بیفتد؛ تا من هستم نخواهم گذاشت حکومت به دست لیبرال‌ها بیفتد؛ تا من هستم نخواهم گذاشت منافقین اسلام این مردم بی‌پناه را از بین ببرند؛ تا من هستم از اصول نه شرقی و نه غربی عدول نخواهم کرد؛ تا من هستم دست ایادی آمریکا و شوروی را در تمام زمینه‌ها کوتاه می‌کنم و اطمینان کامل دارم که تمامی مردم در اصول همچون گذشته پشتیبان نظام و انقلاب اسلامی خود هستند؛ که علاوه بر ده‌ها و صدها صحنه‌ی اعلام حضور و آمادگی خود، امسال نیز در راهپیمایی ۲۲ بهمن حقیقت آمادگی کامل خویش

را به جهانیان نشان دادند و واقعاً دشمنان انقلاب را شگفت زده کردند که تا کجا حاضر به فداکاری‌اند. من در این‌جا خود را شرمنده و کوچک‌تر از آن می‌دانم که زبان به وصف و تقدیر از آنان بگشایم. خداوند پاداش عظیم این‌همه اخلاص و رشد و بندگی را خواهد داد؛ ولی به آنان که ناآگاهانه مردم شریف و عزیز ما را متهم به روی گردانی از اصول و انقلاب و روحانیت می‌کنند سفارش و نصیحت می‌کنم که در گفتار و کلمات و نوشته‌ها با دقت و مطالعه عمل کنند و برداشت‌ها و تصورات نابه‌جای خود را به حساب انقلاب و مردم نگذارند.

مسأله‌ی دیگر این‌که امروز مقابله و تجزیه‌ی روحانیت انقلابی به سود کیست؟ دشمنان از دیرباز برای اختلاف‌افکنی میان روحانیون آماده شده‌اند. غفلت از آن، همه‌چیز را بر باد می‌دهد. حال اختلاف به هر شکلی باشد؛ بدبینی شدید نسبت به مسؤولین بالا باشد یا مرزبندی فقه سنتی و پویا و امثال آن. اگر طلاب و مدرسین حوزه‌ی علمیه با یکدیگر هماهنگ نباشند، نمی‌توان پیش‌بینی نمود که موفقیت از آن کیست و اگر بر فرض محال حاکمیت فکری از آن روحانی‌فهاها و متحجرین گردد روحانیت انقلاب جواب خدا و مردم را چه می‌دهد. *إن شاء الله* در بین جامعه‌ی مدرسین و طلاب انقلابی اختلافی نیست؛ اگر باشد بر سر چیست؟ بر سر اصول یا بر سر سلیقه‌ها؟

آیا مدرسین محترم که ستون محکم انقلاب در حوزه‌های علمیه بوده‌اند نعوذ بالله به اسلام و انقلاب و مردم پشت کرده‌اند؟ مگر همان‌ها نبودند که در کوران مبارزه، حکم به غیرقانونی بودن سلطنت دادند؟ مگر همان‌ها نبودند که وقتی يك روحانی به ظاهر در منصب هر جمعیت از اسلام و انقلاب فاصله گرفت، او را به مردم معرفی کردند؟

آیا مدرسین عزیز از جبهه و رزمندگان پشتیبانی نمودند؟ اگر خدای ناکرده این‌ها شکسته شوند، چه نیرویی جای آنان را خواهد گرفت و آیا ایادی استکبار، روحانی‌ماهایی را که تا حد مرجعیت تقویت نموده است، یا فرد دیگری را در حوزه‌ها حاکم می‌کنند؟ و یا آن‌ها که در طوفان پانزده سال مبارزه قبل از انقلاب و ده سال حوادث کمرشکن بعد از انقلاب، نه غصه‌ی مبارزه و نه غم جنگ و اداره کشور را خورده‌اند و نه از شهادت عزیزان متأثر شده‌اند و با خیالی راحت و آسوده به درس و مباحثه سرگرم بوده‌اند، می‌توانند در آینده پشتوانه‌ی انقلاب اسلامی باشند؟ راستی شکست هر جناحی از علما و طلاب انقلابی و روحانیون و روحانیت مبارز و جامعه‌ی مدرسین، پیروزی چه جناحی و چه جریان‌ی را تضمین می‌کند؟

جناحی که پیروز شود، یقیناً روحانیت نیست و اگر آن جناح الزاماً به روحانیت رو آورد، راستی به سراغ کدام قشر و تفکر از روحانیت می‌رود؟ خلاصه اختلاف به هر شکلی کوبنده است. وقتی نیروهای مؤمن به انقلاب حتی به اسم فقه سنتی و فقه پویا به مرز جبهه‌بندی برسند، آغاز باز شدن راه استفاده‌ی دشمنان خواهد بود. جبهه‌بندی نهایتاً معارضه پیش می‌آورد. هر جناح برای حذف و طرد طرف مقابل خود واژه و شعاری انتخاب می‌کند؛ یکی متهم به طرفداری از سرمایه‌داری و دیگری متهم به التقاطی می‌شود که من برای حفظ اعتدال جناح‌ها همیشه تذکرات تلخ و شیرینی داده‌ام؛ چرا که همه را فرزندان و عزیزان خود می‌دانم. البته هیچ‌گاه نگران مباحثات تند طلبگی در فروع و اصول فقه نبوده‌ام ولی نگران تقابل و تعارض جناح‌های مؤمن به انقلابم که مبدا منتهی به تقویت جناح رفاه‌طلب بی‌درد و نق بزن گردد. نتیجه می‌گیرم که اگر روحانیون طرفدار اسلام ناب و انقلاب دیر بجنبند ابرقدرت‌ها و نوکرانشان مسایل را به نفع خود خاتمه می‌دهند.

جامعه‌ی مدرسین باید طلاب عزیز انقلابی و زحمت کشیده و کتک خورده و جبهه رفته را از خود بدانند. حتماً با آنان جلسه بگذارند و از طرح‌ها و نظریات آنان استقبال نمایند و طلاب انقلابی هم مدرسین عزیز طرفدار انقلاب را محترم بشمارند و با دیدی احترام به آنان بنگرند و در مقابل طیف بی‌عرضه و فرصت‌طلب و نق‌بزنِ یَدِ واحده باشند و خود را برای ایثار و شهادت در راه هدایت مردم آماده‌تر کنند. حال جامعه و مردم طالب حقیقت باشند مثل زمان ما که حقاً مردم بیشتر از آنچه که ما فکر می‌کنیم وفادار به روحانیت بوده و خواهند بود یا نباشند، مثل زمان معصومین علیهم‌السلام. حرکت به‌سوی آمریکا جهان‌خوار قناعت نمی‌کنند؛ در حالی که در کارهای دیگر نیز جز حرف و ادعا هنری ندارند. حرکت به‌سوی آمریکا جهان‌خوار قناعت نمی‌کنند؛ در حالی که در کارهای دیگر نیز جز حرف و ادعا هنری ندارند

اما مردم شریف ایران توجه داشته باشند که نوعاً تبلیغاتی که علیه روحانیت انجام می‌پذیرد، به منظور نابودی روحانیت انقلاب است. ایادی شیطان در تنگناها و سختی‌ها به سراغ مردم می‌روند که بگویند روحانیت مسبب مشکلات و نارسایی‌هاست. آن‌هم کدام روحانی؛ روحانی بی‌درد و بی‌مسئولیت نه، بلکه روحانیتی که در همه‌ی حوادث جلوتر از دیگران در معرض خطر بوده است. کسی مدعی آن نیست که مردم و پابره‌نه‌ها مشکلی ندارند و همه‌ی امکانات در اختیار مردم است

مسلم آثار ده‌سال محاصره و جنگ و انقلاب در همه‌جا ظاهر می‌شود و کمبودها و نیازها رخ می‌نماید ولی من با یقین شهادت می‌دهم که اگر افرادی غیر از روحانیت جلودار حرکت انقلاب و تصمیمات بودند، امروز جز ننگ و ذلت و عار در برابر آمریکا و جهان‌خواران و جز عدول از همه‌ی معتقدات اسلامی و انقلابی چیزی برایمان مانده بود

لازم به یادآوری است که ذکر شمه‌ای از وقایع انقلاب و روحانیت به معنای آن نیست که طلاب و روحانیون عزیز در فردای این نوشته، حرکت تند و انقلابی بنمایند؛ بلکه هدف علم و آگاهی به نکته‌هاست که در انتخاب مسیر با بصیرت حرکت کنند و خطرها و گذرها و کمین‌گاه‌ها را بهتر بشناسند. اما در مورد روش تحصیل و تحقیق حوزه‌ها، این‌جانب معتقد به فقه سنتی و اجتهاد جواهری هستم و تخلف از آن را جایز نمی‌دانم. اجتهاد به همان سبک صحیح است ولی این بدان معنا نیست که فقه اسلام پویا نیست؛ زمان و مکان دو عنصر تعیین‌کننده در اجتهادند.

مسئله‌ای که در قدیم دارای حکمی بوده است به ظاهر همان مسأله در روابط حاکم بر سیاست و اجتماع و اقتصاد و یک نظام ممکن است حکم جدیدی پیدا کند؛ بدان معنا که با شناخت دقیق روابط اقتصادی و اجتماعی و سیاسی همان موضوع اول که از نظر ظاهر با قدیم فرقی نکرده است؛ واقعاً موضوع جدیدی شده است که قهراً حکم جدیدی می‌طلبد. مجتهد باید به مسایل زمان خود احاطه داشته باشد. برای مردم و جوانان و حتی عوام هم قابل قبول نیست که مرجع و مجتهدش بگوید من در مسایل سیاسی اظهارنظر نمی‌کنم. آشنایی به روش برخورد با حیل‌ها و تزویرهای فرهنگ حاکم بر جهان، داشتن بصیرت و دید اقتصادی، اطلاع از کیفیت برخورد با اقتصاد حاکم بر جهان، شناخت سیاست‌ها و حتی سیاسیون و فرمول‌های دیکته شده‌ی آنان و درک موقعیت و نقاط قوت و ضعف دو قطب سرمایه‌داری و کمونیسم که در حقیقت استراتژی حکومت بر جهان را ترسیم می‌کنند، از ویژگی‌های یک مجتهد جامع است. مجتهد باید زیرکی و هوش و فراست هدایت یک جامعه‌ی بزرگ اسلامی و حتی غیراسلامی را داشته باشد و علاوه بر خلوص و تقوا و زهدی که در خور شأن مجتهد است، واقعاً مدیر و مدبّر باشد.

حکومت در نظر مجتهد واقعی فلسفه‌ی عملی تمامی فقه در تمامی زوایای زندگی بشریت است؛ حکومت نشان دهنده‌ی جنبه‌ی عملی فقه در برخورد با تمامی معضلات اجتماعی و سیاسی و نظامی و فرهنگی است؛ فقه تئوری واقعی و کامل اداره‌ی انسان و اجتماع از گهواره تا گور است.

هدف اساسی این است که ما چگونه می‌خواهیم اصول محکم فقه را در عمل فرد و جامعه پیاده کنیم و بتوانیم برای معضلات جواب داشته باشیم و همه‌ی ترس استکبار از همین مسأله است که فقه و اجتهاد جنبه‌ی عینی و عملی پیدا کند و قدرت برخورد در مسلمانان به‌وجود آورد. راستی به چه علت است که در پی اعلام حکم شرعی و اسلامی مورد اتفاق همه‌ی علما در مورد يك مزدور بیگانه اینقدر جهان‌خواران برافروخته شدند و سران کفر و بازار مشترك و امثال آنان به تکاپو و تلاش مذبوحانه افتاده‌اند؟ غیر از این نیست که سران استکبار از قدرت برخورد علمی مسلمانان در شناخت و مبارزه با توطئه‌های شوم آنان به هراس افتاده‌اند و اسلام امروز مسلمانان را يك مکتب بالنده و متحرک و پر حماسه می‌دانند و از این که فضای شرارت آنان محدود شده است و مزدبگیران آنان چون گذشته با اطمینان نمی‌توانند علیه مقدسات قلم‌فرسایی کنند، مضطرب شده‌اند.

من قبلاً نیز گفته‌ام همه‌ی توطئه‌های جهان‌خواران علیه ما از جنگ تحمیلی گرفته تا حصر اقتصادی و غیره برای این بوده است که ما نگوییم اسلام جواب‌گوی جامعه است و حتماً در مسایل و اقدامات خود از آنان مجوز بگیریم. ما نباید غفلت بکنیم؛ واقعاً باید به سمتی حرکت نماییم که إن شاءالله تمام رگه‌های وابستگی کشورمان از چنین دنیای متوحشی قطع شود. استکبار غرب شاید تصور کرده است از این‌که اسم بازار مشترك و حصر اقتصادی

را به میان بیاورد، ما در جا می‌زنیم و از اجرای حکم خداوند بزرگ صرف نظر می‌نماییم. خیلی جالب و شگفت‌انگیز است که این به ظاهر متمدنین و متفکرین وقتی يك نویسنده‌ی مزدور با نیش قلم زهرآگین خود احساسات بیش از يك میلیارد انسان و مسلمان را جریحه‌دار می‌کند و عده‌ای در رابطه با آن شهید می‌شوند برایشان مهم نیست و این فاجعه، عین دموکراسی و تمدن است؛ اما وقتی بحث اجرای حکم و عدالت به میان می‌آید، نوحه‌ی رأفت و انسان‌دوستی سر می‌دهند. ما کینه‌ی دنیای غرب را با جهان اسلام و فقاقت از همین نکته‌ها به‌دست می‌آوریم. قضیه‌ی آنان قضیه‌ی دفاع از يك فرد نیست، قضیه‌ی حمایت از جریان ضداسلامی و ضدارزشی است که بنگاه‌های صهیونیستی و انگلیس و آمریکا به راه انداخته‌اند و با حماقت و عجله‌ی خود را رو به روی همه‌ی جهان اسلام قرار داده‌اند. البته ما باید ببینیم که بعض دولت‌ها و حکومت‌های اسلامی چگونه با این فاجعه‌ی بزرگ برخورد می‌کنند. این‌که دیگر مسأله‌ی عرب و عجم و فارس و ایران نیست؛ بلکه اهانت به مقدسات مسلمانان از صدر اسلام تاکنون و از امروز تا همیشه‌ی تاریخ است و نتیجه‌ی نفوذ بیگانگان در فرهنگ مکتب اسلام است که اگر غفلت کنیم، این اول ماجراست و استعمار از این مارهای خطرناک و قلم به‌دستان اجیر شده در آستین فراوان دارد

ضرورتی نیست که در چنین شرایطی ما به دنبال ایجاد روابط و مناسبات گسترده باشیم؛ چرا که دشمنان ممکن است تصور کنند که ما به وجود آنان چنان وابسته و علاقه‌مند شدیم که از کنار اهانت به معتقدات و مقدسات دینی خود ساکت و آرام می‌گذریم. آنان که هنوز بر این باورند و تحلیل می‌کنند که باید در سیاست و اصول و دیپلماسی خود تجدیدنظر نماییم و ماخامی کرده‌ایم و اشتباهات گذشته را نباید تکرار کنیم و معتقدند که شعارهای

تند یا جنگ سبب بدبینی غرب و شرق نسبت به ما و نهایتاً انزوای کشور شده است و اگر ما واقع‌گرایانه عمل کنیم، آنان با ما برخورد متقابل انسانی می‌کنند و احترام متقابل به ملت ما و اسلام و مسلمین می‌گذارند، این يك نمونه است که خدا می‌خواست پس از انتشار کتاب کفرآمیز آیات شیطانی در این زمان اتفاق بیافتد و دنیای تفرعن و استکبار و بربریت چهره‌ی واقعی خود را در دشمنی دیرینه‌اش با اسلام برملا سازد تا ما از ساده‌اندیشی به درآییم و همه‌چیز را به حساب و اشتباه و سوء مدیریت و بی‌تجربگی نگذاریم و با تمام وجود درک کنیم که مسأله‌ی اشتباه ما نیست بلکه تعمد جهان‌خواران به نابودی اسلام و مسلمین است؛ والّا مسأله‌ی فردی سلمان رشدی آنقدر برایشان مهم نیست که همه‌ی صهیونیست‌ها و استکبار پشت سر او قرار بگیرند

روحانیون و مردم عزیز حزب‌الله و خانواده‌های محترم شهدا حواسشان را جمع کنند که با این تحلیل‌ها و افکار نادرست خون عزیزانشان پایمال نشود. ترس من این است که تحلیل‌گران امروز ده‌سال دیگر بر کرسی قضاوت بنشینند و بگویند که باید دید فتوای اسلامی و حکم اعدام سلمان رشدی مطابق اصول و قوانین دیپلماسی بوده است یا خیر؛ و نتیجه‌گیری کنند که چون بیان حکم خدا آثار و تبعاتی داشته است و بازار مشترک و کشورهای غربی علیه ما موضع گرفته‌اند، پس باید خامی نکنیم و از کنار اهانت‌کنندگان به مقام مقدس پیامبر و اسلام و مکتب بگذریم! خلاصه‌ی کلام این‌که ما باید بدون توجه به غرب حيله‌گر و شرق متجاوز و فارغ از دیپلماسی حاکم بر جهان درصدد تحقق فقه عملی اسلام برآییم والّا مادامی که فقه در کتاب‌ها و سینه‌ی علما مستور بماند، ضرری متوجه جهان‌خواران نیست و روحانیت تا در همه‌ی مسایل و مشکلات حضور فعال نداشته باشد، نمی‌تواند درک کند که اجتهاد مصطلح برای اداره‌ی جامعه کافی نیست. حوزه‌ها و روحانیت باید نبض تفکر

و نیاز آینده‌ی جامعه را همیشه در دست خود داشته باشند و همواره چند قدم جلوتر از حوادث، مہیای عکس‌العمل مناسب باشند. چه بسا شیوہ‌های رایج ادارہ‌ی امور مردم در سال‌های آیندہ تغییر کند و جوامع بشری برای حل مشکلات خود بہ مسایل جدید اسلام نیاز پیدا کند؛ علمای بزرگوار اسلام از ہم اکنون باید برای این موضوع فکری کنند

نکتہ‌ی آخری کہ توجہ بہ آن لازم است، این کہ روحانیون و علما و طلاب باید کارهای قضایی و اجرایی را برای خود یک امر مقدس و یک ارزش الہی بدانند و برای خود شخصیت و امتیازی قایل بشوند کہ در حوزہ ننشسته‌اند بلکہ برای اجرای حکم خدا راحتی حوزہ را رها کردہ و مشغول بہ کارهای حکومت اسلامی شدہ‌اند. اگر طلبہ‌ای منصب امامت جمعہ و ارشاد مردم یا قضاوت در امور مسلمین را خالی ببیند و قدرت ادارہ ہم در او باشد و فقط بہ بہانہ‌ی درس و بحث، مسؤولیت نپذیرد و یا دلش را فقط بہ هوای اجتهاد و درس خوش کند، در پیشگاہ خداوند بزرگ یقیناً مؤاخذہ می‌شود و ہرگز عذر او موجہ نیست. ما اگر امروز بہ نظام خدمت نکنیم و استقبال بی‌سابقہ‌ی مردم از روحانیت را نادیدہ بگیریم، ہرگز فرصت و شرایط بہتر از این را نخواہیم داشت. امیدوارم از نصایح و تذکرات مشفقانہ این پدر پیر و این خدمتگزار حقیر خود دلگیر نشدہ باشید و در مظان استجابت دعا با انفاس قدسیہ و با دل‌های منور خود برایم دعا و طلب مغفرت نمایند. من ہم از یاد و دعای خیر برای روحانیت اصیل و حوزہ‌های علمی غفلت نمی‌کنم

خداوند! توان علما و روحانیت را در خدمت بہ دین خود افزون نما. خداوند! حوزہ‌های علمیہ، این سنگرهای پاسداری از فقاہت و اسلام ناب را تا ابد پابرجا بدار. خداوند! شہدای روحانیت و حوزہ‌ها را از نعم بی‌کران و رزق حضور خویش بهره‌مند فرما

برای قدردانی آمده‌ایم

روایت مردم تبریز از خدمات دلسوزانه شهدای خدمت

خداوندا! به جانبازانشان شفا مرحمت کن و به خانواده‌های شهیدایشان صبر و اجر مرحمت فرما. مفقودین و اسرایشان را هرچه زودتر به اوطانشان برگردان. خداوندا! ارزش خدمت و خدمتگزاری به دین خود و به مردم را در دل و دیدگان ما افزون و جاودانه نما؛ إِنَّكَ وَلِيُّ النَّعْمِ . و السلام علیکم و رحمة الله و برکاته

روح الله الموسوی الخمینی

صحیفه امام، ۱۳۸۹ش، ج ۲۱، ص ۲۷۳-۲۹۳.

منشور روحانیت پیام امام خمینی خطاب به مراجع تقلید، روحانیان و طلاب، مدرسّان حوزه‌های علمیه، ائمه جمعه و جماعات است. این پیام در ۳ اسفند ۱۳۶۷ش، در جواب به شبهاتی در مورد نظام اسلامی و شیوه عملکرد آن صادر شد. به نظر برخی، امام خمینی در این پیام، راهبرد نظام جمهوری اسلامی ایران و رسالت حوزه‌های علمیه را تعیین کرد و از دغدغه‌ها و نگرانی‌های خود درباره این نهاد سخن گفت. منشور روحانیت را یکی از مهمترین اسناد برجای مانده از امام خمینی دانسته‌اند

به عقیده آیت الله جوادی آملی، منشور روحانیت وصیت‌نامه خاص امام خمینی به جامعه روحانیت است؛ با این حال آیت الله خامنه‌ای توصیه کرده این نامه را همه مردم بخوانند و به آن عمل کنند

جایگاه روحانیت و نقش آن در پیشبرد انقلاب اسلامی، انتقاد از متحجّران حوزه‌های علمیه، ردّ نظریه جدایی دین از سیاست، مسئله سلمان رشدی و حکم ارتداد او، قطعنامه ۵۹۸، تذکر بابت رواج اسلام سکولار و... از مفاد مهم و بنیادین این سند است. گفته شده بخش‌هایی از این نامه، جواب شبهه‌های آیت الله منتظری درباره مسئله جنگ و شهادت بوده است

منشور روحانیت در ادامه نامه‌هایی از امام خمینی همچون منشور برادری در آبان ۱۳۶۷ش، نامه امام به بسیج طلاب و دانشجویان در آذر ۱۳۶۷ش و نامه امام به میخائیل گورباچف رهبر اتحاد جماهیر شوروی صادر شده است...

شهید آیت الله
سید محمد علی آل هاشم

شهید محراب آیت الله
سید محمد علی قاضی طباطبائی

شهید محراب آیت الله
سید اسد الله مدنی

شهادت رسم امام جمعہ ہار بئریز

شہید آل ہاشم: جلوہ ای از امام جمعہ
تراز انقلاب اسلامی را بے نمایش گذاشت